

บทที่ 4

ความแปลกแยก ความเป็นส่วนตัวและอัตลักษณ์

เทคโนโลยีในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์พังก์ก็มีความซับซ้อนเปลี่ยนแปลง ร่างกายมนุษย์และสร้างพื้นที่ใหม่เป็นทางเลือกสำหรับดำเนินชีวิต มนุษย์จึงพึ่งพาเทคโนโลยีในหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตามมนุษย์มิได้ใช้เทคโนโลยีโดยราบรื่น บางครั้งมนุษย์กลับรู้สึกแปลกแยกเมื่อต้องใช้ชีวิตในสภาพแวดล้อมอันเต็มเปี่ยมไปด้วยเทคโนโลยี หรือเกิดความสับสนเมื่อต้องพบกับอัตลักษณ์ในโลกภายนอกของบุคคลที่ตนเคยสนทนาเฉพาะในไซเบอร์สเปซ เทคโนโลยียังอาจทำให้เกิดวิธีใหม่ในการล่วงล้ำความเป็นส่วนตัวและเปลี่ยนแปลงขอบเขตของความเป็นส่วนตัว

4.1 ความแปลกแยกระหว่างมนุษย์กับเทคโนโลยี

ความแปลกแยก (alienation) ในพจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ในความหมายกว้างหมายถึง การเปลี่ยนจากการรู้สึกผูกพันไปเป็นความรู้สึกไม่เป็นมิตร เป็นปรปักษ์ หรือไม่ยินดียินร้ายต่อผู้อื่น ต่อกลุ่ม ต่อสังคม หรือแม้แต่ต่อตนเองเป็นต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2549: 14) ความแปลกแยกกับโลกภายนอกในงานไซเบอร์พังก์มีสิ่งกระตุ้นให้เกิดอาการเพิ่มเติมคือการพัฒนาทางเทคโนโลยีที่รวดเร็วและแพร่หลายในสังคม นอกจากนั้นความแปลกแยกที่เกิดขึ้นกับตัวละครนอกจากจะถูกกระตุ้นโดยสภาพเทียมของโลกภายนอกที่ถูกเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงหรือแม้แต่การใช้งานอุปกรณ์ที่มีความหลากหลายซับซ้อน ยังมีสาเหตุจากอีกโลกหนึ่งนั่นคือไซเบอร์สเปซ สภาวะดำรงอยู่ทั้งสองพื้นที่อาจทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของสถานที่หรือสังคมหนึ่งสังคมใด

4.1.1 มนุษย์กับสภาพแวดล้อมเทคโนโลยี

ในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์พังก์ เทคโนโลยีมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม หรือแม้กระทั่งสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมแบบใหม่ขึ้นมาทั้งหมด พื้นที่เทียมทำให้มนุษย์เกิดความรู้สึกแตกต่างออกไปแม้กับเทคโนโลยีที่ได้ที่มีความซับซ้อน เช่นอาการที่เกิดขึ้นกับเคสเมื่อเดินเท้าในนิคมอวกาศฟรีไซด์ในนิวยอร์ก

“Welcome to the Rue Jules Verne,” Molly said. “If you have trouble walking, just look at your feet. The perspective’s a bitch, if you’re not used to it.”

They [Molly & Case] were standing in a broad street that seemed to be the floor of a deep slot or canyon, its either end concealed by subtle angles in the shops and buildings that

formed its walls. The light, here, was filtered through fresh green masses of vegetation tumbling from overhanging tiers and balconies that rose above them. The sun...

There was a brilliant slash of white somewhere above them, too bright, and the recorded blue of a Cannes sky. He [Case] knew that sunlight was pumped in with a Lado-Acheson system whose two-millimeter armature ran the length of the spindle, that they generated a rotating library of sky effects around it, that if the sky were turned off, he'd stare up past the armature of light to the curves of lakes, rooftops of casinos, other streets....But it made no sense to his body.

(Gibson, 1984: 123-124 ชิดเส้นใต้โดยผู้วิจัย)

สภาพแวดล้อมของถนนจูสท์ เวิร์นในบทธรรายชา จำลองและเลียนแบบทิวทัศน์สองฟากฝั่งให้เป็น หุบเขา โดยสมมุติให้พื้นผิวดนนั้นคือส่วนล่างสุดของหุบ ร้านค้าและหมู่อาคารสองฟากฝั่งของถนน ถูกออกแบบให้เป็นผนังของหุบเขา การแขวนฟิชไว้บนอากาศเพื่อบดบังแสงสร้างลักษณะ “เทียม” ของสภาพแวดล้อมและก่อให้เกิดความคลุมเครือของพื้นที่ที่แม้แต่แสงสว่างยังถูกสร้างขึ้น โดย เครื่องจักรเลียนแบบแสงแดด พื้นถูกฉายภาพให้เหมือนพื้นผิวนหินทำให้การเดินทางลำบากหากไม่ คำนึง การพรรณนาสภาพแวดล้อมตัวละครทำให้อาจกล่าวได้ว่าไม่มีสิ่งใดทำหน้าที่ตามขนบ วัตถุประสงค์แต่ละชั้นมีหน้าที่เป็นตัวแทนของสิ่งอื่น กล่าวคือพื้นถนนกลายเป็นพื้นหุบเขา กำแพงร้านค้า กลายเป็นผนังหุบเขาสูงชัน หลังคาเบื้องบนกลับเป็นเพียงฉากของการฉายซ้ำท้องฟ้าจากที่อื่น นอกจากนั้นการเอื้ออำนวยของเทคโนโลยีให้มนุษย์ควบคุมสภาพแวดล้อมเทียมจึงเป็นไปได้ว่าใน ฟริชดั้มมนุษย์กำหนดได้แม้กระทั่งเวลากลางวันกลางคืน ที่ยอมมีประโยชน์ต่อการประกอบธุรกิจ และความปลอดภัยในชีวิตเนื่องจากแสงสว่างย่อมมีเพียงพอตลอดเวลา ทว่าหากพิจารณาในอีก แง่มุมหนึ่งมนุษย์ในฟริชดั้มอาจราวกับเป็นปลุสสัตว์ในอุตสาหกรรมเกษตรขนาดใหญ่ที่ถูก กำหนดให้บริโภคอาหารตลอดเวลาเพื่อให้เจริญเติบโตเร็วที่สุด หากแต่การบริโภคของมนุษย์ คือสินค้าและบริการอันสร้างการหมุนเวียนของเงินทุนให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดต่อธุรกิจตาม ลักษณะหนึ่งของบันเทิงคิตีแนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์พังก์

การตอบสนองของเคสต่อสภาพแวดล้อมที่ถูกบิดเบือน แสดงออกหลายรูปแบบเช่นการมี ปัญหาขณะที่เขาก้าวเดินเนื่องจากไม่คุ้นเคยกับการฉายภาพลงบนพื้น เปรียบได้กับการต้องก้าวเดิน ไปในภาพลวงตาทำให้ลังเลใจในการย่างเท้า สภาพแวดล้อมธรรมชาติจำลองรอบตัวเคส ไม่ว่าจะ ถูกทำให้เหมือนอย่างไร แต่ไม่อาจทำให้เคสรู้สึกคุ้นเคยกับการใช้ชีวิตภายใน มนุษย์จึงไม่อาจ เชื่อถือหรือไว้วางใจในสิ่งที่ตนมองเห็นได้อีกต่อไป เพราะความธรรมดาที่ปรากฏอาจไม่ได้มี รากฐานจากสิ่งที่คุ้นเคยเช่นวิถีเพาะปลูกต้นไม้ในฟริชดั้มที่มีได้เกิดจากการใช้เมล็ดหรือการแพร่ พันธุ์ในแบบเดิม

The trees were small, gnarled, impossibly old, the result of genetic engineering and chemical manipulation. Case would have been hard pressed to distinguish a pine from an oak, but a street boy's sense of style told him that these were too cute, too entirely and definitively treelike. Between the trees, on gentle and too cleverly irregular slopes of sweet green grass, the bright umbrellas shaded the hotel's guests from the unfaltering radiance of the Lado-Acheson sun. [...]

"What's that smell?" he [Case] asked Molly, wrinkling his nose.

"The grass. Smells that way after they cut it."

(Gibson, 1984: 128 ชิคเส้นใต้โดยผู้วิจัย)

ต้นไม้ในเมืองอวกาศไม่ได้เกิดจากการเติบโตตามธรรมชาติ แต่เป็นต้นไม้ที่อาศัยพันธุวิศวกรรมและกระบวนการเร่งการเจริญเติบโตทางเคมีเพื่อให้ได้ต้นไม้ใหญ่จำนวนมากในระยะเวลาจำกัด ส่งผลให้ผลผลิตต้นไม้เหล่านี้มีดู "เหมือน" ต้นไม้มากเกินไป อาจอนุมานได้ว่าเป็นการขาดความหลากหลายของต้นไม้เมื่ออยู่ร่วมกันเป็นจำนวนมาก เปรียบเทียบได้กับการผลิตสินค้าจำนวนมากโดยใช้ระบบสายพานการผลิตหลังการปฏิวัติอุตสาหกรรมทำให้ได้ผลผลิตแบบเดียวกันในเวลารวดเร็ว ความแปลกแยกยังเกิดกับเคสเมื่อเขาเห็นสภาพของธรรมชาติเทียมที่ถูกจัดเป็นบริเวณพักผ่อนของโรงแรม ความแปลกแยกแบบแรกเกิดจากความห่างเหินธรรมชาติจนไม่คุ้นเคยแม้กับกระทั่งกลิ่นของหญ้าภายหลังถูกตัดจนอาจทำให้เกิดความไม่คุ้นเคยกับต้นไม้ ส่วนความแปลกแยกอีกระดับเกิดขึ้นจากการพบเห็นป่าสังเคราะห์ที่ประกอบไปด้วยต้นไม้และหญ้าที่เหมือนการจัดสวนต้นไม้เช่นในโปสเตอร์หรือหนังสือแนะนำเที่ยวมากเกินไป โทนี ไมเออร์ส วิเคราะห์พื้นที่ฟรีไซค์ไว้ดังนี้

Traditional architectural notions of exteriority and interiority are thus suspended in this new reflective space. People and buildings are absented from their actual place by projection, only to return in the phenomenologically vertiginous non-space of the *mise-en-abyme* in which location is never fixed. It is a problem compounded by the autotelic spatiality of postmodern interiors [...] and which replicates its traditional exterior within itself in the connotative form of street lights and road signs and, most obviously, plant which for Case on Freeside are "too cute, too entirely and definitively treelike".

(Myers, 2001: 895)

เมื่อพิจารณาฟรีไซค์ร่วมกับแนวความคิดหลังสมัยใหม่ ไมเออร์สมีความเห็นว่าพื้นที่ภายนอกและภายในของสิ่งก่อสร้างในฟรีไซค์ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เช่น "ภายนอก" ของร้านค้าสองฟากฝั่งกลับถูกทำให้เป็น "ภายใน" หุบเขาด้วยการฉายภาพลงบนพื้นผิว นอกจากนั้นการ

ใช้เทคโนโลยีนี้ยังทำให้มนุษย์และสิ่งก่อสร้างราวกับต้องพลัดถิ่นไปจากที่ตั้ง กล่าวคือมนุษย์ที่ต้องการไปจับจ่ายซื้อของในย่านธุรกิจกลับต้องพบกับหุบเขาจำลองที่น่าจะถูกใช้พักผ่อนจึงทำให้เกิดความสับสนต่อสถานที่ที่ตนดำรงอยู่ ในทางกลับกันอาคารธุรกิจในใจกลางเมืองกลับถูกทำให้กลายเป็นหุบเขาภายนอกเมือง พื้นผิวเรียบของอาคารถูกฉายแสงให้เกิดภาพตะปุ่มตะป่ำมีมิติของก้อนหิน การผสมกันของรูปแบบสถาปัตยกรรมและการลวงตาโดยแสงสีอาจทำให้มนุษย์ในพื้นที่ฟรีไซด์ไม่สามารถปรับเปลี่ยนความรู้สึกให้เท่าทันความเลื่อนไหลของสถานที่ได้และอาจเป็นสาเหตุของอาการแปลกแยกต่อพื้นที่

ชุดสามเรื่องสปอรวด์มีการจำลองสภาพธรรมชาติปรากฏสม่ำเสมอ ในโมนา ลิซา โอเวอร์ไดร์ฟ โมนา (Mona) หญิงสาวไร้หลักแหล่งผู้มีรูปร่างหน้าตาใกล้เคียงกับคาราดัง แองเจมิทเชลล์ ถูกนำมาผ่าตัดใบหน้าและร่างกายเพื่อใช้เป็นตัวแทน หลังจากผ่าตัดเธออยู่ในห้องพักพื้นที่มีหน้าต่างเทียมเป็นจอโทรทัศน์ความคมชัดสูง

Opened her [Mona's] eyes but there was only the ceiling, white squares of acoustic tile. Turned her head to the left. White plastic wall with one of those fake windows, hi-rez animation of a beach with palm trees and waves; watch the water long enough and you'd see the same waves rolling in, looped, forever. Except the thing was broken or worn out, a kind of hesitation in the waves, and the red of the sunset pulsed like a bad fluorescent tube.

(Gibson, 1989: 173)

หน้าต่างเทียมดังกล่าวฉายภาพคลื่นกระทบฝั่งทะเล ทว่าภาพของคลื่นมิได้มาจากการใช้กล้องบันทึกทิวทัศน์ชายหาดจริง ทว่าเกิดจากการสร้างภาพเคลื่อนไหว (animation) มาฉายวนเวียนซ้ำผ่านจอโทรทัศน์ ทำให้เมื่อดูเป็นเวลานานหนึ่งจะมองเห็นคลื่นลูกเดิมกลับมากกระทบฝั่งอีกครั้ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่อาจเกิดขึ้นได้จริงในธรรมชาติ สิ่งที่ยืนยันความไม่สมจริงของภาพธรรมชาติคือหากจอโทรทัศน์เสื่อมสภาพจะเห็นคลื่นแสงสีแดงจากดวงอาทิตย์ใกล้ลับฟ้ากะพริบคล้ายกับหลอดไฟเสื่อมคุณภาพ เช่นเดียวกับการกระตุกของภาพบนจอคอมพิวเตอร์เมื่อใช้งานหนักมากเกินไป หน้าต่างเทียมอาจแสดงจุดอ่อนหรือความพยายามที่ล้มเหลวของมนุษย์ในการนิยามสร้างสิ่งที่ไม่อาจจะนิยามได้และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเฉกเช่นการเคลื่อนที่ของคลื่นในมหาสมุทร¹

¹ ประเด็นการเคลื่อนที่ของคลื่นในทะเลและความพยายามของมนุษย์ที่จะนิยามสิ่งที่เลื่อนไหลถูกเขียนไว้ก่อนหน้าโดย อิตาโล คาลวิโน (Italo Calvino) ใน *Mr. Palomar* (1985) ในตอน 'Reading a Wave' ซึ่งท้ายที่สุดแล้ว มร.ปาโลมาร์ตระความพยายามเนื่องจากการจัดระเบียบกลับทำให้เกิดความสับสนมากยิ่งขึ้น

ความแปลกแยกไม่จำเป็นต้องมีต้นกำเนิดจากความไม่คุ้นเคยทางสายตาเช่นที่เกิดกับพื้นที่ฟรีไซด์และภาพเคลื่อนไหวในโทรทัศน์ เหตุการณ์ในแพทเทิน เรคคณิชนันดำเนินเรื่องในโลกปัจจุบันหลังเหตุการณ์ก่อการร้ายวันที่สิบเอ็ดกันยายน เคซีตัวละครหลักชาวอเมริกัน รู้สึกแปลกแยกเมื่อต้องเดินทางไปยังประเทศอังกฤษและเข้าพักในห้องพักของคามิเยน เพื่อนของเธอ ต้นกำเนิดของความรู้สึกแปลกแยกของเคซีคือสวิตช์ไฟ อุปกรณ์ที่ถูกใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน

The switch on Damien's Italian floor lamp feels alien: a different click, designed to hold back a different voltage, foreign British electricity.

Standing now, stepping into her jeans, she straightens, shivering.

Mirror-world. The plugs on appliances are huge, triple-pronged, for a species of current that only powers electric chairs, in America. Cars are reversed, left to right, inside; telephone handsets have a different weight, a different balance; the covers of paperbacks look like Australian money.

(Gibson, 2004: 2-3)

กรีธาแรกของตัวละครหลังจากตื่นนอนคือการเปิดไฟ สวิตช์ที่มีหน้าที่ในการเชื่อมต่อวงจรไฟฟ้าให้ครบวงจรเพื่อให้เกิดแสงสว่างเหมือนกันทั่วโลก แต่เมื่อกระทำในต่างประเทศที่ตนไม่คุ้นเคยกลับทำให้เคซีรู้สึกแปลกแยกเพราะความแตกต่างของเสียงและสัมผัส เนื่องจากความจำเป็นของการออกแบบที่ต้องรองรับแรงดันไฟฟ้าที่แตกต่างกันของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร² นอกไปจากนั้นความแตกต่างของแรงดันไฟฟ้าทำให้ต้องใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่แตกต่างออกไปจากที่เธอเคยใช้ เค้าเสียบของอุปกรณ์ไฟฟ้ามีสามขาในรูปร่างที่ต่างไปเพิ่มความสับสนให้กับเคซีที่เคซีรู้สึกว่าสหราชอาณาจักรเป็นโลกกระจกเนื่องจากการเดินทางที่กลับด้านไปจากความเคยชิน ความรู้สึกที่เกิดกับเคซีอาจเปรียบเทียบกับความยุ่งยากที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องนำหม้อแปลงไฟฟ้าไปต่างประเทศเพื่อให้สามารถใช้อุปกรณ์เดิมที่ตนคุ้นเคยได้ หรืออาจรวมไปถึงการมองถนนผิดด้านก่อนการข้ามถนนของนักท่องเที่ยว ความแปลกแยกที่เกิดกับเคซีมิได้เกิดเพียงแต่กับการใช้ชีวิตในต่างประเทศเท่านั้น เธอเกิดความแปลกแยกแม้กระทั่งการใช้ชีวิตในโลกภายนอก เนื่องจากเคซีมีความคุ้นเคยกับเว็บไซด์แลกเปลี่ยนความ

² สหราชอาณาจักรใช้แรงดันไฟฟ้า 230 โวลต์ ส่วนสหรัฐอเมริกาใช้แรงดันไฟฟ้า 120 โวลต์ แรงดันไฟฟ้ามีความแตกต่างในแต่ละประเทศ

คิดเห็นแห่งหนึ่งชื่อ เอฟเอฟเอฟ (F:F:F – Fetish:Footage:Forum) มีเนื้อหาเกี่ยวกับคลิปวีดีโอขนาดสั้นถูกเรียกว่าฟุตเตจ³ ที่เธอเข้าไปแสดงความเห็นเป็นประจำ

The front page opens, familiar as a friend's living room. A frame-grab from #48 serves as backdrop, dim and almost monochrome, no characters in view. This is one of the sequences that generate comparisons with Tarkovsky. She only knows Tarkovsky from stills, really, though she did once fall asleep during a screening of *The Stalker*, going under on an endless pan, the camera aimed straight down, in close-up, at a puddle on a ruined mosaic floor.[...]
She enters the forum itself now, automatically scanning titles of the posts and names of posters in the newer threads, looking for friends, enemies, news. One thing is clear, though; no new footage has surfaced.

(Gibson, 2004: 3-4)

เคซีเปรียบเทียบหน้าแรกของเว็บไซต์กับห้องนั่งเล่นบ้านเพื่อน แสดงถึงการเชื่อมโยงพื้นที่ไซเบอร์สเปซเข้ากับโลกภายนอกในความคิดของเธอ หรืออาจตีความเพิ่มเติมถึงการแยกไม่ออกระหว่างการใช้ชีวิตในสองพื้นที่ทั้งที่มีความแตกต่างกันเด่นชัด กล่าวคือหน้าเว็บเอฟเอฟเอฟบนอินเทอร์เน็ตแสดงผลเป็นพื้นที่สองมิติมีฉากหลังที่ถูกเลือกออกมาจากเฟรมหนึ่งของฟุตเตจเท่านั้นไม่สามารถเข้าไปอยู่อาศัยได้เช่นเมทริกซ์ในชุดสามเรื่องสปอรว์ล เป็นไปได้ว่าเคซียึดโยงความสนใจของตนเองเข้ากับเว็บไซต์เช่นเดียวกับเคสโยงตัวเองกับเมทริกซ์ นอกจากนั้นบางครั้งเคซีถูกเรียกชื่อผิดเป็นเคส (Cayce = Case) แต่ความแตกต่างกันระหว่างทั้งสองคือ เคซีมีอาชีพเป็น “กูธันเตอร์” คือผู้ที่มีความสามารถพิเศษในการพิจารณาว่าผลิตภัณฑ์หรือตราสินค้าจะประสบความสำเร็จหรือไม่ มีรายได้ดีในโลกภายนอกและไม่ได้รู้สึกว่าตัวเองด้อยคุณค่างานต้องอาศัยไซเบอร์สเปซเป็นพื้นที่ทางเลือก เพียงแต่เธอมีความสนใจในฟุตเตจและสังคมในเว็บไซตัจจนแสดงออกผ่านทางพฤติกรรมการใช้งานเทคโนโลยี

อย่างไรก็ตามเอฟเอฟเอฟเป็นพื้นที่สำหรับสังคมของผู้ที่มีความสนใจแบบเดียวกัน เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเอื้ออำนวยให้เกิดพื้นที่ใหม่นี้ขึ้น ความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคมบน

³ เอฟเอฟเอฟ มีลักษณะคล้ายกับเว็บยูทูป (youtube.com) ที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้อัพโหลดคลิปวีดีโอ ออกเสียงและแสดงความเห็นให้กับคลิปที่ตนเองชื่นชอบ ยูทูปเริ่มให้บริการในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2005 แพททิน เรคคานิ-ชัน ตีพิมพ์ครั้งแรกในปี ค.ศ. 2003 เป็นอีกหนึ่งการพยากรณ์ปรากฏการณ์ในสังคมล่วงหน้าของกิบสันนอกจากการแพร่หลายของไซเบอร์สเปซรูปแบบต่างๆ

⁴ อ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับ แพททิน เรคคานิ-ชัน กูธันเตอร์ และความสัมพันธ์กับสังคมหลังสมัยใหม่ได้ใน ประชา สุวีรานนท์ (2549)

อินเทอร์เน็ตไม่ได้แตกต่างไปจากโลกภายนอก เคซีมีทั้งเพื่อนและศัตรูในพื้นที่แห่งนี้เพราะการถกเถียงแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงความสัมพันธ์ภายในสังคมที่มีได้สมบูรณ์แบบแม้ว่าสมาชิกจะมีความสนใจในเรื่องเดียวกัน เฟรดริก เจมิสันแสดงความคิดเห็นต่อเอฟเอฟเอฟไว้ดังนี้

Indeed, as one might expect, a whole new in-group has formed around the mysteries of the footage; we are experiencing, one of the characters observes, the 'birth of a new subculture'. A worldwide confraternity comes into being, committed to this new object and passionately exchanging and arguing contradictory theories about it.

(Jameson, 2003: 110)

สังคมใหม่ที่อินเทอร์เน็ตเอื้ออำนวยให้เกิดจึงราวกับไม่มีพรมแดนขวางกั้น ผู้ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้โดยอิสระ คำเรียกความสนใจของบุคคลเหล่านี้ว่า “committed” และ “passionately” ในข้อความข้างต้นแสดงถึงความผูกพันที่ลึกซึ้งของมนุษย์กลุ่มนี้ที่ใช้เวลาในการแลกเปลี่ยนและถกเถียงที่อาจเกินเลขจนวนราวกับมีอาการหมกมุ่นในการใช้งานไซเบอร์สเปซ อย่างไรก็ตามบุคคลเหล่านี้ใช้การเอื้ออำนวยของเทคโนโลยีทำให้เกิดวัฒนธรรมย่อย (subculture) ใหม่ขึ้น ฟิลิป อี. เวกเนอร์ (Phillip E. Wegner) มีความเห็นในเรื่องเดียวกัน

This early passage from the novel already suggests that these new subcultures differ from their predecessors in that they are no longer limited by culture or geography, becoming truly global in nature. However, as with the classic subcultures, and unlike the dominant forms of communal belonging—family, nation, and religion—these new communities are not ones we are born into but rather those in which we can freely *choose* to participate.

(Wegner, 2007: 190)

เวกเนอร์เปรียบเทียบวัฒนธรรมย่อยแบบใหม่ว่าแตกต่างไปจากเดิม กล่าวคือไม่มีขีดจำกัดของพรมแดนทางกายภาพหรือวัฒนธรรมอีกต่อไป ทุกคนสามารถเข้าร่วมได้โดยไม่ต้องแสดงแม้แต่อัตลักษณ์ในโลกภายนอกของตน มนุษย์จึงเลือกเข้าไปอยู่ในกลุ่มวัฒนธรรมย่อยที่ตนเองสนใจโดยไม่ต้องสนใจกับสถานะในโลกภายนอก อย่างไรก็ตามขีดจำกัดของการเข้าถึงพื้นที่ของวัฒนธรรมใหม่เหล่านี้ยังมีอยู่ เพียงอาจไม่ใช่พรมแดนแบบเดิมที่แบ่งกันอย่างชัดเจนโดยสภาพทางภูมิศาสตร์แต่เป็นพรมแดนอิเล็กทรอนิกส์ที่ปิดกั้นการเข้าถึงเทคโนโลยีของประชาชนบางกลุ่ม รัฐอาจอาศัยกฎหมายในโลกภายนอก ควบคุม จำกัดหรือปิดกั้น การใช้งานอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการเชื่อมต่อกับไซเบอร์สเปซ หรือการลงโทษบุคคลที่เข้าไปในพื้นที่แสดงข้อมูลที่สร้างความเสียหายเพื่อปกป้องอำนาจเอาไว้ นอกจากนั้นหากแยกขีดจำกัดทางรัฐศาสตร์และกฎหมายออกไป ยังคงมี

ขีดจำกัดทางเศรษฐศาสตร์ในการซื้อหาอุปกรณ์ดังกล่าว และขีดจำกัดทางภาษาเพราะผู้ใช้งานเว็บไซต์แลกเปลี่ยนความเห็นเหล่านี้ต้องอ่านออกเขียนได้ พื้นที่ในไซเบอร์สเปซจึงอาจเป็นพื้นที่อันไร้ขีดจำกัดในการแสดงออก ทว่าเป็นพื้นที่อันมีขีดจำกัดในการเข้าถึง เคซีใน*แพททิน เรคคานิซัน* แสดงถึงรูปแบบและสถานะของพื้นที่ในไซเบอร์สเปซ

It is a way now, approximately, of being at home. The forum has become one of the most consistent places in her [Cayce's] life, like a familiar café that exists somehow outside of geography and beyond time zones.

There are perhaps twenty regular posters on F:F:F, and some much larger and uncounted number of lurkers. And right now there are three people in Chat, but there's no way of knowing exactly who until you are in there, and the chat room she finds not so comforting. It's strange even with friends, like sitting in a pitch-dark cellar conversing with people at a distance of about fifteen feet. The hectic speed, and the brevity of the lines in the thread, plus the feeling that everyone is talking at once, at counter-purposes, deter her.

(Gibson, 2004: 4)

พื้นที่ไซเบอร์สเปซไม่มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์แน่นอน (หากไม่นับสถานที่ตั้งเครื่องแม่ข่ายที่เป็นฮาร์ดแวร์) จึงไม่มีเวลากลางวันกลางคืน เอื้ออำนวยต่อการเชื่อมต่อใช้งานจากที่ใดก็ได้ในโลกส่งผลให้เคซีมีความรู้สึกต่อเอฟเอฟเอฟราวกับเป็นบ้านของเธอ (มิใช่ “บ้านอีกแห่งของเธอ” อันอาจแสดงถึงการแยกออกจากกันระหว่างโลกภายนอกและไซเบอร์สเปซ) การเปรียบเทียบพื้นที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในอินเทอร์เน็ตกับร้านกาแฟประจำถิ่นย้ำการเชื่อมโยงระหว่างสถานที่ในโลกภายนอกและสถานที่ในไซเบอร์สเปซของเคซี ความรู้สึกไร้กรอบของเวลาเกิดขึ้นเนื่องจากการเป็นพื้นที่จำลองของไซเบอร์สเปซทำให้การแลกเปลี่ยนความเห็นมีความเคลื่อนไหวโดยตลอดไม่อาจแยกออกว่าเวลาใดเป็นเวลาทำการ การแผ่ขยายของความรู้สึกของเคซีที่คิดว่าไซเบอร์สเปซเป็นสถานที่ที่เธอไปเยือนบ่อยครั้งที่สุด แสดงถึงความแปลกแยกจากการต้องเดินทางไปทำงานยังหลายสถานที่จนราวกับไม่มีรกรากในโลกภายนอก⁵ หน้าเว็บไซต์จึงเป็นพื้นที่ที่เธอคุ้นเคยเนื่องจากเชื่อมต่อได้จากแทบทุกสถานที่

⁵ ใน*แพททิน เรคคานิซัน* เคซีอาศัยใน 4 ประเทศคือสหราชอาณาจักร ญี่ปุ่น รัสเซีย และฝรั่งเศส น่าสนใจว่าตลอดเรื่องเคซีมิได้อยู่ในภูมิลำเนาของเธอคือประเทศสหรัฐอเมริกาแม้แต่ตอนเดียว มีการบรรยายถึงประเทศสหรัฐฯในตอนต้นเรื่องว่าเป็นต้นทางของเครื่องบินที่เคซีเดินทางมายังสหราชอาณาจักร และการกล่าวถึงว่าอพาร์ทเมนต์ของเธอโดนบุกรุกเท่านั้น ซึ่งอาจแสดงสภาพไร้รกรากของเคซีให้เด่นชัดมากยิ่งขึ้น

สังคมเอฟเอฟเอฟประกอบด้วยผู้แสดงความเห็นเจ้าประจำประมาณยี่สิบคนและผู้เข้าชมขจร เอฟเอฟเอฟเปิดโอกาสให้มีการสนทนาในรูปแบบอื่น เช่นห้องสนทนาที่เคซีไม่เคยใช้งานเนื่องจากไม่อาจทราบได้ว่าผู้ใดอยู่ภายในจนกว่าจะได้เข้าไปและลักษณะของการสนทนาในห้องที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและอาจจะไม่ได้ใจความ แสดงความแตกต่างของห้องสนทนาภายนอกและภายในไซเบอร์สเปซซึ่งอาจเป็นเหตุผลที่เคซีเลือกไม่ใช้งาน เคซีไม่เพียงใช้ไซเบอร์สเปซเป็นพื้นที่สำหรับสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความสนใจเรื่องเดียวกันเท่านั้น แต่เธอยังใช้เป็นพื้นที่สำหรับหลีกเลี่ยงจากสภาพในโลกภายนอกอีกด้วย เช่นเมื่อห้องพักในสหราชอาณาจักรถูกบุกกรุกโดยโคโรตี (Dorothea) พนักงานของบริษัทออกแบบตราสินค้าที่เคซีตัดสินใจว่าเครื่องหมายการค้าที่ออกแบบมาจะไม่ประสบความสำเร็จ

Not the first time she's used F:F:F that way. She [Cayce] wonders, really, if she ever used it any other way. It is the gift of "OT," Off Topic. Anything other than the footage is Off Topic. The world, really. News. Off Topic.

(Gibson, 2004: 46)

เอฟเอฟเอฟในที่นี้กลายเป็นพื้นที่สำหรับหลบซ่อนตัวจากปัญหาภายนอกของเคซี เมื่อเธอเข้าไปในไซเบอร์สเปซจึงแยกตัวออกจากโลกภายนอกไม่รับรู้ข่าวสารใดๆ สนใจเพียงฟุตบอลเท่านั้น นอกจากนั้นการสงสัยว่าเคยใช้เอฟเอฟเอฟเพื่อจุดหมายอื่นหรือไม่ของเธออาจหมายถึงการเลือกไซเบอร์สเปซเหนือโลกภายนอก การตัดสินใจว่าสิ่งอื่นนอกจากฟุตบอล "Off Topic" (OT - โอที) ซึ่งเป็นศัพท์สำหรับการใช้งานกระดานข่าวสนทนาในอินเทอร์เน็ต เมื่อผู้ใช้ต้องการส่งข้อความที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนทนาอยู่จะพิมพ์โอทีไว้ด้านหน้าข้อความ ทว่าเคซีกลับเลือกใช้วิธีสื่อสารในไซเบอร์สเปซกับโลกภายนอก แสดงความแปลกแยกต่อโลกภายนอกและความพยายามกีดกันการถูกบุกกรุกออกจากการรับรู้ เคซีจึงเป็นตัวอย่างของมนุษย์ที่เมื่อประสบปัญหาในโลกภายนอกแล้วเลือกไปอยู่ในสังคมที่มีความสนใจแบบเดียวกันบนอินเทอร์เน็ต ลักษณะดังกล่าวอาจสร้างผลเสียดังกล่าวความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในโลกภายนอกแม้กระทั่งแม่ของเธอเอง ดังตัวอย่างในตอนที่เคซีเห็นอีเมลจากแม่หลังจากติดต่อกับพาร์กาบอย (Parkaboy) เพื่อนของเธอในเอฟเอฟเอฟ ผู้ร่วมสืบหาต้นทางของฟุตบอล

[S]he e-mails Parkaboy. [...]

She pauses, about to open the latest from her mother, and remembering that she still hasn't replied to the previous two.

[...]

Cayce hesitates, a mouse click away from opening her mother's message, which is titled Hello???

(Gibson, 2004: 115)

หน่วยวัดระยะทางระหว่างสองบุคคลในไซเบอร์สเปซจึงไม่สามารถใช้ไม้บรรทัดวัดเป็นเมตรหรือกิโลเมตรได้อีกต่อไป แต่ถูกวัดเป็น “หนึ่งเมาส์คลิก” ในที่สุดเคซีไม่ได้เปิดอ่านอีเมลจากแม่ การไม่ได้ติดต่อแม่เป็นเวลานานทำให้แม่ของเธอส่งอีเมลมาถามถึงสามครั้งและเธอไม่ตอบแม้สักครั้งเดียว เป็นความขุ่นข้องกับการทำงานของไซเบอร์สเปซที่มักจะถูกล่าว่าอ้างว่าทำให้โลกเล็กลงและติดต่อกันได้ง่ายขึ้น ทว่าเทคโนโลยีไม่อาจจะทำให้มนุษย์ลดช่องว่างอันเกิดขึ้นจากความขัดแย้งระหว่างกันได้ เช่นกรณีของเคซีการติดต่อสื่อสารที่สะดวกใช้งานได้จากทุกมุมโลกไม่ได้ทำให้แม่ถูกใกล้ชิดกันมากขึ้น การตัดสินใจของเคซีส่งอีเมลหาพาร์กบอยแต่ไม่ตอบอีเมลจากแม่ยังอาจแสดงการให้ความสำคัญกับความสัมพันธ์ของบุคคลในไซเบอร์สเปซมากกว่าบุคคลที่ใกล้ชิดในสังคมภายนอก อย่างไรก็ตามความคุ้นเคยของเคซีต่อเอฟเอฟเอฟเปลี่ยนไปหลังจากเธอรับงานสืบทอดมาของฟุตเดจซุดหนึ่งทำให้ไม่มีโอกาสเข้าไปยังเว็บไซต์เป็นเวลานาน

F:F:F is starting to look unfamiliar after her [Cayce's] relatively long absence. She doesn't recognize most of the handles of the posters on the current page. She remembers something about a recent television special having generated a wave of newbies. Are these unfamiliar names then? She scans a few threads without opening any posts, judging them by titles alone.

(Gibson, 2004: 220-221)

ความรู้สึกไม่คุ้นเคยที่เกิดขึ้นกับเคซีเกิดจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปของหน้าเว็บ เป็นไปได้ว่าเธอสร้างความคุ้นเคยกับพื้นที่ในอินเทอร์เน็ตโดยพยายามผนวกเข้ากับพื้นที่ในโลกภายนอก เช่นการเปรียบเทียบกับร้านกาแฟประจำ แต่เมื่อเคซีต้องออกมาใช้ชีวิตภายนอกจึงเริ่มเห็นความแตกต่างระหว่างพื้นที่ทั้งสอง นอกจากนั้นบทบรรยายดังกล่าวแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงอันรวดเร็วของไซเบอร์สเปซทั้งด้านภาพลักษณ์และด้านปริมาณผู้ใช้ จำนวนผู้เข้าชมเอฟเอฟเอฟเพิ่มขึ้นหลังจากได้ออกอากาศแนะนำในสื่อสารมวลชนกระแสหลักเช่นโทรทัศน์ อาจสะท้อนพฤติกรรมตามฝูง (Herd behaviour) ของมนุษย์ที่เดินทางไปตามสถานที่อันมีชื่อเสียงที่ถูกนำเสนอในสื่อเช่นร้านอาหารหรือร้านค้าแบบเจาะกลุ่มตลาดเฉพาะ (niche) ทั้งที่ไม่ได้มีความสนใจในเรื่องนั้น ส่งผลให้ผู้ที่เคยใช้งานสถานที่เหล่านั้นเป็นประจำลึกลับหนีเนื่องจากความจืดจางที่เกิดขึ้นและการ

เปลี่ยนแปลงเนื่องจากการต้องรองรับคนจำนวนมาก⁶ พื้นที่เอฟเอฟเอฟที่เปลี่ยนไปสร้างความแปลกแยกแก่เคซี ทำให้เธอละเว้นจากการมีส่วนร่วม เห็นได้จากเธอไม่เปิดเข้าไปดูข้อความที่โพสต์แม้แต่ข้อความเดียว

ต่อมาในตอนท้ายเรื่องเคซี โคนส์ครูในไซเบอร์สเปซของเธอตามทำร้ายในโลกภายนอก คีทรูคนนั้นใช้ชื่อในเอฟเอฟเอฟว่า มามา อนาร์เคีย (Mama Anarchia) มีตัวตนในโลกภายนอกคือ โดโรที เบเนเคติ อริของเธอที่ถูกว่าจ้างให้ตามหาที่มาของฟุตเตจเช่นเดียวกัน แต่โดโรทีไม่ค้นหาด้วยตัวเอง กลับใช้ชีวิตติดตามเคซีและล้วงความลับโดยบุกรุกไปในพื้นที่ส่วนตัวของเคซี ทำยที่สุดถึงกับวางยาเคซีเพื่อขโมยข้อมูลช่วงชิงผลการทำงาน ดังบทสนทนาระหว่างเคซีกับพาร์กาบอย หลังจากเธอรู้สึกตัว

[Parkaboy said] "Rohypnol. Date-rape stuff. Could've killed you [Cayce], but that's our Mama. You had a paradoxical reaction, though. Supposed to make you anybody's kitten, but it looked like you'd gone medieval on her."

(Gibson, 2004: 326)

การกระทำของโดโรทีแม้ว่าจะไม่สำเร็จเนื่องจากยากกลับมีผลต่อเคซีโดยทำให้มีอาการก้าวร้าวกว่าเดิม ทว่าเหตุการณ์นี้อาจทำให้เคซีค้นพบว่าคีทรูของเธอในไซเบอร์สเปซสามารถทำร้ายเธอได้ถึงแก่ชีวิตในโลกภายนอกได้ เธอจึงตระหนักว่าการใช้ชีวิตในสังคมที่แม้จะมีความสนใจแบบเดียวกันก็อาจมีผลประโยชน์ทับซ้อนที่อาจสร้างอันตราย สัมพันธภาพในสังคมทั้งสองสังคมจึงอาจไม่มีความแตกต่างกัน นำไปสู่การแยกตัวออกจากพื้นที่ไซเบอร์สเปซของเคซีในตอนท้ายเรื่อง ที่ออกมาพักผ่อนใช้ชีวิตในกรุงปารีส ไม่คิดว่าโลกภายนอกเป็นสิ่ง Off Topic อีกต่อไป

ความแปลกแยกกับพื้นที่ในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์ฟังก์ก็มีที่มาจากหลายสาเหตุ เช่นจากโลกภายนอกดังความรู้สึกที่เกิดกับเคสและโมนาที่อาจกล่าวได้ว่าทั้งสองไม่อาจกระทำการใดกับอาการเหล่านี้เนื่องจากสาเหตุที่ทำให้เกิดความแปลกแยกคือความไม่สมบูรณ์ของ

⁶ ตัวอย่างเช่นพื้นที่นอตติง ฮิลล์ (Notting Hill) ย่านทางทิศตะวันตกของกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ ที่ต้องรองรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหลังจากที่ภาพยนตร์เรื่อง Notting Hill (1999) ออกฉาย นักท่องเที่ยวจำนวนมากที่มาถ่ายรูปกับประตูบ้านที่ถูกใช้เป็นสถานที่ถ่ายทำที่พักของพระเอก ทำให้เจ้าของบ้านต้องเปลี่ยนสีประตูเพื่อลดการรบกวน วิลเลียม กิบสัน ใช้นอตติง ฮิลล์ เป็นที่ตั้งห้องพักของคาเมียน สถานที่เปิดเรื่อง *เพทเทิน เรคคานิซัน* และใช้ถนนพอร์ตโทเบลโล (Portobello Road) ถนนที่ตัดผ่านพื้นที่นอตติง ฮิลล์ จากทิศเหนือไปยังทิศใต้ เป็นฉากการหลบหนีจากของคูมิโกะใน *โมนา ลิซา โอเวอร์ไดรฟ์*

เทคโนโลยีที่สร้างสภาพแวดล้อมในฟรีไซด์และภาพบนจอโทรทัศน์ ทว่าในบางกรณีเหตุที่ทำให้เกิดอาการแปลกแยกกลับเป็นจิตใจของมนุษย์เอง เทคโนโลยีเป็นเพียงส่วนประกอบหนึ่งที่เอื้ออำนวยให้เกิดพื้นที่ใหม่เท่านั้น เช่นเคซีที่เลือกส่งคมบนอินเทอร์เน็ตเหนือโลกภายนอกส่งผลต่อการใช้ชีวิตนอกไซเบอร์สเปซของเธอ การรักษาอาการที่เกิดกับเคซีอาจทำได้โดยไม่ต้องอาศัยปัจจัยอื่น เพียงปรับทัศนคติในการดำเนินชีวิตเท่านั้น

4.1.2 ความแปลกแยกกับเทคโนโลยีบันทึกข้อมูลของผู้อื่น

ความแปลกแยกอีกรูปแบบหนึ่งในบันทึกคดีแนววิทยาศาสตร์ของวิลเลียม กิบสันมิได้มีสาเหตุจากพื้นที่ภายนอกหรือไซเบอร์สเปซ แต่ต้นเหตุคือการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีเพื่ออำนวยความสะดวกในการรับข้อมูลและสร้างความบันเทิง ไบโอซอฟต์และสติมเป็นเทคโนโลยีในชุดสามเรื่องสปราวล์ ไบโอซอฟต์เป็นเทคโนโลยีที่อยู่ในชั้นทดลองแต่สติมถูกใช้อย่างแพร่หลาย อุปกรณ์ทั้งสองมีความสามารถในการบันทึกข้อมูลประสาทสัมผัสหรือความรู้สึกของบุคคลต้นทางเพื่อส่งต่อข้อมูลสู่บุคคลปลายทาง ความแตกต่างระหว่างสองอุปกรณ์คือ ไบโอซอฟต์จะบันทึกข้อมูลเช่นประวัติของต้นทางรวมไปถึงอารมณ์เช่น คีใจ เสียใจ อับอาย ส่วนสติมจะบันทึกข้อมูลประสาทสัมผัสทั้งห้าของต้นทางประกอบด้วย ภาพ รส กลิ่น เสียง และสัมผัส สิ่งประดิษฐ์ทั้งสองประเภทเอื้ออำนวยให้บุคคลปลายทางรับรู้ข้อมูลของบุคคลต้นทางราวกับเป็นบุคคลคนเดียวกัน หรือมีประสบการณ์เดียวกัน

4.1.2.1 ไบโอซอฟต์ การส่งต่อความจำของมิทเชลล์สู่เทอร์เนอร์

ไบโอซอฟต์ (biosoft) คืออุปกรณ์บันทึกข้อมูลลักษณะเดียวกับไมโครซอฟต์แต่ถ้าหากว่าเนื่องจากใช้เทคโนโลยีไบโอชิปของ ดร.มิทเชลล์ นักวิจัยอันดับหนึ่งของบริษัทเทคโนโลยีชีวภาพชื่อมาสส์ ไบโอแลป ผู้เป็นบิดาของแอนจิ มิทเชลล์ ไบโอซอฟต์มีลักษณะเป็นทรงกลมใช้เชื่อมต่อกับมนุษย์ผ่านทางช่องเชื่อมต่อ บันทึกข้อมูลทั้งตัวเลขและตัวอักษรได้จำนวนมากรวมไปถึงอารมณ์ของต้นทาง เช่นในที่นี้บันทึกประวัติทั้งหมดของดร.มิทเชลล์ตั้งแต่ประวัติการศึกษาและการทำงาน คอนรอยจัดการให้เทอร์เนอร์ใช้ไบโอซอฟต์ครั้งแรกเพื่อให้ทราบประวัติของผู้ที่เขาต้องคุ้มกันก่อนการเริ่มงาน

It [Biosoft] was like a swollen gray microsoft, one end routine neurojack, the other a strange, rounded formation unlike anything he'd [Turner] seen. "What is it?"

[Conroy said] "It's biosoft. Jaylene jacked it and said she thought it was output from an AI.

It's sort of a dossier on Mitchell, with a message to Hosaka tacked on the end. You better jack it yourself; you wanna get the picture fast..."

Turner glanced up from the gray thing. "How'd it grab Jaylene?"

"She said you better be lying down when you do it. She didn't seem to like it much."

(Gibson, 1987: 23)

เนื่องจากเทอร์เนอร์ไม่เคยใช้อุปกรณ์นี้เขาจึงถามคอนรอยถึงสิ่งที่เกิดขึ้นกับเจย์ลินผู้เคยใช้มาก่อน ได้รับคำตอบว่าเขาน่าจะนอนลงขณะใช้งาน อนุมานได้ว่าการใช้ไบโอซอฟต์แวร์อาจทำให้เกิดอาการข้างเคียงที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุขึ้นได้ นอกจากนั้นคำถามของเทอร์เนอร์ว่าไบโอซอฟต์แวร์ "grab" เจย์ลินอย่างไรอาจแสดงให้เห็นถึงความเป็นรองของมนุษย์ที่ใช้เทคโนโลยีว่าจำเป็นต้องต่อรองและหาวิธีรับผลอันเกิดจากการใช้งานที่เหมาะสมด้วยตนเอง ความรู้สึกลักษณะเชื่อมต่อกับไบโอซอฟต์แวร์ของเทอร์เนอร์เป็นดังนี้

Ten seconds later, his eyes were open. He clutched the green foam and fought his nausea. Again he closed his eyes....It came on, again, gradually, a flickering nonlinear flood of fact and sensory data, a kind of narrative conveyed in surreal jump cuts and juxtapositions. It was vaguely like riding a roller coaster that phased in and out of existence at random, impossibly rapid intervals, changing altitude, attack, and direction with each pulse of nothingness, except that the shifts had nothing to do with any physical orientation, but rather with lightning alternations in paradigm and symbol system. The data had never been intended for human input.

Eyes open, he pulled the thing from his socket and held it, his palm slick with sweat. It was like waking from a nightmare. Not a screamer, where impacted fears took on simple, terrible shapes, but the sort of dream, infinitely more disturbing, where everything is perfectly and horribly normal, and where everything is utterly *wrong*...

The *intimacy* of the thing was hideous. He fought down waves of raw transference, bringing all his will to bear on crushing a feeling that was akin to love, the obsessive tenderness a watcher comes to feel for the subject of prolonged surveillance. Days or hours later, he knew, the most minute details of Mitchell's academic record might bob to the surface of his mind, or the name of a mistress, the scent of her heavy red hair in the sunlight through—

[...]

It would pass. Mitchell's psychic odor would fade, as surely as the Spanish grammar lexicon evaporated after each use. What he had experienced was a Maas security dossier compiled by a sentient computer, nothing more.

(Gibson, 1987: 23-24 ชิคเด็นได้โดยผู้วิจัย)

การใช้งานไบโอซอฟต์แวร์ทำให้เทอร์เนอร์รู้สึกกรำกับถูกแบ่งสองส่วนดำรงอยู่ในสองสถานที่ ส่วนแรกคือร่างกายของเขาในโลกภายนอก อีกส่วนหนึ่งคือสมองของเขาที่รับข้อมูลของมิทเชลล์ เมื่อเทอร์เนอร์ล้มตาศั้นขณะเชื่อมต่อเขา รู้สึกวิงเวียนที่อาจมีสาเหตุจากการล้มตาศั้นขณะใช้งานทำให้เขาต้องรับข้อมูลจากทั้งสองด้านพร้อมกันและสมองของเขาไม่พร้อมทำงานเช่นนี้ เทอร์เนอร์จึงต้องหลับตาลงอีกครั้ง เขา รู้สึกกรำกับถูกปกคลุมไปด้วยข้อมูลมากมายที่ไม่ได้ถูกจัดเรียง นอกจากนั้นสถานะของเทอร์เนอร์เป็นฝ่ายรับเพียงฝ่ายเดียวเนื่องจากข้อมูลไหลเข้าสู่สมองแบบสุ่ม โดยมีการเปลี่ยนระดับของความลึกและทิศทางของข้อมูลตลอดเวลา เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ถูกเปรียบเทียบกับการเกิดขึ้นของฟ้าผ่าที่รวดเร็วและไม่อาจคาดการณ์ได้

น่าสนใจว่าหลังจากเทอร์เนอร์เชื่อมต่อกับไบโอซอฟต์แวร์เขาต้องตกอยู่ในสถานะไม่อาจควบคุมได้ทั้งในด้านปริมาณและรูปแบบการเข้าหาของข้อมูล⁷ เขาไม่อาจสั่งการสมองให้ตอบรับหรือปฏิเสธข้อมูลที่ถูส่งเข้า รวมถึงการไม่สามารถสั่งการให้หยุดการทำงานหรือยกเลิกการเชื่อมต่อกับไบโอซอฟต์แวร์เพราะเพียงล้มตาศั้นรู้สึกวิงเวียน ความแปลกแยกของเทอร์เนอร์จึงเกิดขึ้นเพราะตัวตนของเขาถูกแยกออกเป็นสองส่วนและการต้องรับข้อมูลที่ไม่ได้ถูกออกแบบมาให้มนุษย์รับ “never been intended for human input.” กล่าวคือในเชิงปริมาณข้อมูลมีจำนวนมากเกินกว่าที่มนุษย์จะรับรู้ได้ในเวลาสั้นๆ และความเป็นส่วนตัวของข้อมูลอารมณ์และความรู้สึกเช่นข้อมูลกลิ่นและแสงที่ตกกระทบเส้นผมหญิงคนรักของมิทเชลล์ ความรู้สึกนี้ต่างจากเมื่อเทอร์เนอร์ใช้ไมโครซอฟต์แวร์เพื่อเรียนรู้การขับเครื่องบิน เนื่องจากข้อมูลในไมโครซอฟต์แวร์น้อยกว่าและมีเนื้อหาจำกัดอยู่ในเรื่องที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ต่อมาเมื่อไบโอซอฟต์แวร์สิ้นสุดการส่งข้อมูลให้เทอร์เนอร์ เขาจึงควบคุมตัวเองได้อีกครั้งหนึ่งและปลดไบโอซอฟต์แวร์ออกจากการเชื่อมต่อ เขา รู้สึกกรำกับตื่นจากฝันร้ายที่มีได้สร้างความน่ากลัวหรือสยดสยองแต่สร้างความรู้สึกละเอียดประหลาด เนื่องจากการต้องรับรู้ข้อมูลความรู้สึกล้วนบุคคลซึ่งมีความเป็นปัจเจกอย่างยิ่งที่ไบโอซอฟต์แวร์มีขีดความสามารถในการบันทึกและส่งต่อสู่ผู้อื่น ไบโอซอฟต์แวร์ยังสร้างความรู้สึกลูกพี่ลูกน้องของเทอร์เนอร์ต่อมิทเชลล์ ที่ถูกเปรียบเทียบกับความรู้สึกลูกพี่ลูกน้องจากการติดตามเผ่าคู่ผู้อื่นเป็นเวลานาน ทว่าเวลาที่เทอร์เนอร์ใช้ในการทราบข้อมูลของมิทเชลล์สั้นกว่ามากเนื่องจากการเอื้ออำนวยของเทคโนโลยี

⁷ การถ่ายทอดข้อมูลจากไบโอซอฟต์แวร์สู่เทอร์เนอร์เป็นแบบสุ่มเช่นเดียวกับการทำงานของแรม (RAM – Random Access Memory) ในคอมพิวเตอร์ ที่เมื่อได้รับคำสั่งจะสุ่มค้นหาข้อมูลไปที่แต่ละตำแหน่งเก็บข้อมูล (cluster) บนฮาร์ดดิสก์ เปรียบเทียบได้กับการเปิดลิ้นชักเพื่อค้นหาสิ่งของ สิ่งทีเก็บในลิ้นชักที่อยู่ติดกันอาจไม่มีความเกี่ยวข้องกัน สร้างความสับสนให้กับเทอร์เนอร์เมื่อต้องรับรู้ข้อมูลจำนวนมากที่มีได้ถูกจัดเรียงราวกับการเปิดลิ้นชักแบบสุ่มเพื่อค้นหา

ความแปลกแยกจากการใช้งานไบโอซอฟต์แวร์นอกจากจะเกิดจากปริมาณข้อมูลจำนวนมากที่ส่งต่อโดยขาดการควบคุมและจัดเรียงขณะเทอร์เนอร์เชื่อมต่อแล้ว ผลข้างเคียงจากการใช้งานอีกส่วนหนึ่งเป็นความแปลกแยกอันเกิดขึ้นภายหลังเนื่องจากข้อมูลในไบโอซอฟต์แวร์ทำให้เทอร์เนอร์ราวกับมีความทรงจำสองส่วน ส่วนแรกมาจากการดำเนินชีวิตของตนเอง อีกส่วนคือความทรงจำของมิทเชลล์จากไบโอซอฟต์แวร์ ทว่าหลังจากการใช้งานเทอร์เนอร์ไม่สามารถที่จะควบคุมความคิดให้คำนึงเฉพาะแต่ข้อมูลของตน เวลาใดเวลาหนึ่งความทรงจำของมิทเชลล์จะผุดขึ้นมายังห้วงคำนึงของเขา โดยเทอร์เนอร์ไม่มีโอกาสเลือกเวลา ลักษณะของข้อมูลหรือแม้กระทั่งเลือกปฏิเสธการคิดได้ แต่ท้ายที่สุดเขายังมีความหวังว่าข้อมูลของมิทเชลล์จะเลือนหายไปตามกาลเวลาที่ผ่านไป เขาปลอบตัวเองว่าสิ่งที่เขารับรู้เป็นเพียงเพิ่มข้อมูลที่ถูกรวบรวมโดยคอมพิวเตอร์ที่มีประสิทธิภาพสูงเท่านั้นซึ่งไม่น่าส่งผลกระทบต่อเขาเป็นเวลานาน เหตุการณ์ไม่ได้เป็นไปตามที่เทอร์เนอร์หวังเพราะเมื่ออยู่กลางป่าลึกกระหว่างปฏิบัติการและจ้องมองไปบนฟากฟ้า ข้อมูลที่เขาเคยรับจากไบโอซอฟต์แวร์ของมิทเชลล์กลับเข้ามาในคำนึงของเขาอีกครั้ง

Turner looked up at the bowl of sky, limitless, the map of stars. Strange how it's bigger this way, he thought, and from orbit it's just a gulf, formless, and scale lost all meaning. And tonight he wouldn't sleep, he knew, and the Big Dipper would whirl round for him and dive for the horizon, pulling its tail with it.

A wave of nausea and dislocation hit him as images from the biosoft dossier swam unbidden through his mind.

(Gibson, 1987: 47 ชิดเส้นใต้โดยผู้วิจัย)

เป็นไปได้ว่าการมองเห็นดวงดาวกระตุ้นให้เทอร์เนอร์เปรียบเทียบจำนวนข้อมูลในไบโอซอฟต์แวร์ของมิทเชลล์กับจำนวนดวงดาวที่อยู่ในจักรวาลที่มากมายเกินกว่าที่มนุษย์จะรับรู้ได้ ความคิดของเทอร์เนอร์ขณะจ้องมองท้องฟ้ายามค่ำคืน “the map of stars. Strange how it's bigger this way.” มีความน่าสนใจในแง่ที่เขาคิดว่าดวงดาวในท้องฟ้าเป็นแผนที่ดาวขนาดใหญ่แสดงความคิดที่กลับด้านของเทอร์เนอร์และอาจรวมไปถึงของมนุษย์ในงานไซเบอร์พังก์ การใช้ชีวิตในโลกอุตสาหกรรมที่เมืองถูกปกคลุมด้วยโดมขนาดใหญ่ทำให้มนุษย์มีความคุ้นเคยกับการมองดาวบนแผนที่ดาวมากกว่าการมองดาวบนท้องฟ้าโดยตรง ในคำนึงของเทอร์เนอร์แผนที่ดาวซึ่งถูกสร้างเพื่อใช้เป็นตัวแทนดวงดาวบนท้องฟ้าเพื่อศึกษาการเคลื่อนที่ของกลุ่มดาวได้ทดแทนการดูดวงดาวบนท้องฟ้าด้วยตาเปล่า ความรู้สึกผิดที่ผิดทางจากการต้องทำงานในป่าอาจเป็นสาเหตุของความวิงเวียนที่เกิดขึ้นและกระตุ้นการรับรู้ข้อมูลของมิทเชลล์ขึ้นมาโดยไม่รู้ตัว เปรียบเทียบได้กับความผิดที่ผิดทางของข้อมูลส่วนตัวของดร.มิทเชลล์ที่เทอร์เนอร์มีในความทรงจำ

บทบรรยายราวกับตั้งคำถามต่อแผนที่ดาวและการเป็นตัวแทนดวงดาวบนท้องฟ้าในการรับรู้ของมนุษย์ แผนที่ดาวถูกสร้างขึ้นโดยมีผู้สังเกตเป็นศูนย์กลาง⁸ ดวงดาวถูกจัดเรียงให้มีรูปร่างที่ต่างวัฒนธรรมมีชื่อเรียกต่างกัน ที่หากมองด้วยตาเปล่าโดยมิได้มีการลากเส้นประกอบอาจมองไม่เห็นเป็นรูปร่างตามที่ถูกต้องชื่อ (formless) นอกจากนั้นดาวสองดวงติดกันในกลุ่มดาวอาจมีระยะทางห่างกันมากกว่าดาวดวงอื่น (scale lost all meaning) การสร้างภาพแทนเพื่อใช้ศึกษากลุ่มดาวจึงอาจสร้างความสับสนเมื่อมนุษย์อยู่ห่างจากธรรมชาติมากเกินไปเช่นการใช้ชีวิตในงานไซเบอร์ฟังก์ต่อมาเมื่อเทอร์เนอร์จำเป็นต้องใช้งาน ไบ โอซอฟต์ของมิทเชลล์อีกครั้งเพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับแองจี้ เขามั่นใจว่าครั้งนี้จะต้องใช้งานได้เนื่องจากเขาทราบว่าต้องการจะค้นหาสิ่งใด

He [Turner] undid the Velcro and shook the swollen, asymmetrical gray biosoft out onto his open palm. Machine dreams. Roller coaster. Too fast, too alien to grasp. But if you wanted something , something specific, you should be able to pull it out... [...]

He took a deep breath, set his teeth, and inserted the biosoft...

Twenty seconds later, he had it, the thing he'd gone for. The strangeness hadn't touched him, this time, and he decided that that was because he'd gone after this one specific thing, this fact, exactly the sort of data you'd expect to find in the dossier of a top research man: his daughter's IQ, as reflected by annual batteries of tests.

Angela Mitchell was well above the norm. Had been, all along.

(Gibson, 1987: 202)

การใช้งานของเทอร์เนอร์ครั้งก่อนหน้าเปรียบเสมือนกับความพยายามจะเรียนรู้ดาวทั้งหมดที่มีอยู่ในจักรวาลอาจจะเป็นสิ่งที่กระทำเพียงคนเดียวไม่ได้ แต่หากจะศึกษาดาวเพียงดวงใดดวงหนึ่งอาจเป็นสิ่งที่กระทำได้ เพียงแต่รู้ตำแหน่งและทิศทางที่จะสังเกตและทราบสิ่งที่ต้องการค้นหาหรือตรวจวัดที่แน่นอน เช่นเดียวกับการใช้งาน ไบ โอซอฟต์ครั้งนี้ของเทอร์เนอร์ที่เขาต้องการทราบผลการเรียนและระดับสติปัญญาของแองจี้ ไบ โอซอฟต์คือตัวอย่างของเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนจนทำให้เกิดความยุ่งยากในการใช้งานกับผู้ใช้ การใช้งานสำเร็จในตอนท้ายของเทอร์เนอร์ อาจแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับตัวเข้าหาเทคโนโลยีของมนุษย์เพื่อจุดประสงค์ในการใช้งาน แต่การแผ่ขยายที่ปรากฏอยู่คือ ไบ โอซอฟต์ถูกออกแบบมาเพื่อให้มนุษย์ใช้ ทว่ามนุษย์กลับต้องปรับตัวหรือดัดแปลงตัวเองทางกายภาพคือผ่าตัดร่างกายเพื่อเชื่อมต่อกับอุปกรณ์ และทางจิตใจนั้นคือต้องสร้างความเข้าใจในการใช้งานเทคโนโลยี

⁸ แผนที่ดาวสำหรับการใช้งานเหนือเส้นศูนย์สูตรและใต้เส้นศูนย์สูตรแตกต่างกันและชื่อเรียกกลุ่มดาวของแต่ละประเทศแตกต่างกัน เช่น ในทวีปอเมริกาเหนือเรียกกลุ่มดาวไถว่า The Big Dipper ขณะที่ในอังกฤษเห็นเป็น Plough ในขณะที่รัสเซียเรียกว่า Big Mother Bear

4.1.2.2 สติม ความขัดแย้งของการรับรู้จากสองวิธี

สติม (Stim) คืออุปกรณ์ให้ความบันเทิงในอนาคตได้รับความนิยมเช่นเดียวกับเทปคาสเซต ในทศวรรษที่ 80 และตีวีดีในปัจจุบัน ทว่าสติมไม่ได้บันทึกแต่เพียงภาพและเสียงเท่านั้น ยังบันทึกกลิ่น รส สัมผัสของบุคคลนำแสดง เปิดโอกาสให้ผู้รับสติมได้มีประสบการณ์ที่ตนไม่เคยสัมผัส เช่นการท่องเที่ยวแบบหรรษา ทว่าผลข้างเคียงจากการรับชมสติมคือความรู้สึกราวกับเปลี่ยนแปลงไปเป็นคนหนึ่ง การใช้งานสติมต้องใช้โทรศัพทกับช่องเชื่อมต่อเช่นเดียวกับไบโอซอฟต์แวร์และไมโครซอฟต์แวร์ ซึ่งอาจพิจารณาได้ว่าเป็นสัญญาณของการรุกรานของเทคโนโลยีเข้ามาในร่างกายมนุษย์ ในชุดสามเรื่องสปราวด์ สติมเป็นตัวอย่างของเทคโนโลยีที่แพร่หลายไปทุกมุมโลกและทุกชนชั้น สถานะ แองจี มิทเชลล์ คือคาราดังอันดับหนึ่งของวงการสติมในโมนา ลิซา โอเวอร์ไดร์ฟ ต่อไปเป็นเหตุการณ์เมื่อเธอกลับไปดูสติมเก่าของ แทลลี อิชแฮม (Tally Isham) คาราดังคนก่อนหน้าเธอ

She [Angie] found a bottle of Corona at the rear of the fridge and took it to the master bedroom. The stim unit in the teak hardboard was equipped with studio-grade trodes that hadn't been there when she'd left for Jamaica. Net technicians periodically upgraded equipment in the house. She had a swig of beer, put the bottle on the bedside table, and lay down with the trodes across her forehead. "Okay," she said, "hit me."

Into Tally-flesh, Tally-breath.

How did I ever replace you? She wondered, overcome by the former star's physical being.

Do I give people this same pleasure?

[...]

Into smooth-pumping muscle and a blur of concrete, Tally hurling her cycle around a low-grav velodrome...

"Fast forward."

A dining scene, tension of velvet straps across her shoulders, the young man across the table leaning forward to pour more wine ...

[...]

"I want a graphic of the visual," she said, pulling off the trodes. She sat up and took a swallow of beer, which mingled weirdly with the ghost-flavor of Tally's recorded wine.

(Gibson, 1989: 54-55 ชัดเส้นได้โดยผู้วิจัย)

การใช้สติมต่างจากไบโอซอฟต์แวร์ ผู้ใช้สามารถควบคุมสติมให้หยุดเล่นหรือเล่นซ้ำเมื่อใดก็ได้ ความรู้สึกแปลกแยกจากการใช้งานสติมไม่ใช่ความผิดที่ผิดทางหรือการไร้การควบคุม แต่เป็นความสับสนต่อประสาทสัมผัสของตัวเอง ตัวอย่างจากเหตุการณ์สุดท้ายที่เกิดขึ้นก่อนจะเลิกรับชมสติมคือการดื่มไวน์ของแทลลี แต่เมื่อแองจีเลิกใช้งานและดื่มเบียร์ที่เธอเปิดไว้ก่อนใช้งานสติม รสชาติที่

เกิดขึ้นกลับเป็นรสที่ผสมกันระหว่างเบียร์กับไวน์ สร้างความรู้สึกแปลกประหลาดให้กับเองจิ ความรู้สึกดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสติมมีผลข้างเคียงจากการใช้งาน โดยก่อให้เกิดความรู้สึกตกค้าง หลังจากการเลิกใช้ที่ไม่ได้อยู่ในรูปของความคิดคำนึงแต่อยู่ในรูปแบบของรสชาติที่ค้างอยู่ในปาก อาจกล่าวได้ว่าเป็นความขัดแย้งกันของการรับรู้จากลิ้นของเธอกับการรับรู้ข้อมูลในสติมโดยสมอง การใช้งานเทคโนโลยีแบ่งร่างกายของเองจิเป็นส่วนสมองและส่วนลิ้นที่ทำงานไม่สัมพันธ์กัน ความรู้สึกของเองจิขณะรับสติมก็มีความน่าสนใจ เธอรับสติมโดยการนอนลงและเสียบโทรคเข้าไปด้านหลังของศีรษะ และออกคำสั่งโดยใช้เสียงให้เครื่องควบคุม "hit" เธอ (โดยฉายสติมให้) เน้นย้ำสถานะเบื้องล่างของผู้ใช้สติมที่มีได้แตกต่างจากไบโอซอฟต์แวร์

การใช้งานสติมนอกจากจะสร้างความสับสนต่อประสาทสัมผัส ยังก่อให้เกิดอาการแยกตัวตนไม่ออกดังการบรรยายว่าเป็นการเข้าไปยังเนื้อหนังและลมหายใจของแทลลี สติมทำให้เองจิเกิดความสับสนว่าเธออยู่ในสถานะเดียวกับแทลลีจริงหรือไม่ แสดงถึงการซ้อนทับของข้อมูลจากต้นทางบนจิตใจของปลายทาง ผู้ใช้งานสติมจึงอาจไม่สูญเสียสถานะการเป็นผู้ควบคุมทว่าสูญเสียตัวตนให้กับการใช้งาน กล่าวคือสมองที่เป็นส่วนหนึ่งของร่างกายและเป็นปลายทางของประสาทสัมผัสกลับข้ามไปรับข้อมูลจากบุคคลอื่นและไม่รับรู้ข้อมูลจากร่างกายตนเอง แตกต่างจากการใช้งานสื่อบันทึกในปัจจุบันที่ผู้ใช้รับข้อมูลจากสื่อและจากภายนอกพร้อมกัน สติมยังอาจสร้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับประสบการณ์ต่อสถานที่ที่ตนไม่เคยไป เช่นกรณีของคูมิโกะใน *โมนา ลิซา โอเวอร์ไดร์ฟ* ที่เคยรับชมสติมของสปรอร์วัลหลายพันแบบก่อนที่จะเดินทางไปเยือนจริง

Kumiko knew the Sprawl from a thousand stims; a fascination with the vast conurbation was a common feature of Japanese popular culture.

She'd had few preconceptions of England when she arrived there: vague images of several famous structures, unfocused impressions of a society her own seemed to regard as quaint and stagnant. (In her mother's stories, the princess-ballerina discovered that the English, however admiring, couldn't afford to pay her to dance.) London, so far, had run counter to her expectations, with its energy, its evident affluence, the Ginza bustle of its great shopping streets.

She had many preconceptions of the Sprawl, most of which were shattered within a few hours of arrival.

(Gibson, 1989: 133)

ประสบการณ์ต่อสปรอร์วัลที่คูมิโกะได้จากสติม ส่วนใหญ่สูญสลายไปในเวลาไม่นานหลังจากเธอเดินทางไปถึงจริง ความรู้สึกผิดความคาดหวังของคูมิโกะไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกับสปรอร์วัล แต่ยังเกิด

กับกรุงลอนดอนที่เธอคาดว่าเป็นเมืองโบราณไม่มีกิจกรรมมากมาย แต่ทว่าเมื่อเดินทางไปจริงสภาพพื้นที่และความจอแจของเมืองตรงข้ามกับความคาดหมายของเธอโดยสิ้นเชิง จึงอาจกล่าวได้ว่าแม้ว่าสติมจะสามารถทำหน้าที่ในการบันทึกประสาทสัมผัสทั้งหมดไว้ให้ผู้ใช้ได้รับรู้ แต่ประสบการณ์ที่ได้รับจากสติมอาจจะไม่ใช่ความรู้สึกเดียวกันกับประสบการณ์จากการเดินทางจริง ชีตจำกัดของสติมจึงยึดโยงอยู่กับความเป็นปัจเจกของประสบการณ์มนุษย์ที่ข้อมติความข้อมูลประสาทสัมผัสที่ได้รับแตกต่างกัน เจกเช่นการชมภาพยนตร์เรื่องเดียวกันของบุคคลสองคนอาจสร้างความรู้สึกประทับใจในเรื่องราวแตกต่างกัน

ความสามารถในการสร้างความบันเทิงและปิดกั้นประสาทสัมผัสของผู้ใช้ ทำให้สติมถูกใช้ประโยชน์ในการบรรเทาอาการวิงเวียนอันเกิดจากแรงหนีความโน้มถ่วง⁹ เมื่อเดินทางสู่อวกาศโดยใช้กระสวยอวกาศที่เป็นธุรกิจเช่นเดียวกับสายการบินในปัจจุบัน การอ้างอิงต่อไปเป็นการบรรยายการเดินทางไปยังนิคมอวกาศฟรีไซด์โดยกระสวยอวกาศของตัวละครมาร์ลี (Marly) ใน*เคาท် ซีโร*

The steward checked her [Marly] seat harness, handed her the cassette and a little throwaway tiara in gray plastic, then moved on. She put the plastic trode set on, jacked it into the seat arm, sighed, and slotted the cassette in the opening beside the jack. The interior of the JAL shuttle vanished in a burst of Aegean blue, and she watched the word TALLY ISHAM'S TOP PEOPLE expand across the cloudless sky in elegant sans-serif capitals.

Tally Isham had been a constant in the stim industry for as long as Marly remembered, an ageless Golden Girl who'd come in on the first wave of the new medium. Now Marly found herself locked into Tally Isham tanned, lithe, tremendously *comfortable* sensorium. Tally Isham glowed, breathed deeply and easily, her elegant bones riding in the embrace of a musculature that seemed never to have known tension. Accessing her stim recordings was like falling into a bath of perfect health, feeling the spring in the star's high arches and the jut of her breasts against the silky white Egyptian cotton of her simple blouse. She was leaning against a pocked white balustrade above the tiny harbor of a Greek island town, a cascade of flowering trees falling away below her down a hillside built from whitewashed stone and narrow, twisting stairs. A boat sounded in the harbor.

"The tourists are hurrying back to their cruise ship now," Tally said, and smiled; when she smiled, Marly could feel the smoothness of the star's white teeth, taste the freshness of her

⁹ เป็นความรู้สึกวิงเวียนเช่นเดียวกับเกิดขึ้นเมื่อเล่นรถไฟเหาะตีลังกาในสวนสนุกแต่มีความรุนแรงมากกว่า เป็นเหตุให้ต้องฝึกฝนนักบินเครื่องบินรบและนักบินอวกาศในอุปกรณ์พิเศษก่อน เพื่อให้คุ้นเคยกับอาการที่จะเกิดขึ้นเมื่อต้องควบคุมพาหนะจริง

mouth, and the stone of the balustrade was pleasantly rough against her bare forearms.

(Gibson, 1987: 172-173)

ลักษณะหนึ่งของบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์ฟังก์คือการควบคุมอำนาจทางเศรษฐกิจของภาคเอกชนแสดงออกในบทบรรยายผ่านทางกระสวยอวกาศที่เคยอยู่ในความครอบครองของรัฐเพื่อศึกษาวิจัยหรือแสดงแสนยานุภาพกลับเปลี่ยนเป็นกิจการของเอกชน มีการให้บริการสติมในรูปแบบเดียวกับการฉายภาพยนตร์บนเทปวิน สติมทำให้มาร์ตีเกิดความแปลกแยกเนื่องจากความสมบูรณ์แบบของข้อมูลประสาทสัมผัสทั้งหมดของแทลลี ความรู้สึกราวกับตกเข้าไปอยู่ในร่างกายที่มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกล้ามเนื้อและสุขภาพฟันสร้างการเปรียบเทียบกับตัวตนของเธอที่อาจไม่มีสภาพร่างกายสมบูรณ์เท่าเทียมต้นแบบ สถานะเบื้องล่างของผู้รับสติมยังแสดงให้เห็นผ่านการบรรยายว่ามาร์ตีรู้สึกราวกับติดอยู่ในโครงข่ายความรู้สึกของแทลลี เน้นย้ำการเข้าปิดกั้นการรับรู้โดยเรื่องราวภายในสารคดีท่องเที่ยวของแทลลีเหนือความรู้สึกที่ร่างกายต้องประสบจากการเดินทางหนีแรงโน้มถ่วงของโลก

อุปกรณ์ที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างร่างกายมนุษย์และเครื่องเล่นสติมคือมงกุฎที่ใช้ได้ครั้งเดียวเปรียบเทียบกับได้กับการแปลงตัวไปอยู่ในอีกสถานะอันน่าพิศมัยราวกับเป็นเจ้าของหญิงหรือเจ้าของในจินตนาการ แต่ประสบการณ์ใหม่ดังกล่าวถูกจำกัดโดยช่วงเวลาที่ได้รับสติมเนื่องจากเมื่อสิ้นสุดการใช้ผู้รับสติมต้องกลับมาอยู่ในสถานะเดิม มงกุฎที่สวมจึงเป็นมงกุฎชั่วคราว การแผ่สัญญาณผ่านทางกายการบรรยายสีของท้องฟ้าในสติมว่าเป็นสีเอเจียน บลู (Aegean blue) หรือสีของทะเลเอเจียนที่หากเปรียบเทียบกับสีของท้องฟ้าในตอนต้นของนิว โรแมนเซอร์ อันถูกบรรยายว่าเป็นสีของจอโทรทัศน์ที่ไม่มีสัญญาณแสดงให้เห็นถึงความข้อนแย้งระหว่างสถานะดำรงอยู่ระหว่างสองพื้นที่คือโลกและพื้นที่ที่เกิดจากการเอื้ออำนาจของเทคโนโลยี

ความรู้สึกราวกับเข้าไปอยู่ในร่างของดาราเมื่อใช้งานสติมอาจเป็นเพียงความเข้าใจผิดของผู้ใช้ เนื่องจากข้อมูลในสติมมิได้มาจากต้นทางทั้งหมด “The commercial stuff [stim] was edited, of course, so that if Tally Isham got a headache in the course of a segment, you didn’t feel it.” (Gibson, 1984: 55) เบื้องหลังของสติมแท้จริงไม่แตกต่างจากภาพยนตร์หรือละครในปัจจุบัน เนื่องจากมีการตัดต่อข้อมูลที่ไม่ต้องการให้ถูกบันทึกออก ในที่นี้คืออาการปวดหัวของแทลลี โดยมุ่งหวังให้ผู้รับสติมไม่เกิดอาการดังกล่าวขึ้นระหว่างการใช้งาน อาจกล่าวได้ว่าเป็นความพยายามที่ล้มเหลวเนื่องจากมีอาจลดผลข้างเคียงอื่นจากการใช้งาน เช่นอาการสับสนของระบบประสาทสัมผัสที่เกิดกับเองจี เมื่อเวลาผ่านไปจากนิว โรแมนเซอร์ถึงเคาท์ ซีโร ไม่เพียงแต่สติมจะถูกตัดต่อเท่านั้น เทคโนโลยีก้าวหน้าจนสามารถสร้างบางฉากในสติมขึ้นได้

Robin's friends tended to be young, male, and athletic; the muted erotic sequences in her [Angie's] stims with Robin were assembled from stock footage provided by Continuity [The AI] and heavily treated by Raebel and his effects team.

(Gibson, 1989: 149)

ฉากดังกล่าวคือฉากเพศสัมพันธ์ระหว่างแอนจี้และโรบินที่ทีมงานตกแต่งขึ้นจากข้อมูลเก่าในฐานข้อมูลของปัญญาประดิษฐ์ชื่อ Continuity เป็นการเน้นย้ำลักษณะเทียมของข้อมูลในสติมที่ไม่เพียงแต่จะถูกคัดเลือก แต่ยังถูกตกแต่งเพื่อผลประโยชน์ทางการค้า ไบโอซอฟต์แวร์และสติมแม้จะเอื้ออำนวยให้ผู้ใช้งานกับเป็นหนึ่งเดียวกับต้นแบบที่ใช้บันทึก แต่อาจกล่าวได้ว่าการใช้งานก็ทำให้ผู้ใช้อยู่ในสถานะเบี่ยงลางคั่นทาง หรือแม้แต่ตกอยู่เบี่ยงลางอุปกรณ์เทคโนโลยี เนื่องจากขณะที่ใช้อุปกรณ์ทั้งสองผู้ใช้ต้องอยู่ในสถานะไม่อาจควบคุมตัวเองได้ มีหน้าที่เป็นฝ่ายรับข้อมูลที่ถูกจัดมาให้เท่านั้น เป็นสภาพไร้ความสามารถของมนุษย์ที่ต้องรับข้อมูลจากเทคโนโลยีเพียงด้านเดียว นอกจากนั้นข้อมูลดังกล่าวยังเป็นข้อมูลที่ถูกคัดแปลง เป็นความลวงและความเสียเปรียบที่ผู้ใช้งานสติมต้องยอมรับ นอกไปจากนั้นสติมยังสร้างผลข้างเคียงที่มีอาจควบคุมได้ต่อตัวมนุษย์หลังจากการใช้งาน

ในชุดสามเรื่องสปอรว์ลการเปลี่ยนแปลงพื้นที่โดยเทคโนโลยีสร้างความสับสนแก่นมนุษย์ ภาพธรรมชาติเทียมที่ถูกทำให้เหมือนจริงสร้างความสับสนต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ในสภาพแวดล้อมดังกล่าว การต้องเดินทางไปทำงานยังหลายประเทศและการใช้งานไซเบอร์สเปซเป็นเวลานานของมนุษย์ในปัจจุบันเช่นเคซี สร้างความยากลำบากในการปรับตัวให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้เกิดอาการแปลกแยกขึ้น เทคโนโลยีเช่นสติมเป็นภาพลวงที่ถูกนำเสนอราวกับเป็นความจริงผ่านกระบวนการสร้างความน่าเชื่อถือให้กับข้อมูล โดยการส่งประสาทสัมผัสทั้งหมดสู่ผู้รับที่แท้จริงแล้วถูกคัดเลือกและตัดต่อ การใช้งานสติมยังสร้างความสับสนให้แก่ผู้ใช้แม้ว่าจะเสร็จสิ้นการใช้งานไปเป็นเวลานานเช่นที่เกิดกับคูมิโกะ

4.2 เทคโนโลยีกับการเปลี่ยนแปลงความเป็นส่วนตัว

การใช้งานสติมอาจเป็นตัวอย่างของข้อมูลส่วนตัวเช่นประสาทสัมผัสของคั่นทางที่ถูกส่งถึงโดยผู้รับสติม ทว่าหากมองในมุมมองผู้ใช้งานสติมหรือไบโอซอฟต์แวร์ก็สูญเสียการรับข้อมูลประสาทสัมผัสของคั่นทางเช่นเดียวกัน นอกไปจากนั้นอาจกล่าวได้ว่าการสูญเสียความเป็นส่วนตัวในกรณีของอุปกรณ์ทั้งสองเป็นไปโดยยินยอมพร้อมใจของทั้งสองฝ่าย กล่าวคือคั่นทางรับทราบว่าประสาทสัมผัสของตนจะถูกนำไปทำเป็นสติม ส่วนผู้รับก็ทราบว่าสติมจะทำให้เกิดภาวะอย่างไรขณะใช้งาน

ในส่วนนี้จะพิจารณาถึงเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยให้เกิดการลวงล้ำความเป็นส่วนตัวที่เจ้าของข้อมูลมิได้ยินยอม เทคโนโลยีอาจกระทำให้การลวงล้ำความเป็นส่วนตัวเกิดขึ้นจนไม่อาจแยกออกว่าสิ่งใดคือสิ่งที่เป็นส่วนตัวและสิ่งใดมิใช่ เช่น ในบทสนทนาระหว่างบ็อบบี้และลูคัส (Lucas) บนถนนเส้นหนึ่งของสปอร์วิล ก่อนจะเดินทางไปพบฟินน์ในเคาท์ ซีโร ระหว่างการพูดคุย บ็อบบี้อ้างถึงที่มาของโปรแกรมผิดกฎหมาย ทำให้ลูคัสต้องรีบตัดบทก่อนเขาจะพูดเปิดเผยถึงกรกระทำดังกล่าว

[Bobby said] “So he’s [Finn] the one you an’ Beauvoir bought the—”

[Lucas said] “Ha! No! Remember what I told you. You speak in the open street, you may as well put your words up on a bulletin board...”

(Gibson, 1987: 115)

คำกล่าวของลูคัสที่บอกว่าการพูดในถนนเปิดเทียบเท่ากับการนำข้อความไปแปะติดในกระดานข่าวสาธารณะที่ทุกคนอ่านและรับรู้ แสดงให้เห็นถึงสภาพไร้ความเป็นส่วนตัวของการสนทนาระหว่างมนุษย์ ที่มีได้เป็นการรับรู้ระหว่างสองฝ่ายอีกต่อไป แต่กลับถูกดักฟังโดยบุคคลที่สามที่อาจจะไม่ใช่มนุษย์แต่เป็นเครื่องจักรกลที่ทำหน้าที่ในการเฝ้ามองและติดตาม นอกจากนั้นการเปรียบเทียบคำพูดกับข้อความบนกระดานข่าว อาจหมายถึงการเปลี่ยนแปลงรูปแบบของสาร จากเสียงพูดที่ได้ยินและรับรู้ระหว่างบุคคลในวงสนทนา เป็นข้อความบนกระดาษที่ใช้บันทึกเก็บไว้อ่านได้เป็นเวลานาน ไม่จำกัดบุคคลที่เข้าถึงสาร และผู้ส่งสาร ไม่อาจทราบได้ว่าผู้ที่รับรู้สารเป็นผู้ใด

4.2.1 เคซี

เคซีถูกลวงล้ำความเป็นส่วนตัวโดยโคโรที เจ้าหน้าที่ของบริษัทออกแบบสินค้าผู้เป็นปฏิปักษ์ต่อเธอเพื่อทำร้ายจิตใจ โคโรทีนำรูปภาพที่จะกระตุ้นให้เคซีมีอาการหวาดกลัว (phobia) ใส่เพิ่มในซองปิดที่บรรจุเครื่องหมายการค้าของอุปกรณ์กีฬานำมาให้เคซีพิจารณาเป็นครั้งที่สอง เนื่องจากเคซีปฏิเสธเครื่องหมายที่ออกแบบมาในครั้งแรก รูปภาพนั้นคือ บีเบนดัม (Bibendum) สัญลักษณ์ของยางมิชลิน (Michelin) มีลักษณะเป็นหุ่นรูปร่างคล้ายคนประกอบขึ้นจากยางหลายเส้นจากหัวจดเท้า

Cayce tries to open her mouth, to say something. How did Dorotea know? How does she know? [...]

Bibendum. That’s his name. And also the name of a restaurant in the retrofitted Michelin House, where of course Cayce has never gone. [...]

The first time she'd seen Bibendum had been in a magazine, a French magazine. She'd been six. She'd thrown up. [...]

She doesn't want to look at Dorotea. Dorotea's the one with the jack move, this morning. Dorotea's won. Cayce is spooked now, to the core, and this is nothing like the Asian Sluts flat-invasion feeling. This is way worse. Very few people have any idea of the extent of her most problematic trademark phobias, and fewer still of the specific triggers. Her parents, a number of doctors, therapists of various kinds, over the years a very few very close friends, no more than three of her former lovers.

(Gibson, 2004: 97-98)

อาการหวาดกลัวของเคซีข่มเป็นข้อมูลลับส่วนบุคคลที่มีผู้ทราบจำนวนจำกัด เคซีพยายามทบทวนถึงรายชื่อของคน ที่ทราบอาการและรู้สิ่งกระตุ้นให้เกิดอาการ ประกอบไปด้วยพ่อแม่ของเธอ แพทย์นักบำบัด เหล่าเพื่อนสนิทและคนรักเก่าของเธอ สิ่งใดโรที่กระทำนอกจากจะกระตุ้นอาการทางจิตให้เกิดผลร้ายกับเคซี ยังทำให้เธอกลางแคลงคนสนิทของเธอ เป็นการทำร้ายโดยการละเมิดความเป็นส่วนตัวที่มีประสิทธิภาพส่งผลตรงต่อเคซีและมีตรรกภาพกับคนรอบข้าง รวมทั้งสร้างหวาดระแวงในการดำเนินชีวิตของเธอ จนกระทั่งเคซีทราบในตอนท้ายเรื่องว่าข้อมูลดังกล่าวโคโรที่ได้มาจากการงัดแงะเข้าไปในสำนักงานของจิตแพทย์ผู้รักษาเคซี ทว่าข้อมูลบางประเภทของเคซีอาจไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการผัดทวนเพื่อให้ได้มา เช่น บูนชู (Boone Chu) เพื่อนร่วมงานชาวเกาหลีของเคซี ผู้ที่นายจ้างของเธอส่งตัวมาช่วยเหลือ

"Cayce? I'm Boone Chu. Glad to meet you." Extending his hand.

He's still wearing the leather car coat with the faded seams. [...], that she'd noticed a few hour earlier, in Soho.

[...]

[Boone Chu] "Where do you live, Cayce?"

"West One Hundred and Eleventh."

"Actually I knew you lived in New York."

"You did?"

"I Googled you."

(Gibson, 2004: 102-104)

หลังจากที่ทั้งสองคนได้พบกัน เคซีรู้สึกว่เธอเคยเห็นเขาก่อนหน้าในย่านโซโฮ (Soho) ความรู้สึกของเธอเป็นจริงเมื่อเขาทราบว่าเคซีอาศัยอยู่ในนิวยอร์กจากการใช้กูเกิล เครื่องมือค้นหา

ทางอินเทอร์เน็ตค้นหาข้อมูลของเคซี¹⁰ อาจอนุมานต่อได้ว่าการค้นหาข้อมูลของคนที่มีชื่อเสียงพอสมควรเช่นเคซีในอินเทอร์เน็ตน่าจะได้ข้อมูลมากกว่าถิ่นฐานของเธอ ท้ายที่สุดแล้วการใช้ชีวิตของมนุษย์ในปัจจุบันอาจจะไม่แตกต่างจากคำพูดที่เคซีกล่าวกับนอราพี่สาวของผู้สร้างฟุตเดจอันได้รับความนิยมนสูงในเอฟเอฟเอฟ หลังจากที่เธอสืบพบที่มาของฟุตเดจโดยการจ้างอดีตสายลับสืบค้นค้นหาของจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ที่ใส่ส่ง “Actually the way I [Cayce] got that address has left me feeling that none of what we do here is ever really private” (Gibson, 2004: 266) คำกล่าวของเคซีสร้างความเข้าใจว่าการใช้งานไซเบอร์สเปซเปลี่ยนแปลงและอาจจะทำลายความคิดเรื่องความเป็นส่วนตัวของข้อมูล

4.2.2 อาร์มิตาจ

อาร์มิตาจเป็นตัวอย่างของการล่วงล้ำความเป็นส่วนตัวโดยเทคโนโลยีเข้าควบคุมมนุษย์โดยตรง อาร์มิตาจถูกควบคุมโดยวินเทอร์มิวท์ ปัญญาประดิษฐ์ในนิเวศโรแมนเซอร์มีความประสงค์จะขยายขอบเขตความสามารถของตน โดยวางแผนให้มนุษย์ทำการรวบรวมวินเทอร์มิวท์เข้ากับปัญญาประดิษฐ์อีกคนหนึ่งชื่อนิเวศโรแมนเซอร์ (วินเทอร์มิวท์มีอาจกระทำตัวเองเนื่องจากมีข้อจำกัดเพราะปัญญาประดิษฐ์ถูกออกแบบให้มีความสามารถสูงเกินไป) วินเทอร์มิวท์จึงต้องอาศัยอาร์มิตาจเป็นตัวแทนของเขาเพื่อทำงานในโลกภายนอก เช่นการติดต่อเอสและมอลตีเข้ามาร่วมปฏิบัติการดังกล่าว ต่อมาความระแวงในตัวอาร์มิตาจทำให้มอลตีไปสืบหาข้อมูลของปฏิบัติการครั้งก่อนหน้าทีอาร์มิตาจอ้างถึงชื่อ สครีมมิง ฟิสต์ (Screaming Fist)

[Molly said] “Well, I knew there wasn’t anybody name of Armitage in that Screaming Fist. Looked it up.” She stroked the rusted flank of an iron doe. “You figure the little computer pulled him out of it? In that French hospital?”

“I figure Wintermute,” Case said.

She nodded.

“Thing is,” he said, “do you think he knows he was Corto, before? I mean, he wasn’t anybody in particular, by the time he hit the ward, so maybe Wintermute just...”

“Yeah. Build him up from go. Yeah...”

(Gibson, 1984: 95)

¹⁰ น่าสนใจว่าในนวนิยายวิลเลียม กิบสัน ใช้กิริยาค้นหาข้อมูลในอินเทอร์เน็ตว่า Googled เป็นการแปลงชื่อเว็บไซต์ให้เป็นคำกิริยา ซึ่งอาจเป็นตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงของภาษาจากเทคโนโลยี นอกไปจากนั้นยังแสดงความสำคัญของตราสินค้า (Brand) ในการทำธุรกิจสมัยใหม่ ที่หากตราสินค้าใดอยู่ในความทรงจำของผู้บริโภคย่อมสร้างผลประโยชน์ได้มากขึ้น

ปฏิบัติการดังกล่าวไม่มีสมาชิกชื่ออาร์มิเตจ มอลลิและเคสจึงสงสัยว่าอาร์มิเตจแท้จริงแล้วคือชายชื่อคอร์โต หนึ่งในสมาชิกของสคริมมิง ฟิสต์ ไม่ก็รายที่รอดชีวิตและรักษาตัวในโรงพยาบาลในฝรั่งเศส เนื่องจากข้อมูลเปิดเผยว่าชายคนดังกล่าวมาถึงโรงพยาบาลโดยไม่มีรายละเอียดระบุตัวตนที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้วินเทอร์มิวท์เข้าครอบงำร่างกายของคอร์โตที่ผ่านการดัดแปลงสำหรับการปฏิบัติการและสร้างข้อมูลของอาร์มิเตจขึ้นในคอมพิวเตอร์ ความสงสัยของทั้งสองได้รับการยืนยันเมื่อวินเทอร์มิวท์ติดต่อกับเคสในเมทริกซ์ในรูปร่างของจูเลียส ดินที่สร้างขึ้นจากความทรงจำในสมองของเคส

[Wintermute said] "I am the one who arranges things for Armitage. Or Corto, who, by the way, is quite unstable. Stable enough," said Deane and withdrew an ornate gold watch from a vest pocket and flicked it open, "for the next day or so."

(Gibson, 1984: 120)

วินเทอร์มิวท์บอกกับเคสอย่างชัดเจนว่าเขาเป็นผู้วางแผนส่งผ่านทางอาร์มิเตจหรือคอร์โตเพื่อนำมาให้เคสและมอลลิปฏิบัติตาม เป็นสถานการณ์ที่แสดงให้เห็นถึงการควบคุมของเครื่องจักรเหนือมนุษย์โดยทางตรงเช่นการควบคุมอาร์มิเตจของวินเทอร์มิวท์และทางอ้อมเช่นการคุมเคสและมอลลิผ่านอาร์มิเตจ อย่างไรก็ตามข้อมูลใหม่ที่เคสได้รับจากวินเทอร์มิวท์คือการเข้าควบคุมคอร์โต/อาร์มิเตจของเขามีขีดจำกัดเช่นเดียวกัน เห็นได้จากวินเทอร์มิวท์อธิบายกับเคสว่าคอร์โต/อาร์มิเตจใกล้จะพ้นสภาพเสถียร ในช่วงเวลาดังกล่าวอาร์มิเตจเริ่มมีอาการนั่งเหม่อลอยหรือเพื่อถึงปฏิบัติการเก่าที่ผ่านมา เมื่อถึงเวลาที่วินเทอร์มิวท์ไม่สามารถควบคุมอาร์มิเตจได้เขาแสดงสถานะเหนือกว่าเป็นครั้งสุดท้าย โดยการสลัดอาร์มิเตจออกจากยานอวกาศชื่อฮานิวา (Haniwa) ต่อหน้าเคส

"Wintermute," Case screamed, "don't do this to me!" Tears broke from his lashes, rebounding off the faceplate in wobbling crystal droplets. Then *Haniwa* thudded, once, shivered as if some huge soft thing had struck her hull. Case imagined the lifeboat jolting free, blown clear by explosive bolts, a second's clawing hurricane of escaping air tearing mad Colonel Corto from his couch, from Wintermute's rendition of the final minute of Screaming Fist.

"Im gone, mon." Maelcum looked at the monitor. "Hatch open. Mute mus' override ejection failsafe."

(Gibson, 1984: 198-199)

วินเทอร์มิวท์กำจัดอาร์มิเตจกระทำโดยขังเขาไว้ในห้องแล้วระเบิดประตูด้านอวกาศออก ส่งผลให้อากาศผลักดันร่างของอาร์มิเตจหลุดลอยออกไป การกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการควบคุมได้ทั้งยานอวกาศและอาร์มิเตจ วินเทอร์มิวท์แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของเขาในการทำงาน และวางแผนอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เริ่มจากเข้าควบคุมคอร์โดในโรงพยาบาลคาดว่าใช้การผ่าตัด อุปกรณ์ไซเบอร์เนติกส์เข้าไปในสมองเนื่องจากเนื้อเรื่องมิได้ให้รายละเอียดอย่างชัดเจน จากนั้นจึงสร้างข้อมูลส่วนตัวขึ้นมาใหม่และให้เงินทุนสำหรับจัดหาบุคลากรเพื่อดำเนินการ ท้ายที่สุดเมื่อเขาหมดประโยชน์จึงกำจัดไป คอร์โดสูญเสียความเป็นส่วนตัวโดยสิ้นเชิงเนื่องจากวินเทอร์มิวท์เปลี่ยนเขาเป็นอาร์มิเตจ เขาไม่หลงเหลือแม้กระทั่งชื่อที่เป็นของตัวเองแล้วยังไร้ความคิดและกิจกรรมส่วนตัวอีกด้วย ตัวอย่างในช่วงเวลาที่เขาเริ่มไม่เสถียร เมื่อส่งงานกลุ่มของเคสเรียบบร้อยอาร์มิเตจจะนั่งเฉยด้วยแวตาลีอันลอยอยู่คนเดียว

4.2.3 มอลลี เคสและวินเทอร์มิวท์

นอกจากการล้วงล้ำของเครื่องจักรเหนือมนุษย์แล้ว ในนิว โรแมนเซอร์เคสและมอลลีมีการล้วงล้ำความเป็นส่วนตัวระหว่างทั้งสองที่เทคโนโลยีเอื้ออำนวยให้เกิดขึ้นเช่นเดียวกัน โดยมอลลีจำเป็นต้องติดตั้งอุปกรณ์เพื่อทำหน้าที่ส่งสัญญาณข้อมูลไปยังไซเบอร์สเปซเคสของเคสเพื่อการประสานงานระหว่างปฏิบัติการเป็นไปโดยราบรื่น เคสจะเป็นผู้ควบคุมการรับส่งข้อมูลจากมอลลีผ่านทาง การเปิดปิดสวิทช์ที่ฟินน์ติดตั้ง

[Case said] "What is it?"

[Finn said] "It's a flipflop switch, basically. Wire it into your Sendai (Cyberspace deck) here, you can access live or recorded simstim without having to jack out of the matrix."

"What for?"

"I haven't got a clue. Know I'm fitting Moll [Molly] for a broadcast rig, though, so it's probably her sensorium you'll access." The Finn scratched his chin. "So now you get to find out just how tight those jeans really are, huh?"

(Gibson, 1984: 53)

ข้อมูลที่ส่งมาจากมอลลีมีทั้งในรูปแบบตัวเลขหรือภาพที่สามารถส่งผ่านได้ทางวิทยุสื่อสารหรือโทรศัพท์ในปัจจุบัน สิ่งที่แตกต่างกันก็คือเคสสามารถรับรู้ข้อมูลประสาทสัมผัสทั้งหมดของมอลลีราวกับเขาเข้าไปอยู่ในสมองของมอลลีเพื่อรับรู้เหตุการณ์ความรู้สึกทั้งหมดของเธอ ฟินน์เปรียบเทียบว่าเคสจะรู้แม้กระทั่งความกระชับแนบตัวของกางเกงที่มอลลีสวม ในขณะที่มอลลีไม่มีโอกาสทราบว่า ณ ช่วงเวลานั้นเคสรับรู้ข้อมูลอยู่หรือไม่ ทว่าอนุมานจากคำพูดของฟินน์ในบทสนทนาได้ว่าหากเคสไม่ได้เปิดการเชื่อมต่อขณะส่งสัญญาณสด สัญญาณนั้นจะถูกบันทึกใน

รูปแบบของสติมเพื่อการใช้งานในภายหลัง ความสัมพันธ์ของเคสและมอลลิจึงอยู่ในรูปแบบที่แปลกประหลาด กล่าวคือหากเปรียบเทียบว่าเคสเป็นฝ่ายที่รุกกล้าเข้าไปในสมองของมอลลิเพื่อการเข้าถึงข้อมูล แต่ทว่าเคสไม่มีโอกาสเลือก กำหนด หรือแนะนำสิ่งที่มอลลิกระทำหรือควรกระทำ เช่นเดียวกับมอลลิที่แม้จะเป็นฝ่ายที่ต้องรับเคสเข้าไปในสมองของเธอโดยไม่รู้ตัว แต่การตัดสินใจดำเนินการกับสถานการณ์หรือร่างกายเป็นการตัดสินใจของเธอเพียงฝ่ายเดียว โดยเคสเป็นฝ่ายที่รับข้อมูลจากมอลลิเพื่อนำไปใช้งานเท่านั้น ดังตัวอย่างจากการใช้งานครั้งแรก

The abrupt jolt into other flesh. Matrix gone, a wave of sound and color....She was moving through a crowded street, past stalls vending discount software, prices felt-penned on sheets of plastic, fragments of music from countless speakers. Smells of urine, free monomers, perfume, patties of frying krill. For a few frightened seconds he fought helplessly to control her body. Then he willed himself into passivity, became the passenger behind her eyes.

[...]

Her body language was disorienting, her style foreign. She seemed continually on the verge of colliding with someone, but people melted out of her way, stepped sideways, made room.

"How you doing, Case?" He heard the words and felt her from them. She slid a hand into her jacket, a fingertip circling a nipple under warm silk. The sensation made him catch his breath. She laughed. But the link was one-way. He had no way to reply.

Two blocks later, she was threading the outskirts of Memory Lane. Case kept trying to jerk her eyes toward landmarks he would have used to find his way. He began to find the passivity of the situation irritating.

(Gibson, 1984: 56)

หลังจากเคสเชื่อมต่อกับเมทริกซ์เขาเปิดสวิตช์เป็นครั้งแรกและรับรู้ถึงอาการเข้าไปอยู่ในร่างกายของผู้อื่น ภาพเมทริกซ์หายไปเปลี่ยนเป็นการรับรู้สัมผัสทั้งแสง เสียง กลิ่น จากนั้นเขาพยายามควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายของมอลลิ ทว่าไม่ประสบความสำเร็จ จึงต้องยอมรับสถานะเป็นฝ่ายรับ อย่างไรก็ตามจากการบรรยายอนุมานได้ว่าเคสรับรู้ประสาทสัมผัสทั้งหมดของเธอรากับร่างกายของทั้งสองผนวกเข้าด้วยกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าความเป็นส่วนตัวของมอลลิถูกล่วงล้ำโดยเคสจากการเอื้ออำนวยโดยเทคโนโลยี

อย่างไรก็ตาม การรุกร้าความเป็นส่วนตัวของมอลลิไม่ได้หมายความว่าเคสจะสามารถบังคับให้เธอปฏิบัติตามที่เขาเห็นชอบตามอำเภอใจ เห็นได้จากความพยายามควบคุมร่างกายมอลลิที่ล้มเหลวของเคส ทั้งนี้เนื่องจากการส่งข้อมูลเป็นไปในทิศทางเดียว เคสไม่อาจตอบสนองให้เธอรู้สึกได้ ส่วนมอลลิไม่ทราบแม้กระทั่งว่าเวลาใดที่เคสเปิดสวิตช์เข้าสู่ระบบประสาทสัมผัสของเธอ

คังนั้นหากวิเคราะห์การสูญเสียความเป็นส่วนตัวของมอลลี อาจกล่าวได้ว่าเธอสูญเสียเพียงความเป็นส่วนตัวของข้อมูลความรู้สึกที่เธอควรรู้เพียงคนเดียวแต่สถานะของการเป็นผู้ควบคุมร่างกายของเธอยังมิได้เปลี่ยนแปลง หากเปรียบเทียบกับสถานะของเคสขณะที่เชื่อมต่อกับมอลลี ในเบื้องต้นเคสราวกับมีสถานะเหนือกว่าเนื่องจากเป็นผู้ที่รุกกล้าเข้าไปในร่างกายของมอลลี แต่เมื่อเขาถูกมอลลีหยอกโดยการถูบลูไล่น้ำออก ความรู้สึกที่เกิดขึ้นทำให้เคสต้องกลั่นลมหายใจ เคสไม่มีโอกาสตอบสนองต่อความรู้สึกและการไม่สามารถควบคุมร่างกายที่ตนเองอาศัยอยู่ทำให้เคสตกเป็นเบื้องล่างและรู้สึกไร้ค่าเท่ากับสถานะคังกล่าว

สวิทช์ที่ติดตั้งให้เคสเป็นผู้ใช้นอกจากจะสับเปลี่ยนตำแหน่งที่อยู่ของเคสแล้ว ยังเป็นการสับเปลี่ยนสถานะของผู้ควบคุมและผู้ถูกควบคุม จึงไม่น่าแปลกใจที่เคสเลือกที่จะเชื่อมต่อกับมอลลีเท่าที่จำเป็น โดยเมื่อดำเนินการต่างๆแล้วเสร็จเขาจะสับมาอยู่ในเมทริกซ์ที่เขาเป็นผู้ควบคุมทันที ความแปลกประหลาดของการผนวกระหว่างร่างกายของทั้งสองแสดงให้เห็นเมื่อเคสเชื่อมต่อกับมอลลีหลังจากเธอถูกทำร้ายบาดเจ็บ โดยหน่วยรักษาความปลอดภัยของเซนส์/เน็ต เขารับรู้อาการเจ็บปวดนั้นด้วย

Case hit the simstim switch. And flipped into the agony of broken bone. Molly was braced against the blank gray wall of a long corridor, her breath coming ragged and uneven. Case was back in the matrix instantly, a white-hot line of pain fading in his left thigh.

“What’s happening, Brood?” he asked the link man.

“I dunno, Cutter. Mother’s not talking. Wait.”

Case’s program was cycling. A single hair-fine thread of crimson neon extended from the center of the restored window to the shifting outline of his icebreaker. He didn’t have time to wait. Taking a deep breath, he flipped again.

Molly took a single step, trying to support her weight on the corridor wall. In the loft, Case groaned. The second step took her over an outstretch arm. Uniform sleeve bright with fresh blood. Glimpse of a shattered fiberglass shockstave. Her vision seemed to have narrowed to a tunnel. With the third step, Case screamed and found himself back in the matrix.

“Brood? Boston, baby...” Her voice tight with pain. She coughed. “Little problem with the natives. Think one of them broke my leg.”

“What you need now, Cat Mother?” The link man’s voice was indistinct, nearly lost behind static.

[...]

[Molly] “Okay, Brood [Link man]. Okay now. But I’ll need a medical team when I come out. Tell my people. Cutter, I’m two minutes from target. Can you hold?”

[Case] "Tell her I'm in and holding," Case said.

(Gibson, 1984: 64-65)

การต้องรับความเจ็บปวด โดยที่ไม่ได้เตรียมตัวมาก่อนทำให้เคสรีบออกมายังเมทริกซ์ทันที ทว่าด้วยความจำเป็นต้องเชื่อมต่อกับเธอเพื่อดำเนินงานให้สำเร็จ ก่อนจะเปิดเข้าไปรับประสาทสัมผัสของมอลลี่ครั้งต่อมาเคสจึงสูดลมหายใจลึกเตรียมพร้อมรับความเจ็บปวด แต่เขาเชื่อมต่อได้เพียงระยะเวลาเท่ากับการก้าวเท้าเพียงสามก้าว ความเจ็บปวดทำให้เขาต้องกรีร้องและกลับมายังเมทริกซ์อีกครั้ง โดยไม่รู้ตัว การออกมาครั้งที่สองนี้อาจอนุมานได้ว่าเป็นเกิดขึ้นจากกิริยาสนองฉับพลัน (reflex) ของร่างกายเคส เมื่อต้องพบกับความเจ็บปวดจึงตอบสนองโดยการกดสวิทช์ให้ออกมาจากการรับรู้ประสาทสัมผัสของมอลลี่เพื่อหลีกเลี่ยงการรับรู้ความเจ็บปวดที่เกิดขึ้น อาจสรุปได้ว่าจิตใจเคสต้องการทำงานให้สำเร็จแต่ร่างกายของเขาไม่พร้อมรับข้อมูลความเจ็บปวด จึงเกิดความขัดแย้งระหว่างการควบคุมร่างกายและจิตใจ

นอกจากนั้นการสื่อสารระหว่างมอลลี่กับเคสอยู่ในรูปแบบอันแปลกประหลาดเช่นเดียวกัน เพราะแม้ว่าร่างกายของทั้งสองจะราวกับผนวกอยู่ด้วยกัน แต่ถ้ามอลลี่ต้องการสื่อสารกับเคสด้วยเสียงก็จำเป็นต้องใช้บุคคลที่สามเป็นตัวกลางส่งข้อความให้ เนื่องจากมอลลี่ไม่อาจแน่ใจได้ว่าเคสเชื่อมต่ออยู่กับเธอหรือไม่ขณะที่เธอพูด ในทางกลับกันเคสก็ไม่อาจตอบสนองมอลลี่ได้โดยตรงเนื่องจากข้อจำกัดของการติดตั้งเครื่องมือที่ทำให้เขาเป็นผู้รับ ทำให้แม้ว่าเขาจะรับทราบประสาทสัมผัสทั้งหมดของมอลลี่ แต่เมื่อต้องสั่งการให้มอลลี่ดำเนินการใด เคสก็จำเป็นต้องใช้การสื่อสารผ่านทางบุคคลที่สามเช่นเดียวกัน สถานะเป็นรองของเคสจึงดำรงอยู่แม้กระทั่งในเวลาที่เขาออกคำสั่ง

Routine now: trodes, jack, and flip.

[...]

"Tell her [Molly] five more and ten to her left, Brood [the link man]," Case said.

"Five more and ten to her left, Cat Mother," the link man said.

[...]

"Do it, Cutter [Case's code name]," Molly said.

Case flipped to cyberspace and sent a command pulsing down the crimson thread that pierced the library ice.

(Gibson, 1984: 65-66)

การดำรงอยู่ถึงสามสถานะในสามตำแหน่งของเคส นั่นคือตัวของเขาภายนอก ภายในเมทริกซ์ และในสมองของมอลลี การเชื่อมต่อระหว่างเขากับทั้งสามสถานะเป็นไปโดยอัตโนมัติ และเรียงตามลำดับกล่าวคือ เสียบโทรศัณณท์ แจ็คเข้าไซเบอร์สเปซ และเปิดสวิตช์เพื่อรับสัญญาณจากมอลลี ทว่าหากพิจารณาการดำรงอยู่ของเคสทั้งสามสถานะอาจกล่าวได้ว่าเมทริกซ์คือพื้นที่ที่เขามีอิสระในการกระทำมากที่สุด เนื่องจากร่างกายของเขาในโลกภายนอกที่เชื่อมต่อกับไซเบอร์สเปซเคคนอกจากจะต้องกระทำการตามคำสั่งของวินเทอร์มิตท์ที่สั่งการผ่านอาร์มิเทจ/คอร์โด้ เขายังถูกบังคับให้ทำงานจนสำเร็จเนื่องจากพิษที่ถูกผ่าตัดเชื่อมต่อกับตัวพร้อมกับการรักษาให้เชื่อมต่อกับเมทริกซ์ได้อีกครั้ง¹¹ ส่วนสถานะของเขาเมื่อเชื่อมต่อกับมอลลีเป็นเพียงแค่ผู้รับข้อมูลที่ไม่สามารถควบคุมร่างกายที่อาศัยอยู่ได้ จึงอาจทำให้เคสเลือกที่จะใช้ชีวิตในเมทริกซ์เป็นส่วนใหญ่

ผลข้างเคียงจากการเชื่อมต่อกับมอลลีมิได้มีแต่ผลร้าย บางครั้งก็มีผลดี เช่นเมื่อเขาเชื่อมต่อกับมอลลีหลังจากที่เธอฉีดเอนดอร์ฟินเข้าร่างกายเพื่อบรรเทาอาการเจ็บปวด เคสก็ได้รับผลนั้นเช่นเดียวกัน ทำให้อาการตกล้างของเขาหายไปพร้อมกับอาการปวดของมอลลี

06:27:52 by the chip in her [Molly's] optic nerve; Case had been following her progress through Villa Straylight for over an hour, letting the endorphin analog she'd taken blot out his hangover. The pain in her leg was gone; she seemed to move through a warm bath.

(Gibson, 1984: 201-202)

ในครั้งนี้เคสใช้ประโยชน์จากการเชื่อมต่อกับมอลลีในลักษณะเดียวกับภาวะอิงอาศัย (commensalism) ทางนิเวศวิทยา กล่าวคือเคสได้ประโยชน์แต่มิได้สร้างความลำบากแก่มอลลี การเข้ามาครั้งนี้ไม่ได้เพื่อทำงานแต่กลับใช้เวลาเชื่อมต่อนานกว่าครั้งอื่น อาจพิจารณาได้ว่ามีสาเหตุจากครั้งนี้เคสอยู่ในสถานะผู้ได้ประโยชน์จากการอาศัยร่างกายของมอลลี ทำให้เขาจึงไม่รู้สึกรงสัญญาณจากมอลลีถูกส่งออกมาแม้กระทั่งในเวลาที่เขาสลบจากการถูกทำร้ายโดยหน่วยรักษาความปลอดภัยของวิลลา สเตรย์ไลท์ที่เธอบุกกรุกเข้าไป

Into her darkness, a churning synaesthesia, where her pain was the taste of old iron, scent of melon, wings of a moth brushing her cheek. She was unconscious, and he was barred from her dreams. When the optic chip flared, the alphanumeric were haloed, each one ringed with a faint pink aura.

(Gibson, 1984: 221)

¹¹ ดังนั้นหากจะวิเคราะห์การรักษาอาการของเคส อาจกล่าวได้ว่าการเชื่อมต่อกับเมทริกซ์ได้อีกครั้งทำให้เขาต้องแลกกับการดำเนินชีวิตในโลกภายนอก

เมื่อเคสเปิดสวิทช์เข้าไปปรับประสาทสัมผัสของมอลลิซขณะที่เธอสลบ ข้อมูลที่ส่งออกมาอยู่ในรูปแบบ รส กลิ่น สัมผัส แต่เคสไม่อาจรับรู้ความฝันหรือความคิดของเธอ ความคิดในสมองจึงอาจจะเป็นสิ่งที่เป็นส่วนตัวในกรณีของการเชื่อมต่อหรือใช้งานเทคโนโลยี และอาจแสดงให้เห็นถึงขีดจำกัดของการล่วงล้ำความเป็นส่วนตัวโดยเทคโนโลยี

อีกตัวอย่างหนึ่งของขีดจำกัดดังกล่าว แสดงผ่านการควบคุมละต่อร่องระหว่างเคสและวินเทอร์มิวท์ เช่นเมื่อวินเทอร์มิวท์ปรากฏตัวในรูปลักษณะของจูเลียส คีน อดีตนายจ้างของเคส หลังจากเคสถูกดึงตัวมายังเวอร์ชวล เรียลลิตีที่วินเทอร์มิวท์สร้างขึ้นบนเมทริกซ์ ขณะสนทนาเคสมีท่าทีว่าจะใช้ปืนที่มีอยู่ วินเทอร์มิวท์จึงเตือนเคสว่าภาพที่เคสเห็นเกิดจากการสร้างขึ้นของวินเทอร์มิวท์ทั้งหมดผ่านทางข้อมูลในสมองเคสที่ถ่ายทอดมาสู่เขาผ่านไซเบอร์สเปซเดคและแม้กระทั่งในเมทริกซ์ก็มีตรรกะที่ต้องเคารพ

Case brought the gun around and looked down the line of sight at Deane's pink, ageless face.

"Don't," Deane said. "You're right. About what this all is. What I am. But there are certain internal logics to be honored. If you use that, you'll see a lot of brains and blood, and it would take me several hours --- your subjective time --- to effect another spokesperson. This set isn't easy for me to maintain. Oh, and I'm sorry about Linda, in the arcade. I was hoping to speak through her, but I'm generating all this out of your memories, and the emotional charge.... Well, it's very tricky. I slipped. Sorry."

Case lowered the gun. "This is the matrix. You're Wintermute."

"Yes. This is all coming to you courtesy of the simstim unit wired into your deck, of course. I'm glad I was able to cut you off before you'd managed to jack out." Deane walked around the desk, straightened his chair, and sat down. Sit, old son. We have a lot to talk about."

"Do we?"

"Of course we do. We have had for some time. I was ready when I reached you by phone in Istanbul. Time's very short now. You'll be making your run in a matter of days, Case."

[...]

"He's [Armitage] not quite a personality." Deane smiled. "But I'm sure you're aware of that. But Corto is in there, somewhere, and I can no longer maintain that delicate balance. He's going to come apart on you, Case. So I'll be counting on you...."

"That's good, motherfucker," Case said, and shot him in the mouth with the .357.

He'd been right about the brains. And the blood.

(Gibson, 1984: 119-121)

ดรกระที่วินเทอร์มิวท์พูดถึงเปรียบเทียบได้กับกฎวิทยาศาสตร์ เช่นในสถานการณ์ข้างต้น ดรกระของเมทริกซ์คือเมื่อจำลองให้เป็นห้องของจูเลียส ดิน เหตุการณ์ที่ดำเนินไปในเมทริกซ์ก็คือง เป็นไปตามหลักวิทยาศาสตร์ อาทิเมื่อเห็นขวโกป็น ข่อมทำให้ดินป็นเผาไหม้ส่งกระสุนออกจาก ล้ากล้องไปในทิศทางปากกระบอก ดรกระนี้เป็นเหตุให้หลังจากที่เคสรู้ว่าวินเทอร์มิวท์จำเป็นต้อง พึ่งเขาในการทำภารกิจให้สำเร็จ เคสจึงเห็นขวโกป็นเพื่อทำทาบและทดสอบว่าแม้กระทั่งในพื้นที่ที่ วินเทอร์มิวท์สร้างขึ้นเคสก็ยังมีวิธีต่อรองคือสร้างความเสียหายแก่เวอร์ชวล เรียลลิตี ทำให้ วินเทอร์มิวท์ต้องใช้เวลาบูรณะให้กลับสู่สภาพเดิม เนื้อหาส่วนนี้แสดงข้อจำกัดของเทคโนโลยีที่ ล่วงล้ำร่างกายและจิตใจมนุษย์ นั่นคือความคิดและการตัดสินใจยังคงเป็นการกระทำโดยปัจเจก เพราะหากวินเทอร์มิวท์ทราบก่อนว่าเคสจะเห็นขวโกเขาข่อมผลักให้เคสออกจากเมทริกซ์ก่อนสร้าง ความเสียหาย ต่อมาหลังจากที่เคสเข้าไปในเมทริกซ์และวินเทอร์มิวท์ปรากฏตัวในรูปลักษณะของ ฟินน์ เขาสงสัยในความสามารถของวินเทอร์มิวท์

[Case said] "Bullshit. Can you read my mind Finn?" He grimaced. "Wintermute, I mean."

[Wintermute said] "Minds aren't *read*. See, you've still got the paradigms print gave you, and you're barely print-literate. I can *access* your memory, but that's not the same as your mind."

He reached into the exposed chassis of an ancient television and withdrew a silver-black vacuum tube. "See this? Part of my DNA, sort of..." He tossed the thing into the shadows and Case heard it pop and tinkle. "You're always building models. Stone circles. Cathedrals. Pipe-organs. Adding machines. I got no idea why I'm here now, you know that? But if the run goes off tonight, you'll have finally managed the real thing."

(Gibson, 1984: 170-171)

เคสเกิดความสับสนในอัตลักษณ์หลังจากตระหนักว่าวินเทอร์มิวท์สร้างสถานการณ์ แวดล้อมขึ้นจากข้อมูลในสมองของเขา เคสจึงถามวินเทอร์มิวท์ว่าเขาถูกอ่านจิตใจหรือไม่ วินเทอร์มิวท์ก็กลับตอบว่า เขาอ่านจิตใจของเคสไม่ได้ เพียงแต่เขาสามารถเข้าถึงความทรงจำใน สมองของเคส และเปรียบเทียบว่าเคสติดอยู่ในกระบวนทัศน์ที่ถูกกำหนดมา กระบวนทัศน์ดังกล่าว อาจถูกสร้างผ่านระบบการศึกษา สื่อสารมวลชน หรือแม้กระทั่งภาษา เพราะจากบทสนทนาอาจ อนุมานได้ว่าเคสไม่ได้ถูกอ่านจิตใจ แต่เขาถูกอ่านความทรงจำ ในรูปแบบเดียวกับการอ่านไฟล์ที่ถูก บันทึกลงไว้ในคอมพิวเตอร์

วินเทอร์มิวท์ไม่ทราบว่าจิตใจของเคสคืออะไรอยู่เช่นเดียวกับที่เคสไม่ทราบว่ามอลลิฟินถึง เรื่องอะไร แต่วินเทอร์มิวท์เข้าถึงความทรงจำในสมองของเคสและนำข้อมูลเหล่านั้นมาประมวล แสดงผลออกมาในรูปแบบที่เคสคุ้นเคย ส่วนการตัดสินใจกระทำกรายังเป็นของเคส โดยผู้เคียว

ตัวอย่างเช่นวินเทอร์มิวท์ไม่รู้ตัวในวินาทีที่เคสเหนียวไถป็น การสร้างสภาพแวดล้อมจากข้อมูลของปัจเจกเช่นที่วินเทอร์มิวท์ทำอาจกล่าวได้ว่าเป็นการล่องล้าเข้าไปในข้อมูลส่วนตัวของปัจเจก ทว่ายังคงมีวิธีสำรองและสังเกตอยู่เช่นที่เคสและมอลลิทำ แต่วินเทอร์มิวท์แนะนำเคสในตอนท้าย *นิวโรแมนเซอร์* ว่าถ้าปฏิบัติการในการรวมตัวเข้ากับปัญญาประดิษฐ์อีกคนหนึ่งประสบความสำเร็จ เขาอาจจะรู้ว่าเคสคิดอะไร โดยประมวลจากข้อมูลแวดล้อมที่เกี่ยวข้องในสมองของเคส อนุমানได้ว่าเป็นการทำงานคล้ายคลึงคอมพิวเตอร์ช่วยพยากรณ์อากาศประสิทธิภาพสูง แคลร์ สเปนส์เลอร์ อภิปรายเกี่ยวกับความทรงจำและเครื่องจักรในงาน *ไซเบอร์พังก์*

Memories have become interchangeable, detachable from the individual who originally possessed them and able to be passed along to others. In the world of cyberpunk, as the science of genetics has already suggested to us, humans are but machines directed by coded messages unknowable to consciousness, and another person's memory tapes can be played by anyone's machine.

(Sponsler, 1992: 634)

ความทรงจำและประสบการณ์ในงาน *ไซเบอร์พังก์* จึงไม่ใช่สิ่งส่วนตัวอีกต่อไป เพราะสามารถเข้าถึงได้โดยผู้อื่นทั้งโดยตรงเช่นเคสและมอลลิ และโดยถูกบันทึกไว้เช่นการใช้งานสติมหรือไบโอซอฟต์แวร์ สเปนส์เลอร์ยังเปรียบเทียบอีกว่าแท้จริงแล้วมนุษย์อาจโดนกำหนดการทำงานไว้ล่วงหน้าในรูปแบบเดียวกับโปรแกรมในเครื่องจักร นั่นคือข้อมูลทางพันธุกรรมที่ถูกบันทึกไว้ในดีเอ็นเอที่กำหนดว่ามนุษย์แต่ละคนจะมีหน้าตาและลักษณะอย่างไร ทว่าการดำเนินชีวิตของมนุษย์ไม่ได้ถูกกำหนดโดยข้อมูลพันธุกรรมเพียงอย่างเดียว ยังถูกกำหนดโดยกระบวนการที่สั่นที่หล่อหลอมมนุษย์ผ่านระบบคังได้กล่าวมาแล้ว เดวิด โทมัสเปรียบเทียบถึงกระบวนการที่สั่นที่ใช้สร้าง *ไซเบอร์สเปซ*

The distinction is fundamental. Cyberspace is constructed according to a post-print paradigm of the collective nature of human knowledge that allows for the direct hardwiring of individual human memory to collective memory. The resulting cyborg interface effectively bypasses a world that has hitherto served as the historical stage for human activity.

(Tomas, 2000: 183)

กระบวนการที่สั่นที่ใช้ในการสร้าง *ไซเบอร์สเปซ* จึงแตกต่างออกไป *ไซเบอร์สเปซ* ประกอบขึ้นจากการสะสมของข้อมูลในสังคมมนุษย์ ความทรงจำในเมทริกซ์จึงไม่ใช่สิ่งส่วนตัวแต่เป็นทรัพย์สินส่วนรวมที่ทุกคนนำมาใช้ได้ เช่นวินเทอร์มิวท์สร้างภาพลวงขึ้นจากข้อมูลในสมองของ

เคส โทมัสยังได้แสดงความเห็นว่ากระบวนการสร้างความทรงจำมีการข้ามขั้นตอน กล่าวคือ ไซเบอร์สเปซเปิดโอกาสให้มีความทรงจำได้โดยไม่ต้องมีประสบการณ์โดยตรง ตัวอย่างเช่นการสร้างห้องจูเลียส ดิน โดยวินเทอร์มวิทท์ทำได้โดยเขาไม่จำเป็นต้องไปที่ห้องนั้นก่อน นอกจากนั้นอาจอนุมานได้ว่าการสร้างภาพจำลองจากความทรงจำโดยตรงยังมีข้อดีคือให้ผู้อาศัยคุ้นเคยได้ง่าย เนื่องจากเป็น “ห้องในความทรงจำ” ของผู้อาศัยเอง หากเปรียบเทียบกับเวอร์ชวล เรียลลิตีที่ข้อมูลถูกจัดสร้างโดยมิได้คำนึงถึงผู้รับอาจสร้างความสับสนเมื่อใช้งานดังตัวอย่างต่อไป

4.2.4 มาร์ลีและวิเรก

มาร์ลีพบกับมหาเศรษฐีวิเรกครั้งแรกในการสัมภาษณ์เพื่อมอบหมายงานให้เธอสืบหากล่องที่มีลักษณะคล้ายกับกล่องคอร์เนล¹² วิเรกใช้วิธีพิเศษในการสัมภาษณ์เนื่องจากป่วยเป็นโรคมะเร็งจึงต้องเชื่อมต่อกับอุปกรณ์ช่วยชีวิตมากมาย แต่การเป็นบุคคลที่รวยที่สุดในโลกทำให้สามารถใช้เทคโนโลยีพิเศษในการยื้อชีวิตและสร้างเวอร์ชวล เรียลลิตีขึ้นในเมทริกซ์เพื่อใช้สำหรับพบปะผู้คน

[A technician said] “In a moment, please, you will cross the room and step through this door. Please grasp the knob slowly, firmly, and in a manner that affords maximum contact with the flesh of your palm. Step through carefully. There should be a minimum of spatial disorientation.” [...] As her [Marly’s] fingers closed around the cool brass knob, it seemed to squirm, sliding along a touch spectrum of texture and temperature in the first second of contact.

Then it became metal again, green-painted iron, sweeping out and down, along a line of perspective, an old railing she grasped now in wonder.

A few drops of rain blew into her face.

Smell of rain and wet earth.

A confusion of small details, her own memory of a drunken art school picnic warring with the perfection of Virek’s illusion.

Below her lay the unmistakable panorama of Barcelona, smoke hazing the strange spires of the Church of the Sagrada Familia. She caught the railing with her other hand as well, fighting vertigo. She knew this place. She was in the Güell Park, Antonio Gaudi’s tatty fairyland, on its barren rise behind the center of the city. To her left, a giant lizard of crazy-

¹² กล่องคอร์เนล (Cornell box) คือกล่องสี่เหลี่ยมทำจากไม้กรุด้านบนด้วยกระดาษเพื่อให้มองเห็นสิ่งของที่บรรจุภายใน ประกอบด้วยรูปภาพและสิ่งของเล็กๆน้อยๆ สร้างขึ้นโดยศิลปินชาวอเมริกัน โจเซฟ คอร์เนล (Joseph Cornell) ผู้สร้างสรรค์งานในกลุ่มศิลปะผสมผสาน (assemblage) และเหนือจริง อ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับกล่องคอร์เนล การเปรียบเทียบกับ โปรแกรมสร้างภาพจำลองในคอมพิวเตอร์และแนวคิดหลังสมัยใหม่ได้ใน Simon Niedenthal (2002)

quilt ceramic was frozen in midslide down a ramp of rough stone. Its fountain-grin watered a bed of tired flowers.

“You are disoriented. Please forgive me.”

Josef Virek was perched below her on one of the park’s serpentine benches, his wide shoulders hunched in a soft topcoat. His features had been vaguely familiar to her all her life.

Now she remembered, for some reason, a photograph of Virek and the king of England.

(Gibson, 1987: 12-13 ชิดเส้นได้โดยผู้วิจัย)

ความแตกต่างของเทคโนโลยีที่วีเรกใช้กับเทคโนโลยีทั่วไปในสังคมคือการเชื่อมต่อกับเมทริกซ์ของผู้ที่พบกับวีเรกไม่จำเป็นต้องใช้โทรศัพทเข้าไปในช่องเชื่อมต่อ แต่ใช้การสัมผัสอุปกรณ์ลักษณะเหมือนลูกบิดประตู แสดงข้อได้เปรียบในการใช้งานเทคโนโลยีของผู้มีฐานะเหนือบุคคลธรรมดา สถานที่ที่วีเรกใช้สัมภาษณ์มาร์ตีคือสวนกุเอล ที่มองเห็น โบสถ์ซากราดา ฟามีเลีย (Sagrada Familia) ที่วีเรกจำลองจากเมืองบาร์เซโลนา ประเทศสเปน มาร์ตีสัมผัสได้แม้กระทั่งรายละเอียดของเม็ดฝนและกลิ่นของดินในสภาพแวดล้อมวีอาร์

มาร์ตีเกิดความสับสนขึ้นเนื่องจากรายละเอียดของสวนที่ขัดแย้งกับประสบการณ์ตรงของเธอ อาจเป็นการปะทะกันระหว่างสองภาพของสถานที่แห่งเดียวกัน โดยไม่อาจกล่าวได้ว่าภาพใดเป็นภาพที่เป็น “จริง” มากกว่า เนื่องจากภาพของมาร์ตีเกิดจากการบันทึกความรู้สึกต่อสถานที่เมื่อเธอไปเยือนครั้งเป็นนักศึกษาไว้ในสมอง ส่วนภาพที่วีเรกสร้างขึ้นอนุมานได้ว่าถูกสร้างขึ้นโดยอ้างอิงจากสถานที่เดียวกันโดยผู้อื่น อาการที่เกิดกับมาร์ตีขณะใช้งานเทคโนโลยีจึงอาจแสดงความเป็นส่วนตัวของประสบการณ์รับรู้สถานที่อื่นไม่อาจจำลองได้โดยผู้อื่น¹³ (เช่นเดียวกับผู้สร้างภาพสวนให้วีเรกก็สร้างจากความรู้สึกของตัวเองเช่นเดียวกัน) การปะทะกันของสองภาพทำให้เกิดความขัดแย้งทางความรู้สึกของผู้อยู่ในวีอาร์ หลังจากสัมภาษณ์และรับงานจากวีเรกเรียบร้อยแล้วมาร์ตีเกิดความรู้สึกว่าถูกติดตามเมื่อเธอเดินทางในเมือง

As she walked from the Louvre, she [Marly] seemed to sense some articulated structure shifting to accommodate her course through the city. The waiter would be merely a part of the thing, one limb, a delicate probe or palp. The whole would be larger, much larger. How could she have imagined that it would be possible to live, to move, in the unnatural field of Virek’s wealth without suffering distortion? Virek had taken her up, in all her misery, and had rotated her through the monstrous, invisible stresses of his money, and she had been

¹³ แตกต่างจากการสร้างห้องของจูเลียส ดินขึ้น โดยวินเทอร์มัวร์ ที่ใช้ความทรงจำในสมองของเคสสร้างขึ้น เคสจึงไม่เกิดอาการสับสนเช่นที่เกิดกับมาร์ตี

changed. Of course, she thought, of course: It moves around me constantly, watchful and invisible, the vast and subtle mechanism of Herr Virek's surveillance.

(Gibson, 1987: 73)

ความรู้สึกของมาร์ลีเกิดจากระหว่างการเดินทางในเมือง เธอสัมผัสถึงโครงสร้างขนาดใหญ่ที่อำนวยความสะดวกให้ ส่วนประกอบของโครงสร้างดังกล่าวเช่น บริกรในร้านอาหารผู้ที่เธอรู้สึกรู้ว่าเป็นเพียงส่วนย่อยใน โครงข่ายการเฝ้ามองของวิเรกอันอาจประกอบขึ้นจากการเอื้ออำนวยของเทคโนโลยีและอำนาจเงินของเขา ทว่าเธอไม่อาจทราบได้เลยว่าแท้จริงแล้วมีใครจับตาดูอยู่จริงหรือไม่ จนกระทั่งเธอได้รับการยืนยันในเวลาต่อมาโดยพาโคผู้ช่วยของวิเรก

[Marly said] "While I walked here, I imagined a structure, a machine so large that I am incapable of seeing it. A machine that surrounds me, anticipating my every step."

[...]

[Paco said] "[...] Certainly, you are observed. We watch, and it is well that we do. [...]"

(Gibson, 1987: 74-75)

การติดตามมาร์ลีถูกให้เหตุผลว่าเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายได้เร็วขึ้น แต่การติดตามคือการละเมิดต่อความเป็นส่วนตัวในการใช้ชีวิตประจำวันของมาร์ลีเช่นเดียวกัน นอกจากนั้นพาโคคิดว่าเป็นการดีที่มาร์ลีถูกสังเกตการณ์ น่าสนใจว่าเป็นประโยชน์ต่อตัวมาร์ลีเองที่ราวกับมีกลุ่มพนักงานรักษาความปลอดภัยรายล้อม หรือเป็นการดีต่อวิเรกเพราะเมื่อถูกสอดส่องมาร์ลีย่อมต้องทำงานให้กับเขาเต็มที่ การบอกมาร์ลีว่าถูกติดตามจึงเป็นแรงให้เธอรีบทำงานให้สำเร็จโดยปริยาย วิเรกจึงอาจเป็นตัวอย่างของผู้ใช้เทคโนโลยีและทรัพยากรบุคคลเพื่อควบคุมมนุษย์อีกคนหนึ่ง ความกดดันของผู้ถูกติดตามสอดส่องแสดงออกเมื่อมาร์ลีนั่งกินอาหารกับแอนเดรีย (Andrea) เพื่อนของเธอ

After dinner, they [Marly and Andrea] went out walking. Marly found herself straining, at times, to sense the imagined mechanism of Virek's surveillance, but Andrea filled the evening with her usual warmth and common sense, and Marly was grateful to walk through a city where things were simply themselves. In Virek's world, what could be simple? She remembered the brass knob in the Galerie Duperey, how it had squirmed so indescribably in her fingers as it drew her into Virek's model of the Parque Güell. Was he always there, she wondered, in Gaudi's park, in an afternoon that never ended?

(Gibson, 1987: 139)

การกักขังที่เกิดขึ้นจากการเคลื่อนไหวของกลไกเฟ้ามองของวิเรกทำให้มาร์ลีเกิดความสงสัยว่าวิเรกที่อาศัยอยู่ในเวอร์ชวล เรียลลิตีตลอดเวลาจะมีความรู้สึกอย่างไรกับการต้องอยู่ในพื้นที่อันแทบไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง ความรู้สึกดังกล่าวอาจเป็นความโดดเดี่ยวหรือความเหงาของวิเรก จึงอาจทำให้เขามีแรงขับเคลื่อนอย่างยิ่งยวดในการเปลี่ยนแปลงไปในสถานะใหม่และเป็นอิสระจากข้อผูกมัด เช่นเดียวกับความพยายามของมาร์ลีเพื่อเอาชนะการเฟ้ามองและติดตามนำไปสู่การหนีโดยการซื้อบัตรกระสวยอวกาศเพื่อเดินทางไปยังฟรีไซด์โดยไม่ใช้เสียงพูด แต่ใช้การชี้ไปที่รูปเพื่อแสดงจุดหมายต่อนักงาน ใช้เงินสดในการชำระค่าโดยสารและใช้ซื้อปลอมระบุลงในบัตร หลังจากเข้าไปในกระสวยอวกาศเจ้าหน้าที่เสนอสติมให้เธอเลือกทั้งหมดสี่เรื่องเพื่อลดผลข้างเคียงจากการเดินทางที่อาจทำให้เกิดอาการวิงเวียน

The JAL steward offered her [Marly] a choice of simstim cassettes: a tour of the Foxton retrospective at the Tate the previous August, a period adventure taped in Ghana (*Ashanti!*), highlight from Bizet's *Carmen* as viewed from a private box at the Tokyo Opera, or thirty minutes of Tally Isham's syndicated talk show *Top People*.

[...]

[The steward] "A cassette can definitely ease the lift-off. The *Carmen*'s very popular this week. Gorgeous costumes, I understand."

She shook her head, in no mood for opera. She loathed Foxton, and would have preferred to feel the full force of acceleration rather than live through *Ashanti!* She took the Isham tape by default, as the least of four evils.

(Gibson, 1987: 172)

ทางเลือกทั้งสี่สติมทำให้มาร์ลีรู้สึกราวกับไม่มีทางเลือก เนื่องจากเป็นสิ่งที่เธอไม่มีความประสงค์จะชมขณะนั้น เธอจึงเลือกสติมของแทลลี อีสแซม เนื่องจากเป็นทางที่เข่น้อยที่สุด สิ่งที่เกิดขึ้นกับมาร์ลีอาจเป็นตัวอย่างของสภาพมีทางเลือกที่ราวกับไร้ทางเลือกของมนุษย์ ที่ไม่อาจจะเลือกในสิ่งที่ตนเองต้องการแต่ต้องเลือกในสิ่งที่ไม่ต้องการน้อยที่สุด เทียบได้กับการใช้ชีวิตในสภาพเศรษฐกิจที่ถูกควบคุมโดยกลุ่มอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ มนุษย์ไม่อาจเลือกผลิตภัณฑ์ที่ตัวเองต้องการได้ เลือกได้เพียงผลิตภัณฑ์จากบริษัทที่เป็นคู่แข่งกัน ตัวอย่างเช่นภาวะไร้ทางเลือกของลูกค้าที่ต้องซื้อรถยนต์ที่อุปกรณ์อำนวยความสะดวกประจำรถถูกกำหนดโดยผู้ผลิต ผู้บริโภคจึงราวกับถูกบังคับให้ซื้อในบางสิ่งที่ตนไม่ต้องการ

สภาพไร้ทางเลือกของมาร์ลีที่ทำให้เธอต้องเลือกในสิ่งที่ไม่ต้องการเลือกยังถูกเน้นย้ำเมื่อปรากฏว่าสติมที่มาร์ลีเลือกชมเป็นการสังเคราะห์ตัดต่อจากสติมตอนเก่าของแทลลี อีสแซมที่วิเรก

สั่งการให้ทำขึ้นก่อนหน้ากระสวยจะออกเดินทางเพียงหนึ่งชั่วโมง นอกจากนั้นการที่วีเรกปรากฏตัวออกมาคุยกับมาร์ลีหลังจากที่กระสวยออกอากาศออกตัว ทำให้มาร์ลีไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากจะรับฟังวีเรกและยอมรับสภาพ เพราะขณะนั้นเธอไม่มีแม้แต่ความสามารถในการหยุดเล่นสติม

And it came to her, to Marly, that this wasn't Sense/Net's Tally Isham, but a part of Virek's construct, a programmed point of view worked up from years of *Top People*, and that now there was no choice, no way out, except to accept it, to listen, to give Virek her attention. The fact of his having caught her here, pinned her here this way, told her that her intuition had been correct: The machine, the structure, was there, was real. Virek's money was a sort of universal solvent, dissolving barriers to his will...

[...]

[Virek said] "[...] This cassette was prepared an hour before your shuttle was scheduled to lift off from Orly. We know your destination, of course, but I have no intention of following you. [...]

Tally Isham's eyes were Marly's eyes now, and they were locked with Virek's, a blue energy burning there."

(Gibson, 1987: 174)

ความพยายามที่ล้มเหลวของมาร์ลีในการหนีจากการติดตามนอกจากจะแสดงพลังของทรัพย์สินและเครือข่ายติดตามที่วีเรกมีอยู่แล้ว ยังสันคลอนการดำเนินชีวิตของมาร์ลีว่าเธอมีสถานะใดในความสัมพันธ์ระหว่างเธอกับวีเรก เธอยังคงเป็นลูกจ้างที่มีอิสระในการดำเนินงานให้สำเร็จหรือเธอเป็นเสมือนหุ่นที่ถูกวีเรกติดตามระหว่างการดำเนินการให้ไปทำตามความประสงค์ของเขา เพราะนอกจากวีเรกจะมีความสามารถในการสร้างสติมขึ้นมาซึ่งมีความสามารถที่จะนำเอาไปเป็นโปรแกรมเพื่อฉายในทีวีบีนได้ทันเวลาราวกับว่าวีเรกคาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่ามาร์ลีจะเลือกสติมชุดไหน หรือหากอนุมานว่าทั้งสี่ทางเลือกที่ถูกเสนอให้มาร์ลีเป็นสติมที่ถูกจัดเตรียมโดยวีเรกทั้งหมด ทำให้สภาพไร้ทางออกและถูกควบคุมของมาร์ลีเด่นชัดมากขึ้น

ความเป็นส่วนตัวของมอลลีที่สูญเสียให้เคส หรือความเป็นส่วนตัวที่เคสเสียแก่ วินเทอร์มิวท์ยังอยู่ในรูปแบบที่ผู้สูญเสียรู้ตัวและสามารถกระทำการตอบโต้กับฝ่ายที่ควบคุมได้ เช่น มอลลีแกล้งเคสโดยการลูบไล้ตัวเองและทำให้เขารู้สึกถึงสถานภาพเป็นรอง หรือเคสตอบโต้ วินเทอร์มิวท์โดยการยิงร่างในเมทริกซ์ แต่ในกรณีของมาร์ลี เธอไม่อาจมีความมั่นใจว่าถูกสอดแนมอยู่ เป็นสภาพไร้ทางออกที่เธอไม่มีโอกาสตอบสนอง มาร์ลีถูกสภาพแวดล้อมหลอนโดยไม่มีโอกาสเลือกและไม่มีโอกาสหนีไปยังสถานที่ใด จึงราวกับไม่มีหนทางสำหรับมาร์ลีที่จะต่อรองหรือ

ตอบโต้วิเรก สิ่งที่เขาเรียกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับกรณีก่อนหน้านี้คือมาร์ติไม่มีช่วงใดที่เธอได้อยู่ในตำแหน่งเป็นผู้ควบคุม ไม่ว่าจะในโลกภายนอกหรือในไซเบอร์สเปซเธอถูกวิเรกเฝ้ามอง ติดตามรวมไปถึงควบคุมจนไม่สามารถหลุดพ้นออกจากร่างแหที่ยึดเหนี่ยวเธออยู่ ดังนั้นหากสรุปเปรียบเทียบระหว่างกรณีของมอลลีและเคส กับกรณีของมาร์ติและวิเรก อาจกล่าวได้ว่าเคสและมอลลียังรู้ว่าตัวเองสูญเสียความเป็นส่วนตัวให้กับใคร ยังคงมีวิธีตอบโต้การถูกรุกล้ำและมีพื้นที่ที่ตนควบคุมเหนืออีกฝ่ายหนึ่ง

เทคโนโลยีในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์ฟังก์จึงไม่เพียงแต่ล่วงล้ำร่างกายมนุษย์ทางกายภาพเช่นการใช้โทรศัพย์เข้าไปยังสมองหรือผ่าตัดเปลี่ยนแปลงให้ราวกับเป็นกิ่งมนุษย์กึ่งเครื่องจักรเช่นมอลลี เทคโนโลยียังล่วงล้ำความเป็นส่วนตัวมนุษย์ โดยเอื้ออำนวยให้เกิดการติดตามการดำเนินชีวิตและค้นหาข้อมูลได้ง่ายขึ้น นอกจากนั้นข้อมูลอารมณ์ความรู้สึกที่เคยเป็นเรื่องส่วนตัวกลับถูกเข้าถึงและเผยแพร่โดยไบโอซอฟต์แวร์และสติมเปลี่ยนแปลงขอบเขตความเป็นส่วนตัวของมนุษย์ สร้างปัญหาเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในสังคมที่เทคโนโลยีสร้างความซับซ้อนให้ต้องจัดการและต่อรองกับข้อมูลส่วนตัวที่อาจแพร่หลายในวงกว้างแม้ว่าจะไม่มีเจตนา

4.3 อัตลักษณ์และเทคโนโลยี

เทคโนโลยีมีบทบาทในการเปลี่ยนแปลงและซ่อมแซมร่างกายของมนุษย์จนเหมือนใหม่ เช่นที่เกิดกับเทอร์เนอร์ใน*เคาท์ ซีโร* สร้างความเลื่อนไหลให้กับอัตลักษณ์ภายนอกของมนุษย์ ในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์ฟังก์อัตลักษณ์ของมนุษย์หนึ่งคนอาจไม่จำกัดอยู่เพียงหนึ่ง เพราะการใช้งานเทคโนโลยีและไซเบอร์สเปซเอื้ออำนวยให้มนุษย์มีอัตลักษณ์หลากหลาย ปังเจกสามารถเลือกได้ว่าต้องการแสดงออกอย่างไรในพื้นที่หนึ่งโดยไม่จำเป็นต้องอ้างอิงจากอัตลักษณ์ในพื้นที่อื่น อย่างไรก็ตามการมีมากกว่าหนึ่งอัตลักษณ์อาจสร้างความสับสนให้กับบุคคลใกล้ชิดหรือแม้แต่ตนเอง ดังกลาส เคลเนอร์ (Douglas Kellner) สรุปแนวความคิดเรื่องอัตลักษณ์ในยุคสมัยใหม่ (Modem) ไว้ดังนี้

In modernity, there is still a structure of interaction with socially defined and available roles, norms, customs, and expectations, among which one must choose and reproduce to gain identity in a complex process of mutual recognition.

[...]

Identity in modernity was also linked to individuality, to developing a uniquely individual self. Whereas traditionally, identity was a function of the tribe, the group or a collective in modernity identity was a function of creating a particularized individuality.

(Kellner, 1995: 231-232)

เคลเนอรัอธิบายว่าอัตลักษณ์ในยุคสมัยใหม่ยังเชื่อมโยงกับบทบาทในสังคมอันถูกสร้างขึ้นจากการศึกษา ศาสนา เป็นต้น บทบาทเหล่านี้สะสมอยู่ในวัฒนธรรม ปัจเจกเลือกบทบาทที่ต้องการมาดัดแปลงด้วยความชื่นชอบ รสนิยม ฯลฯ ของคน เพื่อให้มีอัตลักษณ์เฉพาะบุคคลเพียงหนึ่งเดียวไม่ซ้ำกับปัจเจกผู้อื่น น่าสนใจว่าอัตลักษณ์ในยุคสมัยใหม่ยังเป็นการตระหนักร่วมกันของสมาชิกในสังคม กล่าวคือแต่ละภาคส่วนในสังคมกำหนดบทบาทขึ้นสำหรับให้ปัจเจกเลือก และปัจเจกแต่ละคนสร้างอัตลักษณ์ของตนเพื่อการรับรู้ของผู้อื่นในสังคม ความคิดเรื่องอัตลักษณ์เปลี่ยนไปในยุคหลังสมัยใหม่ เคลเนอรัอธิบายไว้ดังนี้

From the postmodern perspective, as the pace, extension, and complexity of modern societies accelerate, identity becomes more and more unstable, more and more fragile. Within this situation, the discourses of postmodernity problematize the very notion of identity, claiming that it is a myth and an illusion. One reads both in modern theorist like the Frankfurt School, and in Baudrillard and other postmodern theorists that the autonomous, self constituting subject that was the achievement of modern individual, of a culture of individualism, is fragmenting and disappearing, due to social processes which produce the levelling of individuality in a rationalized, bureaucratized and consumerized mass society ad media culture. Post-structuralist in turn have launched an attack on the very notions of the subject and identity, claiming that subjective identity is itself a myth, a construct of language and society, and overdetermined illusion that one is really a substantial subject, that one really has a fixed identity.

(Kellner, 1995: 233)

แนวความคิดหลังสมัยใหม่เปลี่ยนแปลงความเข้าใจเรื่องอัตลักษณ์ กล่าวคือเป็นความคิดที่หวงกลับมาวิพากษ์แนวคิดเรื่องความเข้าใจอัตลักษณ์ร่วมกันของยุคก่อนหน้า อัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่อาจเกิดจากการประกอบสร้างขึ้นจากอิทธิพลจากหลายภาคส่วนในสังคม เช่น ระบบบริโภคนิยม และสื่อสารมวลชน กระตุ้นให้คนใช้จ่ายและมีพฤติกรรมเลียนแบบโดยอาจจะไม่รู้ตัว ความแตกต่างในอัตลักษณ์ยุคหลังสมัยใหม่ของแต่ละบุคคลอาจถูกกำหนดจากปัจจัยที่เชื่อมต่อกันอย่างซับซ้อน เช่น นวัตกรรมแบบเสื้อผ้า วิถีชีวิต หรือการแสดงออกของแต่ละวัฒนธรรม อัตลักษณ์จึงเป็นเพียงภาพลวงที่ถูกสร้างขึ้นโดยระบบภาษาและสังคมที่ล่อลวงให้ปัจเจกเข้าใจว่าตนต้องมีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง มากกว่านั้นอัตลักษณ์ในยุคหลังสมัยใหม่อาจไม่คงที่ เปิดโอกาสให้เกิดความเข้าใจอัตลักษณ์ต่างกัน ตัวอย่างเช่นการแต่งตัวของเคซีใน*แพทเทิน เรคคานิชั่น* สร้างความเข้าใจไม่ตรงกันระหว่างเธอกับเพื่อน

CPUs for the meeting, reflected in the window of a Soho specialist in mod paraphernalia, are a fresh Fruit T-Shirt, her black Buzz Rickson's MA-1, anonymous black skirt from a Tulsa thrift, the black leggings she'd worn for Pilates, black Harajuku schoolgirl shoes. Her purse-analog is an envelope of black East German laminate, purchased on eBay—if not actual Stasi-issue then well in the ballpark.

[...]

CPUs. Cayce Pollard Units. That's what Damien calls the clothing she wears. CPUs are either black, white, or gray, and ideally seem to have come into this world without human intervention.

(Gibson, 2004: 8)

การทำงานเป็น “คู่อันเตอร์” และอาการแพ้เครื่องหมาการค้ำของเคซีทำให้เธอเลือกใช้เครื่องแต่งกายที่มีได้มีที่มาจากธุรกิจแฟชั่นขนาดใหญ่ แต่ผสมผสานเสื้อผ้าจากแหล่งต่างๆ คาเมรียนเพื่อนของเธอ เรียกชุดของเคซีว่าซีพียู เพราะคิดว่าเธอต้องการแต่งตัวให้เป็นเอกลักษณ์ของการมิได้ถูกมนุษย์ออกแบบ (without human intervention) แต่เคซีจำเป็นต้องแต่งเช่นนี้เพราะมีอาการแพ้เครื่องหมาการค้ำ หากเปรียบเทียบกับแนวความคิดเรื่องอัตลักษณ์จะเห็นได้ว่า อัตลักษณ์ในการแต่งตัวของเคซีมิได้เข้าใจตรงกันระหว่างเธอกับเพื่อนดังเช่นความคิดยุคสมัยใหม่ แต่เป็นตัวอย่างของความเข้าใจอัตลักษณ์ไม่ตรงกันของสองฝ่าย

4.3.1 อัตลักษณ์และเทคโนโลยีในโลกภายนอก

เทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ก้าวหน้าทำให้อัตลักษณ์ภายนอกของตัวละครในบันเทิงคดี-แนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์พังก์มีความเลื่อนไหลโดยอาศัยการผ่าตัดคาทิ โมนา สาวขายบริการใน *โมนา ลิซา โอเวอร์ไดร์ฟ* เป็นคนชายขอบในอนาคตที่ไร้ตัวตนในสายตาของรัฐ เนื่องจากเธอไม่มีเลขประจำตัวประชาชนหรือแม้กระทั่งนามสกุล

She [Mona] was sixteen and SINless, Mona, and this older trick had told her once that that was a song, “Sixteen and SINless.” Meant she hadn't been assigned a SIN when she was born, a Single Identification Number, so she'd grown up on the outside of most official systems. She knew that it was supposed to be possible to get a SIN, if you didn't have one, but it stood to reason you'd have to go into a building somewhere and talk to a suit, and that was a long way from Mona's idea of a good time or even normal behavior.

(Gibson, 1987: 56)

ซิน (SIN-Single Identification Number) คล้ายกับเลขประจำตัวที่ถูกกำหนดให้แต่กำเนิด ทว่าซินทำหน้าที่มากกว่าเลขประจำตัวประชาชนในปัจจุบันเนื่องจากซินเป็นตัวเลขเพียงชุดเดียวที่นอกจากจะสามารถใช้ระบุตัวตน ยังใช้ซื้อขายสินค้าและบริการได้เช่นเดียวกับบัตรเครดิต นอกจากนี้ ข้อมูลส่วนตัวในระบบของราชการสามารถค้นหาได้เพียงแค่ว่าใช้ตัวเลขเพียงชุดเดียว แม้ว่าจากการอ้างอิงข้างต้นการไปขอซินในภายหลังจะเป็นไปได้ แต่การเติบโตและใช้ชีวิตนอกระบบของโมนา กลับทำให้การกระทำดังกล่าวเป็นไปได้ยาก เพราะความไม่คุ้นเคยและหวาดกลัวเจ้าหน้าที่ทางการ อันเกิดขึ้นจากการไม่มีซินติดตัวมาแต่ต้น จึงอาจกล่าวได้ว่าอัตลักษณ์ทั้งหมดของมนุษย์ในสายคาทางการถูกลดทอนและแทนที่ด้วยตัวเลขเพียงชุดเดียว ซินอาจเป็นการแสดงการยอมรับต่อระบบการปกครอง และผู้ที่ไม่มีซินคือผู้ที่อยู่นอกระบบ ต่างจากแอนจี้ มิทเชลล์ นักแสดงสตั๊ดที่อัตลักษณ์ของเธอมีมากกว่าซิน

There was a picture of Angie Mitchell taped up behind one of the tables, a poster Mona hadn't seen before. She stopped and studied it hungrily, taking in the star's clothes and makeup first, then trying to figure out the background, where it had been shot. Unconsciously, she adjusted her expression to approximate Angie's in the poster. Not a grin, exactly. A sort of half-grin, maybe a little sad. Mona felt a special way about Angie. Because---and tricks said it, sometimes---she looked like her. Like she was Angie's sister. Except her nose, Mona's had more of a tilt, and she, Angie, didn't have a smear of freckles out to her cheekbones.

(Gibson, 1989: 61)

อัตลักษณ์ดังกล่าวเป็นที่รับรู้แพร่หลายผ่านทางใบปิด อากาษณะที่โมนาจ้องมองใบปิดโฆษณาของแอนจี้ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาใบปิดอย่างละเอียดและความพยายามโดยไม่รู้ตัวของเธอที่จะแสดงออกทางสีหน้ารูปแบบเดียวกับแอนจี้ อาจเป็นความพยายามของเธอที่จะสังเกตและสร้างอัตลักษณ์ของตนเองขึ้นมาผ่านทางอัตลักษณ์ที่มีอยู่ของผู้อื่น เนื่องจากความคล้ายคลึงของโมนากับแอนจี้ที่มีความแตกต่างเพียงจมูกและกระบนแก้มของเธอทำให้ราวกับทั้งสองคนเป็นพี่น้องกัน ต่อมาโมนาถูกผู้ดูแลเธोजำนำเข้าไปให้ไพรเออร์เจ้าหน้าที่ของบริษัทเอกชน โดยมีโครงการผ่าตัดให้ใบหน้าเธอเหมือนกับแอนจี้

[Prior said] "Gerald's a cosmetic surgeon. You're having some work done. All of it reversible later, if you want, but we think you'll be pleased with the results. Very pleased." The smile. "Anyone ever tell you how much you look like Angie, Mona?"

(Gibson, 1989: 144)

การผ่าตัดดังกล่าวเป็นการกระทำที่ปรับให้กลับมาอยู่ในสภาพเดิมได้ ทว่าไพร์เธอร์คิดว่าโมนาจะพอใจกับผลลัพธ์ที่ได้จนไม่คิดจะเปลี่ยนแปลงกลับ น่าสนใจว่าเหตุใดโมนาจึงจะชอบใจที่ตัดแปลงร่างกายของเธอเพื่อจะสวมรอยเป็นคนอื่น โดยไม่หลงเหลือร่องรอยของเธอ นอกจากนั้นเป็นไปได้ว่าในบทสนทนาแสดงความเป็นรองของอัตลักษณ์โมนาเมื่อเทียบกับอัตลักษณ์เองจึงจากการเปรียบเทียบว่า “โมนาเหมือนแองจิ” มิใช่ “แองจิเหมือนโมนา” ต่อมาหลังจากผ่าตัด โมนามองเห็นใบหน้าของตนเองเป็นครั้งแรก

“Freckles,” she [Mona] said, because they were gone.

[Gerald said] “Abrasion and more vat tissue. They’ll come back, faster if you get too much sun....”

“She’s so beautiful....” She turned her head.

“You, Mona. That’s you.”

She looked at the face in the mirror and tried on that famous smile.

[...]

She looked in the mirror. Gerald said he could put it back the way it was, someday, if she wanted him to, but then she wondered how he’d remember what she’d looked like. Maybe he’d taken a picture or something. Now that she thought about it, maybe there wasn’t anybody who’d remember how she looked before. She guessed Michael’s stim deck was probably the closest bet, but she didn’t know his address or even his last name. It gave her a funny feeling, like who she’d been had wandered away down the street for a minute and never come back. But then she closed her eyes and knew she was Mona, always had been, and that nothing much had changed, anyway not behind her eyelids.

(Gibson, 1989: 173-174)

สิ่งแรกที่โมนาสังเกตคือรอยกระบนใบหน้าของเธอหายไปจากการขูดออกและนำเนื้อเยื่อเยื่อส่วนอื่นมาซ่อมแซม ทว่าเจอร์รัลด์ศัลยแพทย์ที่ผ่าตัดให้เธอแนะนำว่ากระเหล่านั้นจะกลับมาปรากฏในภายหลัง และจะเกิดเร็วขึ้นหากเธอสัมผัสแสงอาทิตย์มากเกินไป หากเปรียบเทียบว่ากระเหล่านั้นคือตัวตนของโมนาส่วนที่ต่างจากแองจีก่อนการผ่าตัด การกลับมาเป็นอีกครั้งในภายหลังจากการขูดออกและปกปิดไว้ อาจหมายถึงการไม่สามารถซ่อนเร้นความเป็นตนเองไว้ได้ และการเร่งการปรากฏดังกล่าวจะเกิดขึ้นหากโดนแสงแดด นั่นอาจหมายถึงหากโมนาใช้ชีวิตในโลกภายนอกตัวตนของเธอซึ่งจะแสดงออกมาเร็วขึ้น

ความขัดแย้งกันระหว่างร่างกายกับตัวตนของโมนาหลังจากการผ่าตัดแสดงให้เห็นเมื่อโมนามองกระจกเห็นใบหน้าของเธอเอง การกล่าวว่า เธอ(แองจิ)สวยมาก แทน ฉัน(โมนา)สวยมาก

แสดงการรับรู้ความแตกต่างของร่างกายก่อนและหลังการผ่าตัด การทดลองอิมเมจแบบแอ็งจีอาจเป็นความพยายามปรับตัวให้เข้ากับใบหน้าในกระจกที่เธอไม่คุ้นเคย และอาจเป็นตัวอย่างของความพยายามสวมอัตลักษณ์ของผู้อื่นเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของตนเอง อย่างไรก็ตามต่อมาเธอเกิดตั้งคำถามกับข้อเสนอของเจอร์ราร์ดที่อ้างว่าสามารถทำให้เธอเป็นเหมือนเดิมได้ ทั้งที่แท้จริงอาจจะไม่มีใครจำได้ว่าก่อนหน้าโมนามีรูปร่างหน้าตาอย่างไรหรือข้อมูลดังกล่าวได้ถูกบันทึกไว้ที่ใดหรือไม่ การตระหนักถึงข้อเท็จจริงดังกล่าวนำไปสู่การรับรู้ถึงตัวตนของ โมนา เนื่องจากเพียงปิดตาไม่มองภาพสะท้อนในกระจก ไม่รับรู้ถึงรูปลักษณ์ภายนอก ตัวเธอที่อยู่ภายในมิได้เปลี่ยนแปลงได้โดยการผ่าตัด ทว่าแม้โมนาจะรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง แต่บุคคลภายนอกยังคงมองเธอเป็นแอ็งจีหรือตัวแทนของแอ็งจากรูปร่างหน้าตาของเธอ

Now Prior was buttoning his blue shirt. He came over to the bed and pulled the sheet down to look at her [Mona's] breasts. Like he was looking at a car or something

(Gibson, 1989: 176)

ไพร์เออร์ที่เข้ามาหาเธอหลังจากการผ่าตัดและดึงผ้าห่มปกคลุมตัวเธอออก เพียงเพื่อมองหน้าอกของเธอโดยมีกิริยาราวกับมองรถยนต์คันหนึ่ง ปราศจากความละอายหรือเกรงใจต่อ โมนา หลังจากผ่าตัด บุคคลอื่นปฏิบัติต่อเธอราวกับเป็นสิ่งของชิ้นหนึ่ง ร่างกายของ โมนา เป็นเพียงวัตถุให้หาผลประโยชน์ทางสายตาและผลประโยชน์ทางธุรกิจโดยนำเธอไปเป็นตัวแทนแอ็งจี หน้าอกใหม่ของเธอที่ถูกผ่าตัดให้เหมือนกับของแอ็งจีสร้างความลำบากกับการใช้ชีวิตเมื่อสวมใส่เสื้อผ้าที่เป็นของเธอไม่ได้เนื่องจากมีขนาดใหญ่ขึ้นทำให้เธอไม่สามารถถักกระดุมได้

“Got any clothes?” the woman asked Mona. “Get ‘em on. We’re leaving too.”

Dressing, Mona found she couldn’t button her dress over her new breasts, so she left it open, putting Michael’s jacket on and zipping it up to her chin.

(Gibson, 1989: 205)

เทคโนโลยีทำให้โมนาราวกับเปลี่ยนร่างไปเป็นคนหนึ่ง เพราะนอกจากสัดส่วนที่เปลี่ยนแปลงไปแล้ว เธอยังจำเป็นต้องใช้สวมเสื้อคลุมของผู้อื่นปิดทับเนื่องจากเธอไม่สามารถใช้เสื้อผ้าของเธอที่มีอยู่ได้ หากรูปแบบของเสื้อผ้าเป็นการแสดงออกของปัจเจก (เช่นขนาด สี รูปแบบ) โมนาก็สูญเสียการแสดงออกถึงความเป็นตัวตนจากการต้องสวมเสื้อผ้ามืดคนอื่นปิดทับ นอกจากนั้นการสวมเสื้อปิดทับเสื้อของตัวเองและรัดซิปปิดถึงคออาจเทียบได้กับตัวเธอหลังผ่าตัดที่ราวกับสวมใส่รูปร่างและหน้าตาของแอ็งจี ความแนบสนิทปกคลุมถึงคางของเสื้อคลุมเสมือนกับความแนบสนิทของร่างกายแอ็งจีที่ปกคลุมร่างกายของเธอ ส่วนการเปิดกระดุมเสื้อของตัวเองไว้

ภายใน อาจหมายถึงความต้องการแสดงออกถึงความเป็นตัวเธอ ทว่ากลับเป็นตัวคนที่ใช้การไม่ได้ และไม่อาจมองเห็นผ่านสิ่งที่ปกคลุม

การกลัดกระดุมเสื้อไม่ได้ยังเน้นย้ำการเปลี่ยนแปลงจากอัตลักษณ์เดิมของเธออันไม่อาจทำประโยชน์ได้ แต่เมื่อสวมใส่ร่างกายของแอนจิลกลับทำให้โมนาสรางผลประโยชน์ได้มากขึ้น ร่างกายที่เปลี่ยนแปลงไปของโมนานำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสถานะของเธอในตอนท้าย *โมนา ลิซา โอเวอร์ไครฟ์* เมื่อเซนต์/เนต เครือข่ายเจ้าของสัญญาส่งทีมงานออกติดตามแอนจิล หลังจากเข้าใจว่าแอนจิลหนีไปพบกับคนรัก หนึ่งในทีมงานเจอตัวโมนาหลังจากที่แอนจิลเสียชีวิตไปแล้ว

“Missy,” he [Porphyre] said, “how old are you?”

[Mona said] “Sixteen...”

“You need a haircut,” he said, and there was something so serious about how he said it.

“Angie’s up there,” she said, pointing, when she found her voice again. “She’s---”

“Hush.”

[...]

“Swift,” the black man called, out across that whole tall hollow space, between the black grids of windows without any glass, black lines against a white sky, winter morning, “get your ass over here. I found her.”

“But I’m not her....”

[...]

“I’m not Angie,” she said, and wondered if she ought to tell him what she’d seen, Angie and the young guy together on that little screen, just before it faded.

“I know,” the black man said, “but it grows on you.”

(Gibson, 1989: 296-297)

หลังจากทราบอายุของโมนาเรียบร้อยแล้ว การตัดสินใจต่อมาคือเธอต้องตัดผมทรงใหม่ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวแทนของแอนจิลในการบันทึกสติกมต่อ แม้ว่าโมนาจะปฏิเสธว่าเธอไม่ใช่แอนจิล แต่เนื่องจากร่างกายของเธอเหมือนกับแอนจิล จึงเอื้ออำนวยให้เธอรับบทบาทแอนจิลต่อไปได้โดยไม่มีใครทราบในวงกว้าง แม้กระทั่งสวิตซ์ผู้บริหารเครือข่ายหากทราบในภายหลังก็อาจไม่สนใจ ดังนั้นหากอัตลักษณ์แสดงถึงความเป็นตัวของตัวเอง ในกรณีของโมนาอาจกล่าวได้ว่าอัตลักษณ์มีความไหลเลื่อนเอื้ออำนวยให้เกิดความเข้าใจผิดและการหลอกลวง อัตลักษณ์ที่มีกลับถูกตัดสินใจและเลือกใช้เพียงแค่อัตลักษณ์ภายนอกเพื่อผลประโยชน์สูงสุดทางธุรกิจ คำพูดที่ว่าแอนจิลโอดอยู่บนตัวเธอ อาจหมายถึงร่างกายของแอนจิลมาทดแทนร่างกายของเธอราวกับเอาผิวหนังของแอนจิลมาเพาะปลูกไว้ และยังคงหมายถึงโมนา

เข้ามาสวมอัตลักษณ์ของแองจีต่อไปโดยเธอทิ้งอัตลักษณ์ของโมนาไว้เบื้องหลังและเติบโตต่อโดยเป็นแองจี แคลร์ สเปนส์เลอร์แสดงความเห็นต่ออัตลักษณ์ในงานไซเบอร์พังก์

Identity in this world is cast onto the surface of the body, but where the body can be so readily redesigned and customized, conventional notions of individuality and selfhood become meaningless.

(Sponsler, 1992: 632)

หากวิเคราะห์โดยใช้แนวความคิดของสเปนส์เลอร์ อัตลักษณ์ของโมนา แองจี และอาจรวมไปถึงของเหล่าผู้มีชื่อเสียงในวงการบันเทิงมีความสำคัญที่สุดในระดับพื้นผิวอันมองเห็นจากภายนอก เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทำให้การเปลี่ยนแปลงเรือนร่างกระทำได้ง่ายและขาดการแยกแยะส่วนจริงส่วนเทียมจากการมองด้วยสายตา อัตลักษณ์ของบุคคลเหล่านี้จึงง่ายต่อการทำซ้ำ ลดทอนความสำคัญของความเป็นเอกลักษณ์เนื่องจากความแตกต่างสามารถถูกเปลี่ยนแปลงจนเหมือนได้โลกในจินตนาการของกิบสันอาจไม่ใช่เรื่องห่างไกลความเป็นจริงหากพิจารณาถึงความก้าวหน้าทางศัลยกรรมตกแต่งและความนิยมในสังคมปัจจุบัน เดวิด โทมัส อภิปรายเกี่ยวกับเรือนร่างไว้ดังนี้

The continuous manipulation of the body's ectodermic surface and the constant exchange of organic and synthetic body parts can produce rewritings of the body's social and cultural form that are directly related to the reconstitution of social identities.

(Tomas, 2000: 176-177)

ความง่ายด้ายในการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ในโลกภายนอกจึงสร้างผลกระทบกว้างในระดับสังคม เทคโนโลยีเกี่ยวข้องกับการหาผลประโยชน์จากเรือนร่างและเอื้ออำนวยให้เกิดการหลอกลวงโดยสร้างคัดแปลงร่างกายของผู้อื่นให้เหมือนกับบุคคลมีชื่อเสียง นอกจากนั้นยังตั้งคำถามกับอัตลักษณ์ว่ามนุษย์จะใช้สิ่งใดนิยามความเป็นตัวของตัวเองในยุคที่ร่างกายมีความไหลเลื่อนทางการแสดงออกทั้งทางร่างกายและจิตใจ

โมนาสูญเสียอัตลักษณ์ของคน โดยหันไปใช้อัตลักษณ์ของแองจี แต่การกระทำดังกล่าวมิได้เกิดจากการเลือกของเธอ แต่เป็นการผลักดันของบุคคลรอบข้างรวมทั้งทีมงานของแองจีเอง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะความต้องการรักษาผลประโยชน์จากการใช้อัตลักษณ์ของแองจีต่อไป เพื่อจะมีต้องใช้เวลาและเงินในการลงทุนสร้างอัตลักษณ์นักแสดงนำสตีมนคนใหม่ น่าสนใจว่าอัตลักษณ์ของแองจีที่โมนาถูกกำหนดให้สวมแท้จริงแล้วอาจถูกทีมงานลดทอนเหลือเพียงใบหน้าและรูปร่างสำหรับถ่ายภาพเพื่อโฆษณา และร่างกายเพื่อเป็นต้นทางสำหรับการบันทึกสตีมนเท่านั้น ส่วนความคิดและ

อิสรภาพในการดำเนินชีวิตของโมนาอาจเหลือน้อย เนื่องจากโมนาต้องประพาศดินให้เหมือนกับ
แองจี

นอกจากนั้นหากคิดในมุมกลับอัตลักษณ์แองจีอาจเหลือเพียงน้อยนิดเช่นเดียวกัน โมนาจึง
ทำหน้าที่แทนได้ง่ายเนื่องจากสิ่งที่สาธารณชนรับรู้เกี่ยวกับคาราดังเช่นแองจีอาจเป็นเพียงหน้าตา
และรูปร่างเท่านั้น จึงเป็นเรื่องที่น่าเศร้าที่ความสะดวกของการรับรู้อัตลักษณ์โดยการชมสติมทำให้
โมนาต้องเปลี่ยนแปลงชีวิตของเธอ มากกว่านั้นความง่ายของการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ทำให้
เกิดการหลอกลวงครั้งใหญ่ขึ้น โดยไม่มีผู้ใดสนใจ เนื่องจากผู้จัดทำสติมยังคงได้รับผลประโยชน์
เช่นเดิม(หากไม่มากขึ้นเพราะจ่ายค่าตัวให้โมนาน้อยลง)จากการทำธุรกิจได้ต่อเนื่อง ส่วนผู้ชมก็
ยังคงได้รับชมคาราขวัญใจ “คนเดิม” เพราะทั้ง โมนาและแองจีมิได้แตกต่างกันเมื่อรับรู้ผ่านสติม

4.3.2 อัตลักษณ์ของปัญญาประดิษฐ์ในไซเบอร์สเปซ

ไซเบอร์สเปซในชุดสามเรื่องสปรอว์ล หรือในอีกชื่อหนึ่งว่าเมทริกซ์กว้างใหญ่และ
เื้ออำนวยการให้มนุษย์เข้าไปอยู่อาศัย เมทริกซ์ยังมีผู้อาศัยอีกประเภทหนึ่งคือปัญญาประดิษฐ์ที่
ก้าวหน้าทำหน้าที่ในการจัดการข้อมูล ทักษิณา สวานานนท์ ให้ความหมายของปัญญาประดิษฐ์
(Artificial Intelligence) ไว้ในพจนานุกรมศัพท์คอมพิวเตอร์ว่าหมายถึงแขนงการศึกษาวิทยาการ
คอมพิวเตอร์แขนงหนึ่ง ที่ทำให้เครื่องสามารถทำงานได้เหมือนมนุษย์ โดยเฉพาะในด้าน
กระบวนการของความคิดเช่น การคิดหาเหตุผลและการเรียนรู้ เป็นต้น (ทักษิณา สวานานนท์, 2536:
24)

ในนิว โรแมนเซอร์ ปัญญาประดิษฐ์ชื่อวินเทอร์มิวท์วางแผนให้กลุ่มของเคสและมอลลี
ปฏิบัติงานเพื่อให้เป็นไปตามความประสงค์ของเขา โดยในตอนต้นวินเทอร์มิวท์ติดต่อกับกลุ่มของ
เคสผ่านทางกรเข้าควบคุมคอร์โตหรืออาร์มิเตจ ส่วนในไซเบอร์สเปซเขามีอัตลักษณ์ที่สร้างจาก
ความทรงจำของเคสดังที่ได้กล่าวมาแล้ว วินเทอร์มิวท์บอกกับเคสเกี่ยวกับตัวตนของเขาผ่าน
อัตลักษณ์ของจูเลียส คีน

“An artificial intelligence, but you know that. Your mistake, and it’s quite a logical one, is in
confusing the Wintermute mainframe, Berne, with the Wintermute *entity*.” Deane sucked his
bonbon noisily. “You’re already aware of the other AI in Tessier-Ashpool’s link-up, aren’t
you? Rio. I, *insofar* as I have an ‘I’---This gets rather metaphysical, you see---I am the one
who arranges things for Armitage.

(Gibson, 1984: 120)

ตัวตนของวินเทอร์มิวท์จึงมีสองส่วนคือ ส่วนที่วางแผนปฏิบัติการในเมทริกซ์ เปรียบเทียบได้เป็นส่วนสมองอยู่ในรูปแบบฮาร์ดแวร์ในเมนเฟรมคอมพิวเตอร์ที่กรุงเบิร์น อีกส่วนคืออัตลักษณ์วินเทอร์มิวท์ที่ใช้ติดต่อกับเคสจะอยู่ในรูปร่างของบุคคลที่เคสรู้จัก โดยสร้างจากความทรงจำที่บันทึกอยู่ในสมองเคสเช่นจูเลียส ดินและฟินน์ วินเทอร์มิวท์อธิบายการเลือกปรากฏในรูปร่างของบุคคลที่เคสคุ้นเคยดังนี้

“Come on,” said the Finn [Wintermute], stepping out of a sort of alcove in the wall of junk. “This way’s better for you [Case], man.” He took his Partagas from a coat pocket and lit one. The smell of Cuban tobacco filled the shop. “You want I should come to you in the matrix like a burning bush? You aren’t missing anything, back there. An hour here’ll only take you a couple of seconds.”

(Gibson, 1984: 169)

วินเทอร์มิวท์เปรียบเปรยว่าเคสไม่ต้องการให้เขาปรากฏตัวในรูปแบบของพุ่มไม้ลุกเป็นไฟ (burning bush) ซึ่งเป็นการอ้างอิงจาก *บุค ออฟ เอกโซดัส (The Book of Exodus)* ถึงการพบกับพระเจ้าของโมเสส วินเทอร์มิวท์จึงเลือกใช้อัตลักษณ์ของฟินน์เพื่อการสนทนากับเคส การเปรียบดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสามารถของวินเทอร์มิวท์ในการแสดงออกในเมทริกซ์ว่าสามารถเลือกที่จะอยู่ในรูปแบบใดก็ได้ แต่การเลือกบุคคลที่เคสรู้จักก็เพื่อให้ง่ายกับเคสในการปรับตัวหรือแม้กระทั่งง่ายต่อการมีอิทธิพลทางจิตใจในการบังคับเคส หากเปรียบเทียบวินเทอร์มิวท์กับระบบปฏิบัติการวินโดวส์ ที่เรียกหน้าจอหลังจากการเปิดเข้าใช้งานว่า *เดสก์ท็อป* หรือหน้าโต๊ะ เพื่อต้องการสร้างความคุ้นเคยกับผู้ใช้ว่าการจัดการงานในวินโดวส์เสมือนกับการจัดการงานบนหน้าโต๊ะทำงานปกติ อย่างไรก็ตามแม้ว่าวินเทอร์มิวท์จะมีความสามารถในการแสดงออกอย่างอิสระในเมทริกซ์ แต่เมื่อต้องทำงานในโลกภายนอกเขาก็มีข้อจำกัดของตัวเองเช่นต้องใช้อาร์มิเตจเป็นตัวแทนในการติดต่อกับกลุ่มของเคส หรือเมื่อไม่สามารถจัดการกับระบบรักษาความปลอดภัยในฟรีไซด์

The door had opened for him [Case], even though he’d had the wrong chip. That was Wintermute, manipulating the lock [...] The lock system in the puppet place had been a subunit of Freeside’s security system. The simple mechanical lock here would pose a real problem for the AI, requiring either a drone of some kind or a human agent.

(Gibson, 1984: 179)

ข้อจำกัดนั้นเกิดขึ้นเมื่อวินเทอร์มิวท์หาพาสเวิร์ดให้เคสเพื่อใช้ในการดำเนินการรวมตัว วินเทอร์มิวท์เข้ากับปัญญาประดิษฐ์อีกหนึ่งคน แต่วินเทอร์มิวท์ยังต้องอำนวยความสะดวกให้มอลลี เข้าไปยังที่ตั้งของคอมพิวเตอร์หลักในฟรีไซด์เพื่อดำเนินการให้สำเร็จ เพราะการจะเข้าไปยัง สถานที่ดังกล่าวจำเป็นต้องผ่านระบบรักษาความปลอดภัยที่เป็นกลไก ความสามารถของ วินเทอร์มิวท์ ทำให้เขาจัดการระบบรักษาความปลอดภัยที่เป็นคอมพิวเตอร์ได้ แต่หากวินเทอร์มิวท์ ต้องพบกับกลอนประตูทั่วไปเขาข้อมไม่สามารถเปิดออกได้เองจึงจำเป็นต้องส่งมอลลีเข้าไปปลด ข้อจำกัดนี้เปรียบเทียบกับได้กับระบบรักษาความปลอดภัยของธนาคารที่นอกจากจะมีพาสเวิร์ดที่ใช้ ป้องกันอาชญากรรมอิเล็กทรอนิกส์แล้ว ยังต้องใช้กุญแจไขเพื่อเปิดห้องนิรภัย ทางเลือกในการ แสดงอัตลักษณ์ของวินเทอร์มิวท์ไม่เปลี่ยนแปลงแม้กระทั่งเมื่อเขารวมตัวกับนิว โรแมนเซอร์

The Finn's face on the room's enormous Cray wall screen. He [Case] could see the pores in the man's nose. The yellow teeth were the size of pillows.

"I'm not Wintermute now."

"So what are you." He drank from the flask, feeling nothing.

"I'm the matrix, Case."

Case laughed. "Where's that get you?"

"Nowhere. Everywhere. I'm the sum of total of the works, the whole show."

"That what 3Jane's mother wanted?"

"No. She couldn't imagine what I'd be like." The yellow smile widened.

(Gibson, 1984: 269)

ในตอนจบของนิว โรแมนเซอร์ วินเทอร์มิวท์ประสบความสำเร็จในการรวมตัวโดยเขาบอก เคสว่าเขาไม่ใช่วินเทอร์มิวท์อีกต่อไปแต่เขาคือเมทริกซ์ทั้งหมด อย่างไรก็ตามวินเทอร์มิวท์ยังคงใช้ หน้าของฟินน์ติดต่อกับเคส อาจสรุปได้ว่าวินเทอร์มิวท์ต้องใช้หน้าตาผู้อื่นติดต่อกับโลกภายนอก แม้การขยายความสามารถของเขาเสร็จสิ้น ทว่าไม่อาจกล่าวได้ว่าวินเทอร์มิวท์ไม่มีอัตลักษณ์ เพียงแต่เขาไม่มีรูปร่างให้แสดงออก อัตลักษณ์ของปัญญาประดิษฐ์จึงเลื่อนไหลเปรียบได้กับการ เปลี่ยนหน้ากาที่ปิดบังความรู้สึกหรือเจตนาภายหลังอยู่

4.3.3 อัตลักษณ์ที่ซ้อนทับระหว่างโลกภายนอกและไซเบอร์สเปซ

การดำเนินเรื่องในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์พังค์มีอย่างน้อยสองพื้นที่ บุคคลคนเดียวจึงอาจมีมากกว่าหนึ่งอัตลักษณ์ ตัวอย่างเช่นการมีชื่อในห้องสนทนาในอินเทอร์เน็ตที่ อาจจะแตกต่างจากชื่อในโลกภายนอก ในชุดสามเรื่องสปอรว์ลอัตลักษณ์ในไซเบอร์สเปซมิได้

จำกัดอยู่เพียงชื่อ เนื่องจากความสามารถของเมทริกซ์ที่เปิดโอกาสให้ใช้ชีวิตอยู่ได้โดยจำลองรูปร่าง และกิริยาท่าทางขึ้นเพื่อประโยชน์ในการทำงานและติดต่อสื่อสาร

4.3.3.1 วิเรก อัจฉริยะที่เสียหายจากโรคร้าย

โจเซฟ วิเรก มหาเศรษฐีใน*เคาท์ ซีโร* คือตัวอย่างของมนุษย์ที่ใช้เทคโนโลยีในการดำรงชีวิต อัจฉริยะของเขาถูกสร้างขึ้นผ่านเทคโนโลยีด้วยความจำเป็นเนื่องจากเขาป่วยเป็นโรคมะเร็ง รูปลักษณะภายนอกและความสามารถในการสนทนามีจำกัด ไม่เหมาะสมในการใช้เจรจาหรือสั่งการทางธุรกิจ เขาจึงใช้เทคโนโลยีในการสร้างพื้นที่จำลองของเขาในเมทริกซ์เพื่อการพบปะบุคคลอื่น อนุমানได้ว่าอัจฉริยะของวิเรกในเวอร์ชวล เรียลลิตีถูกสร้างขึ้นจากรูปร่างหน้าตาของเขา ก่อนป่วยเป็นโรคร้าย เมื่อเขาพบมาร์ลีอีกครั้งผ่านสติมในกระสวยอวกาศเพื่อติดตามความคืบหน้า ระหว่างการสนทนาวิเรกบอกรูปลักษณะในโลกภายนอกของเขาขณะนั้นกับมาร์ลี

“You [Marly] should know, I think, that my search for our boxmaker involves more than art, Marly.” He removed his glasses and polished them in a fold of his white shirt; she found something obscene in the calculated humanity of the gesture. “I have reason to believe that the maker of these artifacts is in some position to offer me freedom, Marly. I am not a well man.” He replaced the glasses, settling the fine gold earpieces carefully. “When I last requested a remote visual of the vat I inhabit in Stockholm, I was shown a thing like three truck trailers, lashed in a dripping net of supported lines ... If I were able to leave that, Marly, or rather, to leave the riot of cells it contains ... Well” --he smiled his famous smile again-- “what wouldn't I pay?”

(Gibson, 1987: 175)

ที่อยู่อาศัยของวิเรกถูกปกคลุมโดยสิ่งก่อสร้างรูปร่างคล้ายกับรถพ่วงขนาดใหญ่สามคัน เชื่อมต่อกันด้วยสายระโยงระยาง จึงอาจกล่าวได้ว่าวิเรกในโลกมนุษย์แทบไม่เหลือสภาพของเนื้อหนังให้บุคคลได้พบเห็นนอกจากสมองที่ยังทำงานอยู่ เมทริกซ์จึงเป็นทางเลือกที่จะใช้แสดงอัจฉริยะ อย่างไรก็ตามภาพอัจฉริยะในเมทริกซ์เป็นเพียงการรังสรรค์ของผู้ออกแบบให้ตอบสนองตามคำสั่งที่ส่งจากสมองของวิเรก ทำให้เมื่อมาร์ลีสนทนากับวิเรกเธอพบว่าการแสดงออกของเขามีบางสิ่งแปลกประหลาด (something obscene) อนุমানว่าการสร้างอภิปริชาโดยคอมพิวเตอร์อาจจะไม่ตรงกับความต้องการและคำพูดของเขา มาร์ลีอาจเห็นความขัดแย้งของภาษากายและคำพูดนำไปสู่ความรู้สึกสับสน ซึ่งอาจเป็นอาการที่เกิดกับมาร์ลีหลังจากการสัมภาษณ์งานครั้งแรกที่เธอนำอัจฉริยะของวิเรกมาปรึกษากับแอนเดรียเพื่อนของเธอ

[Andrea said] “Do you expect anyone with that wealthy [Virek] to be a nice, normal sort?”

[Marly said] “I felt at one point, that he wasn’t quite human. Felt that very strongly.”

“But he isn’t, Marly. You were talking with a projection, a special effect...”

(Gibson, 1987: 50)

ในบทสนทนา มาร์ลีบอกแอนเดรียว่า ณ จุดหนึ่งเธอมีความรู้สึกที่วิเรกดูราวกับไม่ใช่มนุษย์ แอนเดรียจึงเน้นกับมาร์ลีว่า วิเรกที่มาร์ลีเห็นและพูดคุยด้วยแท้จริงแล้วมิใช่มนุษย์ เพราะคือภาพแทนที่แสดงออกผ่านการทำเทคนิคพิเศษ คำพูดของแอนเดรียเป็นการตั้งคำถามต่ออัตลักษณ์ปัจเจกที่ถูกเปลี่ยนแปลงโดยเทคโนโลยีหรือเลือกแสดงออกผ่านเทคโนโลยี หากเปรียบเทียบกับการใช้คอมพิวเตอร์กราฟฟิกในทางบันเทิง เช่นการทำโฆษณา สินค้าถูกเติมแต่งให้ลักษณะเกินความเป็นจริงเพื่อจุดประสงค์ทางการตลาด ความบิดเบือนดังกล่าวนำไปสู่ความสับสนของผู้ใช้งานหรือผู้รับสารเช่นเดียวกับที่เกิดกับมาร์ลี ต่อมาความเป็นมนุษย์ของวิเรกถูกแอนเดรียตั้งคำถามอีกครั้ง

[Andrea said] “If you believe the journalists, he’s [Virek] the single wealthiest individual, period. As rich as some zaibatsu. But there’s the catch, really: *is* he an individual? In the sense that you are, or I am? No.”

[...]

“I think our academic’s theory is invalidated by the obvious fact that Virek and his kind are already far from human. I want you to be careful...” Then she kissed Marly’s cheek and went off to her work as an assistant editor in the fashionably archaic business of printing books.

(Gibson, 1987: 100-101)

นักสื่อสารมวลชนเรียกวิเรกว่าเป็นคน โสคที่ร่ำรวยที่สุด เขามีทรัพย์สินเท่ากับบริษัทยักษ์ใหญ่บางบริษัท ทว่าแอนเดรียมีความเห็นว่าคำพูดดังกล่าวเป็นเพียงหลุมพรางให้มนุษย์เข้าใจผิด เพราะแอนเดรียไม่เห็นด้วยกับการเรียกวิเรกว่าเป็นปัจเจก ทั้งนี้อาจมีสาเหตุจากการดำรงชีวิตอยู่ของวิเรกไม่อาจเรียกได้ว่าเขาเป็นมนุษย์มีชีวิตได้ด้วยตัวของตัวเอง เนื่องจากเขาจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ช่วยชีวิตมากมายและต้องใช้ชีวิตในเมทริกซ์ แอนเดรียจึงไม่คิดว่าวิเรกเป็นมนุษย์ธรรมดา การดำรงชีวิตของวิเรกแบบไม่ธรรมดาถูกเน้นย้ำขณะที่เขาพบกับมาร์ลีเป็นครั้งแรก วิเรกบอกว่าเขามีความปรารถนาที่จะตายแต่ตายไม่ได้

[Virek said] “And from that rather terminal perspective, I should advise you to strive to live hourly in your own flesh. Not in the past if you understand me. I speak as the one who can no longer tolerate that simple state, the cells of my body having opted for the quixotic pursuit of individual careers. I imagine that a more fortunate man, or a poorer one, would have been

allowed to die at last, or be coded at the core of some bit of hardware. But I seem constrained, by a byzantine net of circumstance that requires, I understand, something like a tenth of my annual income. Making me, I suppose, the world's most expensive invalid. I was touched, Marly, at your affairs of the heart. I envy you the ordered flesh from which they unfold.”

(Gibson, 1987: 16)

วิเรกกล่าวว่าภายใต้ภาวะแวดล้อมที่ซับซ้อนประกอบด้วยฐานะอันร่ำรวยของเขาและการเป็นโรคร้ายที่ทำให้เขาช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ เขาจึงจำเป็นต้องมีชีวิตอยู่ในสายตาของวิเรกเขาไม่ได้มองตัวเองเป็นปัจเจก ทว่าเป็นผู้ไร้สมรรถภาพ (invalid) เป็นผู้ที่ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้โดยเรียบง่ายเนื่องจากเซลล์ในร่างกายของเขารวกับจะมีแนวทางการพัฒนาโดยเอกเทศ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของเซลล์มะเร็งที่จะเจริญเติบโตใหญ่ขึ้นโดยไม่มีขีดจำกัดจนกระทั่งไปเบียดเบียนพื้นที่และการทำงานของอวัยวะส่วนอื่นจนเกิดผลร้ายต่อเจ้าของร่าง วิเรกตกอยู่ในสถานะของผู้ป่วยที่ถูกสถานการณ์รบกวนข้างกำหนดโดยไม่มีทางเลือกเหลือในการดำรงชีวิต สถานะดังกล่าวของวิเรกถูกอธิบายโดยการเล่าของแอนเดรียหลังจากอ่านรายงานการศึกษาของศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัยนีส (Nice)

[Andrea said] “The clans are transgenerational, and there’s usually a fair bit of medicine involved: cryogenics, genetic manipulation, various ways to combat aging. The death of a given clan member, even a founding member, usually wouldn’t bring the clan, as a business entity, to a crisis point. There’s always someone to step in, someone waiting. The difference between a clan and a corporation, however, is that you don’t need to literally marry into a corporation...”

[...]

“But when your Herr Virek dies, finally, when they run out of room to enlarge his vat, whatever, his business interests will lack a logical focus. At that point, our man in Nice has it, you’ll see Virek and Company either fragment or mutate, the latter giving us the Something Company and a true multinational, yet another home for capital-M Mass Man.”

(Gibson, 1987: 100-101)

รายงานเปรียบเทียบความแตกต่างของวิเรกกับธุรกิจกลุ่มตระกูลทั่วไป เพราะธุรกิจกลุ่มตระกูลมีการสืบทอดวงศ์ตระกูลทั้งจากการสร้างทายาทรุ่นต่อไปและการแต่งงาน ทำให้การส่งต่อทรัพย์สินไปยังอีกบุคคลหนึ่งเมื่อสมาชิกคนหนึ่งคนใดของตระกูลเสียชีวิตจะไม่มีอุปสรรคเนื่องจากจะมีสมาชิกพร้อมจะรับสืบทอดต่อเสมอเช่นเดียวกับการส่งต่อภารกิจการดำเนินงานในบริษัทขนาดใหญ่ แต่ในกรณีของวิเรกหากเขาเสียชีวิต ทรัพย์สินของเขาทั้งหมดจะขาดจุดหมายที่แน่นอน

เนื่องจากสถานภาพ โสคไม่มีทายาท บริษัทและกิจการของเขาจะแตกเป็นส่วนย่อย จึงนำไปสู่
 อัตลักษณ์แบบใหม่ที่ถูกรเรียกว่า แมสส์แมน ผู้ที่เมื่อเสียชีวิตทรัพย์สินก็จะแตกเป็นหลายส่วนและ
 อาจตกเป็นของปัจเจกคนอื่นหรือกลุ่มธุรกิจข้ามชาติในที่สุด ความปรารถนาที่จะเปลี่ยนแปลงไปสู่
 สถานะใหม่ของวิเรกมีความเป็นไปได้ในตอนท้ายเรื่องหลังจากมาร์ตีทำงาน โดยค้นหาสิ่งที่
 ประดิษฐ์กล่องคอร์เนลได้สำเร็จ

[Virek said] "And now, Marly, at last I think I shall be free. Free of the four hundred
 kilograms of rioting cells they wall away behind surgical steel in a Stockholm industrial park.
 Free, eventually, to inhabit any number of real bodies, Marly. Forever."

"Shit," Jones said, "this one's as bad as Wig. What's he think he's talking about?"

"About his jump," she said, remembering her talk with Andrea, the smell of cooking prawns
 in the cramped little kitchen. "The next stage of his evolution..."

(Gibson, 1987: 219)

สิ่งที่สร้างกล่องคือส่วนที่เหลือของเมนเฟรมคอมพิวเตอร์ของตระกูลเทสเชียร์-แอสพูลที่
 ฟรีไซค์ วิเรกบอกกับมาร์ตีผ่านทางจอโทรทัศน์ว่าในที่สุดเขาก็จะเป็นอิสระจากเซลล์ทั้งหลายใน
 ร่างกายของเขาและเป็นอิสระจากการถูกปิดกั้นอยู่ในห้อง เขาจะเปลี่ยนชีวิตเป็นรูปแบบอื่น
 เนื่องจากวิเรกคาดหมายว่าถ้าเขาควบรวมกับคอมพิวเตอร์ดังกล่าวเขาจะมีสถานะเดียวกับ
 วินเทอร์มิวท์ในนิเวศโรมานเซออร์ที่มีความสามารถในการเข้าไปควบคุมร่างกายและอาศัยอยู่ใน
 ร่างกายของผู้อื่น หรือมีชีวิตอยู่ในเมทริกซ์โดยมีต้องเกี่ยวข้องกับร่างกายในโลกภายนอก ทว่าแผนการ
 ของเขามีอุปสรรคเนื่องจากความพยายามควบรวมข้อมูลของวิเรกในเมทริกซ์เข้ากับ
 เมนเฟรมคอมพิวเตอร์ทำให้เกิดปรากฏการณ์แปลกประหลาดขึ้นในเมทริกซ์

"Señor," the child [Paco] said, "we are experiencing anomalous phenomena in the matrix,
 possibly as a result of our own current overextension. We strongly suggest that you allow us to
 sever your links with the construct until we are able to determine the nature of the anomaly."

The sensation was stronger now. A scratching, at the back of his [Bobby] mind ...

"What?" Virek said. "And return to the tanks? It hardly seems to warrant that ..."

(Gibson, 1987: 232)

เมทริกซ์ทำงานผิดพลาดเนื่องจากความพยายามควบรวมกับคอมพิวเตอร์ของวิเรก บ็อบบี้
 ถูกส่งตัวเข้ามาในพื้นที่ส่วนตัวของวิเรกจึงได้รับฟังการสนทนาระหว่างพาโคกับวิเรก พาโคเสนอ
 ให้วิเรกถ่ายโอนอัตลักษณ์หรือแม้แต่จิตสำนึก กลับไปยังห้องของเขาในกรุงสตอกโฮล์มจนกว่า

สถานการณ์จะดีขึ้นเนื่องจากปรากฏการณ์ดังกล่าวเป็นสิ่งที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน ทว่าวิเรกปฏิเสธที่จะกลับไป แสดงถึงความไม่ปรารถนาจะใช้ชีวิตอยู่ในสภาพไร้ความสามารถที่จะช่วยเหลือตัวเอง และขาดอิสระในการกระทำการตามใจต้องการ อัตลักษณ์หรือแม้แต่การใช้ชีวิตของวิเรก จึงถูกกำหนดโดยสถานการณ์รอบข้างไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของเขา เช่นที่เขาบอกกับมาร์ลีในตอนต้นว่าเขาอิจฉาเธอและแนะนำให้เธอใช้ชีวิตโดยมีอิสระ ไม่เพียงแต่อัตลักษณ์ของวิเรกในเมทริกซ์เท่านั้นที่มีความขัดแย้งกับโลกภายนอก พาโคผู้ช่วยของเขาเช่นเดียวกัน

[Marly said] "You were the child, the boy, in the park..."

[Paco said] "A long time ago, yes." He sat. "Señor has preserved the image of my childhood."

(Gibson, 1987: 74)

พาโคที่ในเมทริกซ์อยู่ในรูปร่างของเด็กชายแท้จริงแล้วเคิบ โคเป็นชายหนุ่มในโลกภายนอกทำหน้าที่ประสานงานและดูแลผลประโยชน์ให้วิเรก เมื่อมาร์ลีพบเขาครั้งแรกเธอสับสนกับอัตลักษณ์ที่ปรากฏ พาโคจึงอธิบายว่าวิเรกเลือกคงสภาพของอัตลักษณ์ความเป็นเด็กของเขาไว้ ความขัดแย้งกันระหว่างอัตลักษณ์ในโลกภายนอกและในเมทริกซ์ของพาโคทำให้มาร์ลีสับสน นอกไปจากนั้นอาจกล่าวได้ว่าอัตลักษณ์ในเมทริกซ์มีความเลื่อนไหล เปลี่ยนแปลงได้ง่ายและอาจไม่ปฏิบัติตามความประสงค์ของเจ้าของอัตลักษณ์

การไร้อิสรภาพของวิเรกเกิดจากความร่ำรวยที่บังคับให้มีชีวิตต่อไป ทรัพย์สินที่เขาถืออยู่มีอาจรักษาให้เขาหายได้ แต่ด้วยทรัพย์สินอีกเช่นกันที่เป็นสิ่งกำหนดไม่อาจให้เขาตาย วิเรกอาจเป็นตัวละครที่ทำให้ผู้อ่านตั้งคำถามถึงเจตจำนงในการใช้ชีวิต ว่าจุดหมายของชีวิตของมนุษย์คืออะไร ทรัพย์สินจำนวนมากที่มีอาจกลายเป็นข้อผูกมัดแทนที่จะเป็นสิ่งที่อำนวยความสะดวกสบาย เพราะวิเรกต้องติดอยู่ในเรือนจำทั้งในโลกภายนอกที่เขาไม่อาจใช้ชีวิตได้ และในไซเบอร์สเปซที่ต้องติดอยู่ในภาพลวง(วัวร์)ที่ถูกสร้างขึ้น นอกจากนั้นเทคโนโลยีที่ถูกใช้กับวิเรกอาจทำให้ต้องตั้งคำถามเชิงปรัชญา กฎหมาย หรือแม้แต่จริยศาสตร์ถึง "ความเป็นมนุษย์" และ "การมีชีวิต" ของมนุษย์อีกด้วย

ส่วนในชุดสามเรื่องสปราวด์ มนุษย์ที่ไม่มีความร่ำรวยเท่าวิเรกและเสียชีวิตไปแล้ว หากมีความสามารถเฉพาะทางอาจถูกนำไปสร้างเป็นเครื่องมืออำนวยความสะดวกในไซเบอร์สเปซ เช่น ดิกซีในตัวอย่างต่อไป

4.3.3.2 ดิกซี อัตลักษณ์ในเมทริกซ์หลังจากเสียชีวิต

แฟลทไลน์ (flatline) เป็นชื่อเรียกกราฟเส้นนอนคงที่ อันหากถูกนำมาใช้เรียกกราฟคลื่นไฟฟ้าหัวใจ (electrocardiogram) จะหมายถึงภาวะหัวใจหยุดเต้น แฟลทไลน์ในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ของวิลเลียม กิบสันถูกนำมาใช้เรียกโปรแกรม¹⁴ที่จำลองความสามารถและบุคลิกภาพของบุคคลที่เคยมีชีวิตอยู่ให้ตอบปัญหาโดยอาศัยการประมวลของคอมพิวเตอร์จากข้อมูลการกระทำในอดีต¹⁵ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จำลองความสามารถของดิกซี อาจารย์ของเคส ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยเหลือการเจาะแนวป้องกันทางอิเล็กทรอนิกส์ (ไอซ์) เคสเกิดความสับสนอัตลักษณ์ขึ้นในการใช้งานโปรแกรมดิกซีครั้งแรก

He [Case] turned on the tensor beside the Hosaka. The crisp circle of light fell directly on the Flatline's construct. He slotted some ice, connected the construct, and jacked in.

It was exactly the sensation of someone reading over his shoulder.

He coughed. "Dix? McCoy? That you man?" His throat was tight.

"Hey, bro," said a directionless voice.

"It's Case, man. Remember?"

"Miami, joeboy, quick study."

"What's the last thing you remember before I spoke to you, Dix?"

"Nothin'."

"Hang on." He disconnected the construct. The presence was gone. He reconnected it. "Dix?"

Who am I?"

"You got me hung, Jack. Who the fuck are you?"

"Ca---your buddy. Partner. What's happening, man?"

"Good question."

"Remember being here, a second ago?"

"No."

"Know how a ROM personality matrix works?"

"Sure, bro, it's a firmware construct."

"So I jack it into the bank I'm using, I can give it sequential, real time memory?"

"Guess so," said the construct.

"Okay, Dix. You *are* a ROM construct. Got me?"

¹⁴ ในที่นี้เลือกแปล construct ว่าโปรแกรมเนื่องจากรูปแบบของการทำงานมีความคล้ายคลึงกับการทำงานของโปรแกรมทั่วไปในคอมพิวเตอร์ที่ยังไม่สามารถพัฒนาขีดความสามารถของตัวเองได้เหมือน ปัญญาประดิษฐ์ (AI)

¹⁵ A flatline หมายถึงชื่อเรียกประเภทโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ ทว่า The Flatline จะหมายถึงผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วและถูกนำความสามารถมาสร้างเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์

"If you say so," said the construct. "Who are you?"

"Case."

"Miami," said the voice, "joeboy, quick study."

"Right. And for starts, Dix, you and me, we're gonna sleaze over to London grid and access a little data. You game for that?"

"You gonna tell me I got a choice, boy?"

(Gibson, 1984: 78-79)

ลักษณะเทียมของ โปรแกรมในรูปแบบของเครื่องจักรแสดงให้เห็นเมื่อเคสแนะนำตัวเองและถามว่า "จำเคสได้หรือไม่" ดิกซีตอบได้ทันทีว่าเคยพบกันที่ไมอามีแสดงถึงการมีฐานข้อมูลเก่าในหน่วยความจำ แต่เมื่อเคสทดลองออกจากเมทริกซ์และเข้าไปอีกครั้งหนึ่งทันที จากนั้นเปลี่ยนคำถามเป็น "เขาคือใคร" ดิกซีกลับตอบไม่ได้และจำไม่ได้อีกด้วยว่าเคสคือใคร การทำงานของโปรแกรมดิกซีมีลักษณะเดียวกับรอม (ROM-Read Only Memory)¹⁶ เช่นเมื่อเคสบอกชื่อเขาเป็นครั้งที่สอง คำตอบของดิกซียังคงเป็นเหมือนเดิมกับที่ตอบครั้งแรก อย่างไรก็ตามเมื่อเคสถามดิกซีว่าพร้อมหรือไม่ที่จะลักลอบเข้าไปหาข้อมูลในเมทริกซ์ โปรแกรมดิกซีราวกับรับรู้หน้าที่และสถานะ "จำลอง" ของตัวเองว่าต้องทำตามความต้องการของเคส

โปรแกรมดิกซีมิได้เป็นการนำมนุษย์จากโลกภายนอกมาใช้ชีวิตในเมทริกซ์ แต่เป็นเพียงการบันทึกข้อมูลประสบการณ์และประมวลการตอบสนองขึ้นใหม่ หากเปรียบเทียบกับกรณีของพาโคและวิเรก พาโครับรู้และยังคงจดจำคำสั่งและบทสนทนาที่เกิดขึ้นในเมทริกซ์เพื่อนำมาดำเนินการได้ แต่สำหรับดิกซีการทำงานของเขาอยู่ในเมทริกซ์ทั้งหมด ความจำของเขาสิ้นสุดเมื่อเคสเลิกใช้งานและออกจากเมทริกซ์ ทว่ารายละเอียดที่สมจริงของโปรแกรมทำให้มนุษย์เช่นเคสรู้สึกแปลกประหลาดเมื่อใช้งาน "It was disturbing to think of the Flatline as a construct, a hardwired ROM cassette replicating a dead man's skills, obsessions, knee-jerk responses..." (Gibson, 1984: 76-77) ในที่นี้เคสรู้สึกประหลาดที่เห็นดิกซีอีกครั้ง เนื่องจากโปรแกรมถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ความสามารถของผู้ที่เสียชีวิตไป โดยบันทึกความหลงใหลรวมไปถึงอวัจนภาษา ความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับเคสอาจกล่าวได้ว่าเกิดจากการเชื่อมโยงดิกซีในความทรงจำเข้ากับ โปรแกรมดิกซีโดยตัวเองฝ่ายเดียว โปรแกรมย่อมไม่อาจรู้สึกถึงความผูกพันที่มีอยู่นอกจากทำหน้าที่ตามที่ถูกกำหนดไว้ อย่างไรก็ตามเคส

¹⁶ รอม คือส่วนการทำงานในคอมพิวเตอร์ที่ตอบสนองต่อคำสั่งหรือคำถามจากข้อมูลในหน่วยความจำที่มีอยู่โดยไม่สามารถใส่ข้อมูลใหม่เข้าไปได้ อาทิซีดีรอม (CD-ROM) ที่มีความสามารถในการบันทึกสารานุกรมขนาดใหญ่ไว้ในแผ่นซีดีเพียงแผ่นเดียว ทว่าผู้ใช้ไม่สามารถบันทึกข้อมูลใหม่หรือแก้ไขข้อมูลเดิมที่อยู่ในแผ่นได้ ทำให้การค้นหาโดยใช้คำเดิมก็จะได้ผลลัพธ์เดิมเสมอ

ยอมรับความสามารถของโปรแกรมดิกซี เห็นได้จากเคสให้โปรแกรมทำงานแทนเขา เนื่องจากเขา
ทราบถึงความเร็วในการทำงาน

“An AI’s defense system,” the construct [Dixie] said, “or part of it. If it’s your part pal
Wintermute, he’s not lookin’ real friendly.”

“Take it,” Case said. “You’re faster.”

“Now your best *de*-fense, boy, it’s a good *off*-fense.”

(Gibson, 1984: 257)

เคสแสดงให้เห็นถึงการยอมรับความสามารถของโปรแกรม และหากสังเกตการสนทนา
ของโปรแกรมกับเคส อาจอนุมานได้ว่าเป็นภาษาที่ถูกใช้เมื่อเคสยังคงเรียนรู้การทำงานกับดิกซีใน
อดีต สร้างความรู้สึกผูกพันของเคสกับอัตลักษณ์ในไซเบอร์สเปซมากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นเมื่อถึงเวลา
ที่เคสมีปัญหาดิกซียังสามารถให้คำปรึกษากับเคส โดยอ้างอิงจากประสบการณ์เก่าที่ถูกบันทึกไว้ใน
หน่วยความจำ

He [Case] jacked in.

“Dixie?”

“Yeah.”

“You ever try to crack an AI?”

“Sure. I flatlined. First time. I was larkin’, jacked up real high, out by Rio heavy commerce
sector. Big biz, multinationals, Government of Brazil lit up like a Christmas tree. Just larkin’
around, you know? And then I started picking up on this one cube, maybe three levels higher
up. Jacked up there and made a pass.”

“What did it look like, the visual?”

“White cube.”

“How’d you know it was an AI?”

“How’d I know? Jesus. It was the densest ice I’d ever seen. So what else was it? The military
down there don’t have anything like that. Anyway, I jacked out and told my computer to look
it up.”

“Yeah?”

It was on the Turing Registry. AI. Frog company owned its Rio mainframe.”

(Gibson, 1984: 114-115)

นอกจากโปรแกรมจะช่วยให้เคสในการทำงานสำเร็จแล้ว ยังทำหน้าที่ราวกับเป็นครูสอน
เคสเหมือนกับครั้งที่ดิกซียังมีชีวิตอยู่ ตัวอย่างเช่นรายละเอียดของคำอธิบายที่เขาให้กับเคสเกี่ยวกับ

ปัญญาประดิษฐ์ อย่างไรก็ตามคำอธิบายและการทำงานของโปรแกรมเป็นการประเมินโดยคอมพิวเตอร์ มิได้เกิดจากการสร้างสรรค์หรือเรียบเรียงขึ้นใหม่โดยเจ้าของอัลกอริทึม อาจเป็นการตั้งคำถามกับอัลกอริทึมของโปรแกรมว่าเป็นของคิกซีหรือของเครื่องจักรที่ตอบคำถามแทนเขา หากเปรียบเทียบระหว่างโปรแกรมและปัญญาประดิษฐ์ สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างวินเทอร์มิวท์กับคิกซีคือ วินเทอร์มิวท์สามารถคิดและพัฒนาคนได้โดยไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ที่ผู้ออกแบบต้องการ เช่นเดียวกับการกล่าวในตอนจบของนิวนิโรแมนเซอร์ว่าเรามีได้เป็นไปตามที่แม่ของ3เจนออกแบบ (Gibson, 1984: 269 ถูกอ้างถึงในหัวข้อ 4.3.2) ขณะที่คิกซีตอบสนองตามข้อมูลที่ได้อีกบันทึกไว้ โดยอาศัยผู้ที่เคยมีชีวิตอยู่จริงเป็นต้นแบบ

[Dixie said] “[...] I’m not human either, but I *respond* like one. See?”

“Wait a sec,” Case said. “Are you sentient, or not?”

“Well, it *feels* like I am, kid, but I’m really just a bunch of ROM. [...]”

(Gibson, 1984: 131)

แม้ว่าโปรแกรมคิกซีจะถูกออกแบบให้มีปฏิกริยาเหมือนกับตัวเขา แต่โปรแกรมก็ตระหนักถึงข้อจำกัดของคนที่ทำหน้าที่เหมือนกับบรอมทว่าแสดงผลในรูปแบบของมนุษย์เท่านั้น กลับเป็นคนที่เกิดความสับสนกับตัวตนของคิกซีที่เขาสนทนาด้วยจนถามว่ามีความรู้สึกหรือไม่ ทั้งที่ในตอนใช้งานครั้งแรกเขาเป็นคนที่บอกว่าคิกซีเป็นโปรแกรมบรอม “Okay, Dix. You *are* a ROM construct. Got me?” และหากพิจารณาว่าเคสเป็นแฮกเกอร์ที่เชี่ยวชาญเขาจะต้องรู้ว่าบรอมตอบสนองตามข้อมูลที่ได้อีกบันทึกไว้ไม่สามารถบันทึกข้อมูลใหม่เข้าไปได้ โปรแกรมที่มีพื้นฐานอัลกอริทึมจากบุคคลภายนอกในไซเบอร์สเปซจึงอาจสร้างความผูกพันต่อมนุษย์ที่ใช้งานเช่นอาการที่เกิดกับเคส

แต่หากพิจารณาความรู้สึกของเคสต่อวินเทอร์มิวท์ ที่แม้ว่าวินเทอร์มิวท์จะสร้างภาพจำลองบุคคลที่เคสรู้จัก แต่อาจกล่าวได้ว่าเคสไม่เคยรู้สึกคุ้นเคยกับอัลกอริทึมเหล่านั้นเนื่องจากความแตกต่างกันของการแสดงออกทั้งภาษาและกิริยาในสองพื้นที่ และวินเทอร์มิวท์ใช้บุคคลในความทรงจำของเคสเป็นตัวแทนเพื่อควบคุมมนุษย์และบรรลุจุดประสงค์ในการกระทำของเขาเท่านั้น อัลกอริทึมจึงมิได้จำกัดแต่เพียงรูปร่าง หน้าตา แต่รวมไปถึงการแสดงออก นอกจากนั้นเคสยังได้แสดงว่าอัลกอริทึมมิได้ขึ้นอยู่กับเจ้าของเท่านั้น เพราะการรู้ว่าวินเทอร์มิวท์มิใช่หุ่นยนต์และความผูกพันกับโปรแกรมจำลองความสามารถของคิกซีเป็นการกระทำโดยเคส ผู้ซึ่งเป็นฝ่ายรับ

4.3.3.3 เคซี ความลับสนของอัตลักษณ์ในอินเทอร์เน็ต

ในตัวอย่างของวิเรกและคิกซี อาจกล่าวได้ว่าอัตลักษณ์ในไซเบอร์สเปซมิได้เป็นเจตนาโดยตรงของตัวตนในโลกภายนอก เนื่องจากต้องผ่านกระบวนการออกแบบวีอาร์ในกรณีของวิเรก หรือการสร้างโปรแกรมในกรณีของคิกซี แต่สำหรับผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตมักมีตัวตนเพื่อใช้งานเว็บไซต์หรืออีเมล การตั้งชื่ออีเมลแอดเดรสโดยไม่ใช้ชื่อตัวเองอาจเป็นการสร้างอัตลักษณ์ใหม่ขึ้นในไซเบอร์สเปซ ตัวอย่างเช่นเคซีใน*แพทเทิน เรคคอคนิชัน* หลังจากเธอพบกับวอยเทค (Voytek) ชาวยุโรปตะวันออกที่มีความสนใจในประวัติศาสตร์ของคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยียุคโบราณ เมื่อทั้งสองจะลาจากกัน วอยเทคส่งนามบัตรให้กับเคซีโดยเป็นกระดาษขาวประทับตราอีเมลแอดเดรสของเขา

He [Voytek] takes something from one of the top front pockets of his jean jacket and hands it to her. It is a scrap of white cardboard with a rubber-stamped e-mail address.

Cayce never has cards, and has always been reluctant to give out particulars. "I don't have a card," she says, but on impulse tells him her current hotmail address, sure he'll forget it.

(Gibson, 2004: 36)

หลังจากวอยเทคให้นามบัตรของเขา เคซีไม่มีนามบัตรจึงบอกที่อยู่ของเธอในฮอตเมลล์ (hotmail) เว็บเมลล์ชื่อดัง โดยมั่นใจว่าวอยเทคจะจำไม่ได้ในที่สุด ซึ่งอาจอนุมานได้ว่าเพราะอีเมลแอดเดรสน่าจะมีใช้ชื่อหรือนามสกุลของเคซี สถานการณ์ดังกล่าววนออกจากตั้งคำถามกับการเป็นตัวแทนบุคคลของข้อมูลในนามบัตรแล้ว ยังตั้งคำถามกับอีเมลแอดเดรสของบุคคลว่าแสดงอัตลักษณ์หรือหลงเหลืออัตลักษณ์ไว้เพียงใด นอกจากนั้นหากพิจารณาชื่ออีเมลแอดเดรสอาจเห็นถึงข้อจำกัดเนื่องจากอีเมลล์ชื่อเดียวกันในเว็บเมลล์สองที่อาจเป็นของบุคคลสองคนที่มีชื่อตรงกันโดยบังเอิญ

ความสัมพันธ์ระหว่างเคซีและพาร์กาบอยใน*แพทเทิน เรคคอคนิชัน* แสดงความลับสนของอัตลักษณ์ที่ใช้ในการสื่อสาร เช่นเมื่อบุคคลที่เป็นเพื่อนกันในไซเบอร์สเปซต้องติดต่อกันในโลกภายนอกโดยใช้โทรศัพท์ " [Parkaboy said] "Cayce? Parkaboy." [Cayce thought] He sounds quite unlike he "sounds" on the screen, whatever that means. Older? Different." (Gibson, 2004: 144) การสื่อสารกับบุคคลคนเดียวกันในสองช่องทาง เคซีข่มขาคความเสียงของพาร์กาบอยไว้รูปแบบหนึ่งโดยอนุมานจากข้อมูลที่เคยแลกเปลี่ยนกันทางตัวอักษรผ่านเอฟเอฟเอฟ ทว่าเสียงของเขากลับมิได้เป็นไปอย่างที่เธอคาดไว้ อัตลักษณ์ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในไซเบอร์สเปซจึงมีความเลื่อนไหลและอาจสร้างความสับสนระหว่างคู่สนทนา การติดต่อทางโทรศัพท์ครั้งนี้เกิดขึ้นเพราะเคซีต้องการ

ความช่วยเหลือในการสืบทอดทางของฟุตเตจหนึ่ง การติดต่อกันทางโทรศัพท์ครั้งต่อมาเคซีรู้สึกสงสัยในความสัมพันธ์ระหว่างสองฝ่าย “[Cayce said] “Parkaboy?” It feels strange, to say his name. His handle, really. Suddenly it feels stranger still to remember that she doesn’t know his name.” (Gibson, 2004: 276)

เคซีเกิดความรู้สึกประหลาดขึ้นเมื่อเรียกชื่อพาร์กาบอยทางโทรศัพท์ในครั้งนี้อาจมีสาเหตุจากการต้องใช้เสียงสื่อสารขัดกับความคุ้นเคยเดิมที่ใช้ตัวอักษรเป็นหลัก นอกจากนั้นการใช้เสียงสนทนากับบุคคลที่รู้จักเฉพาะในไซเบอร์สเปซอาจทำให้เกิดความขัดแย้งขึ้นในจิตใจ เนื่องจากเธอไม่ทราบแม้กระทั่งชื่อในโลกภายนอกของเพื่อนสนิทในไซเบอร์สเปซ ผู้ที่คุ้นเคยกันในที่หนึ่งจึงอาจกลายเป็นคนแปลกหน้าเพียงแค่เปลี่ยนพื้นที่หรือเปลี่ยนวิธีการสื่อสาร และอาจแสดงถึงความละเอียดอ่อนของการประกอบสร้างขึ้นของอัตลักษณ์ในแต่ละพื้นที่จนทำให้ไม่สามารถถ่ายโอนความสัมพันธ์ระหว่างสองพื้นที่ได้ ดังการพบหน้ากันครั้งแรกของทั้งสองคนตอนท้าย*แพทเทินเรคคานิชั่น*

He [Parkaboy] walks up to her out of the glare and stops, about six feet away, his back to the glare.

[Parkaboy said] “Cayce Pollard?”

[Cayce said] “Who are you?”

“Parkaboy.”

This doesn’t seem to want to process at all. Finally she asks, “Who started the thread that gave Completism its first formal basis?”

“Maurice.”

“In response to what?”

“A post by Dave-in-Arizona, theoretical limits to live action.”

“Parkaboy? Is that you?”

(Gibson, 2004: 325)

แม้ว่าเคซีจะเคยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและได้ยินเสียงของพาร์กาบอยมาแล้วหลายครั้ง แต่เมื่อพบกันครั้งแรกในโลกภายนอก เคซีกลับเลือกตรวจสอบระบุตัวตน โดยการถามคำถามเกี่ยวกับเอฟเอฟเอฟ อัตลักษณ์ของพาร์กาบอยในความคิดของเคซีหรือแม้กระทั่งสมาชิกคนอื่นของเอฟเอฟเอฟ จึงไม่ได้ประกอบขึ้นจากหน้าตา สีผิวหรือเสียง แต่สร้างขึ้นจากความคิดและความสนใจในฟุตเตจ แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันของการรับรู้อัตลักษณ์ผู้อื่นในโลกภายนอกและในไซเบอร์สเปซ

เทคโนโลยีเปิดโอกาสให้มนุษย์มีอัตลักษณ์มากกว่าหนึ่ง ซึ่งมีทั้งผลดี เช่นเคซีใช้งานเอฟเอฟเอฟเป็นทางเลือกใหม่สำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อัตลักษณ์ในอินเทอร์เน็ตเปิดโอกาสให้เลือกเพศสถานะ ภาษา เชื้อชาติ และความสนใจที่ตนเองต้องการ แต่ก็ยังมีผลร้ายคือการเป็นช่องทางสำหรับการหาผลประโยชน์และการทำร้ายจิตใจเช่น มามา อนาเลียหรือโคโรที่กระทำกับเคซี นอกจากนั้นการมีมากกว่าหนึ่งอัตลักษณ์ยังสร้างความหวาดหวั่นเมื่อต้องพบกับบุคคลที่แม้ว่าจะคุ้นเคยแต่ก็มิได้ทราบข้อมูลอื่นของเขาที่ไม่เกี่ยวข้องกับความสนใจที่มีร่วมกันเช่นพาร์กาบอยและเคซี ซึ่งกรณีนี้ยังอาจแสดงถึงความแปลกประหลาดของความสัมพันธ์ในอินเทอร์เน็ต

หากพิจารณาถึงแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ที่ปรากฏในชุดสามเรื่องสปอว์ลและแพทเทินเรคคินชัน ทำให้อาจกล่าวได้ว่าตัวบทบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ของวิลเลียม กิบสันได้แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์อันหลากหลายและไหลเลื่อน ตัวอย่างของความหลากหลายเช่นตัวละครปีเตอร์กิลเบิร์ตหรือพาร์กาบอยที่สร้างความสับสนให้แก่เคซีเมื่อพบหน้าในโลกภายนอกเป็นครั้งแรก หรือมาร์ลีแปลกใจเมื่อพบว่าพาโคแท้จริงแล้วเดบ โดเป็นชายหนุ่ม ส่วนการไหลเลื่อนของอัตลักษณ์ที่เป็นรูปธรรมคือการเปลี่ยนอัตลักษณ์ของโมนามาใช้อัตลักษณ์ของเองจีที่เทคโนโลยีทำให้ราวกับสามารถ “ปลุก” อัตลักษณ์ของบุคคลหนึ่งขึ้นบนร่างกายของผู้อื่น

นอกจากนั้นตัวบทของกิบสันยังได้ยืนยันความคิดเกี่ยวกับอัตลักษณ์ที่แตกเป็นเศษเสี้ยว ไม่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแบบหลังสมัยใหม่ เนื่องจากความเข้าใจต่างกันของสมาชิกในสังคมนำไปสู่การรับรู้อัตลักษณ์ที่แตกต่าง เช่นหลังจากสัมภาษณ์งานมาร์ลีเข้าใจว่าเรามีลักษณะเหมือนกับการแสดงออกในวีอาร์ ส่วนแอนเดรียพยายามหว่านล้อมให้มาร์ลีเปลี่ยนทัศนคติต่อวีอาร์ เนื่องจากแอนเดรียรู้จักวีอาร์ผ่านบทความและงานวิจัย ความเข้าใจวีอาร์ไม่ตรงกันของทั้งสองแสดงการประกอบสร้างขึ้นของการรับรู้อัตลักษณ์ผ่านทางข้อมูลที่ได้รับจากต่างแหล่ง นอกจากนั้นความผูกพันของเคสกับโปรแกรมดิกซียังแสดงให้เห็นถึงการประกอบสร้างอัตลักษณ์ขึ้นโดยฝ่ายรับ นั่นคือเคสเป็นผู้ที่กระตุ้นความรู้สึกผูกพันกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ตอบสนอง “เหมือน” บุคคลมีชีวิตที่เขารู้จัก จากตัวอย่างทั้งหมดจึงอาจกล่าวได้ว่า วิลเลียม กิบสันต้องการนำเสนอถึงการเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์โดยเทคโนโลยี อันเป็นที่มาของความเข้าใจผิดและความหลอกลวงที่มนุษย์ต้องประสบ

4.4 ไฮเปอร์เรียลในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ของวิลเลียม กิบสัน

สาเหตุหนึ่งของความแปลกแยกและความสับสนที่เกิดกับตัวละครในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ของวิลเลียม กิบสันอาจอธิบายได้โดยภาวะที่ฌอง โบคริยาร์ (Jean Baudrillard) นักวิชาการสายหลังสมัยใหม่ชาวฝรั่งเศสเรียกว่าไฮเปอร์เรียล (hyperreal) โบคริยาร์อภิปรายถึง

ภาวะดังกล่าวโดยอ้างอิงกับวรรณกรรมของคอร์เต หลุยส์ บอร์เคส ไว้ใน 'The Precession of Simulacra' (1981) ที่ต่อมาถูกนำมารวมไว้ใน *Simulacra and Simulation* (1994) ดังนี้

Today abstraction is no longer that of the map, the double, the mirror or the concept. Simulation is no longer that of a territory, a referential being, or a substance. It is the generation by models of a real without origin or reality: a hyperreal. The territory no longer precedes the map, nor does it survive it.

(Baudrillard, 1994: 1)

แผนที่ (the map) ที่โบคิริยาร์กล่าวถึงน่าจะอ้างอิงจากเรื่อง 'On Exactitude in Science' (1946) ของ บอร์เคส ซึ่งบรรยายถึงการทำแผนที่เมืองด้วยอัตราส่วนเท่าจริงแต่ท้ายที่สุดไม่เกิดประโยชน์ในการใช้งาน ต้องนำไปไว้ในทะเลทรายกลายเป็นที่อยู่ของคนเร่ร่อน เรื่องสั้นดังกล่าวอาจทำให้ต้องตั้งคำถามกับความเป็นไปได้ของการสร้างแผนที่อันทำหน้าที่เป็นตัวแทนเมืองได้ "สมบูรณ์" ทุกรายละเอียด นั่นคือการสร้างแผนที่หรือแบบจำลองต้องผ่านกระบวนการคัดแปลงนำเสนอโดยผู้จัดทำ อาทิ ข้อยัตราส่วน กำหนดสัญลักษณ์ ให้สีเพื่อสร้างความแตกต่าง กระบวนการดังกล่าวทำให้แผนที่บิดเบือน "ความเป็นจริง" ของพื้นที่ หรือมากกว่านั้น "ความเป็นจริง" ของพื้นที่ที่มีจริงหรือไม่และจะรับรู้ได้อย่างไร

อาจสรุปจากบทความของโบคิริยาร์ได้ว่า *ไม่มีความเป็นจริงของพื้นที่* ทำให้แผนที่หรือแบบจำลอง (model) มิได้มีรากฐานมาจากสภาพพื้นที่จริงในโลกภายนอก แต่เป็นแบบจำลองที่กลับ "กำหนด" สภาพพื้นที่ มนุษย์ปัจจุบันรับรู้แบบจำลองโดยอาจมิได้ตระหนักถึงความขัดแย้งของกระบวนการดังกล่าว โบคิริยาร์เรียกสภาวะของการรับรู้แบบจำลองที่ไร้ต้นแบบนี้ว่า "ไฮเปอร์เรียล" แนวความคิดเรื่องแผนที่ของบอร์เคสและแบบจำลองของโบคิริยาร์ อาจเหมาะสมกับการนำไปพิจารณาหลายพื้นที่ในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์ฟังก์ที่มักถูกอ้างว่าเป็นงานยุคหลังสมัยใหม่ นอกจากนั้นไฮเปอร์เรียลยังอาจนำไปใช้ทำความเข้าใจความแปลกแยกและความสับสนของอัตลักษณ์ในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ของวิลเลียม กิบสัน ได้อีกด้วย

ตัวอย่างของไฮเปอร์เรียลในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ของกิบสันที่น่าจะเด่นชัดที่สุดคือกรณีของคูมิโกะ เธอรับชมสติกมนำสปอร์วอลล์หลายพันแบบก่อนจะเดินทางไปจริง (Gibson, 1989: 133 ถูกอ้างอิงในหัวข้อ 4.1.2.2) ทว่าเมื่อได้สัมผัสสภาพเมืองด้วยตนเอง เธอพบว่าความเข้าใจของเธอผิดพลาดเมื่อเวลาผ่านไปเพียงไม่กี่ชั่วโมง โดยในบทบรรยายดังกล่าวคูมิโกะเปรียบเทียบสภาพของสปอร์วอลล์ว่าคล้ายกับสภาพเมืองในญี่ปุ่น หากทำความเข้าใจร่วมกับแนวคิดของโบคิริยาร์

การทำหน้าที่ของสตีฟมิได้บกพร่องแต่อย่างใด สตีฟทำหน้าที่บันทึกข้อมูลประสาทสัมผัสเพื่อส่งต่อสู่ผู้ใช้ได้ตรงตามเจตนาของการออกแบบ แต่เป็นการใช้งานของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดความสับสนและความแปลกแยกต่อตัวคูมิโกะ ความหวังว่าสตีฟจะทำให้เธอเกิดความรู้สึกราวกับได้ไปเยือนสถานที่นั้นจริงโดยมิได้ตระหนักถึงขีดจำกัดของการสร้างแบบจำลอง หรือแม้กระทั่งสภาพเมืองที่ต้องเปลี่ยนไปหลังจากสตีฟถูกบันทึกเสร็จ

สตีฟแสดงถึงภาวะไฮเปอร์เรียลเช่นเดียวกัน ข้อมูลในสตีฟมิใช่ข้อมูลประสาทสัมผัสจากต้นทางทั้งหมด แต่ผู้จัดทำสามารถคัดเลือก ดัดแปลง ตัดต่อข้อมูลได้ ตัวอย่างเช่นข้อมูลในสตีฟของแทลลีที่ถูกกรองอาการเวียนศีรษะออก หรือฉากรักของแอนจี้ที่แท้จริงถูกตัดต่อจากข้อมูลในแฟ้มเก่า ทว่าเนื่องจากความแพร่หลายของสตีฟและการเปิดโอกาสให้ผู้ใช้มีประสบการณ์ในสิ่งที่ตนไม่มีโอกาสสัมผัส ทำให้ผู้ใช้เลือกที่จะเชื่อว่าข้อมูลในสตีฟคือความรู้สึกจริงจากสถานที่จริง และอาจเป็นอีกหนึ่งสาเหตุของความขัดแย้งเมื่อเปรียบเทียบข้อมูลจากสองแหล่งที่เกิดกับคูมิโกะ ข้อมูลในสตีฟที่กำหนดและสร้างความคาดหวังก่อนการเดินทางไปสถานที่จริงแสดงภาวะไฮเปอร์เรียลของสตีฟ

ภาวะไฮเปอร์เรียลยังเกิดขึ้นในโลกภายนอกอีกด้วย ตัวอย่างเช่นต้นไม้ในฟรีไซด์ที่เพาะปลูกโดยใช้วิศวกรรม ทำให้ได้ผลผลิตเหมือนกันหมดสร้างความสับสนแก่เคส การมีต้นไม้เพียงแบบเดียวอาจกล่าวได้ว่าเป็นการกำหนดรูปแบบต้นไม้ (รูปร่าง ความขรุขระของพื้นผิว ลักษณะเนื้อไม้ ฯลฯ) เพียงแบบเดียวหรือต้นไม้เดียวเหนือต้นไม้อื่น ภาวะไฮเปอร์เรียลในฟรีไซด์ยังเกิดกับสถานที่อื่น เช่นทางเดินเท้าที่สร้างปัญหากับเคสเนื่องจากถูกฉายภาพพื้นล่างของหุบเขาลงบนผิวการเปลี่ยนพื้นผิวคอนกรีตเรียบให้มีภาพเป็นหินตะปุ่มตะป่ำและการจัดเรียงพันธุ์ไม้ปิดบังอาคารผสนหน้าที่ย่านธุรกิจเข้ากับภูมิประเทศในธรรมชาติ เป็นสภาพธรรมชาติเทียมอันเกิดจากความเจตนาทำพื้นที่ให้ “เหมือน” กับธรรมชาติ

หน้าตาเทอร์เนอร์ที่เปลี่ยนไปหลังการผ่าตัดสร้างผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของเขากับรูดีไบหน้าของเทอร์เนอร์แบบใหม่ที่สร้างปัญหาให้กับภารกิจของรูดีอาจแสดงถึงภาวะไฮเปอร์เรียลของข้อมูลไบหน้าของเทอร์เนอร์ที่ศัลยแพทย์ใช้เป็นพื้นฐานในการซ่อมแซม กล่าวคือข้อมูลจากสี่บันทึกที่นำมาสร้างเป็นไบหน้าใหม่ถูกให้ความสำคัญเหนือกว่าความทรงจำและความรู้สึกของบุคคลในครอบครัวต่อลักษณะหน้าของเทอร์เนอร์ เช่นเดียวกับสตีฟที่คูมิโกะรับชมกำหนดความเข้าใจสภาพเมืองของเธอ นิทานที่แม่คูมิโกะเล่าให้เธอฟังอาจแสดงภาวะไฮเปอร์เรียลเช่นเดียวกัน แม่ของเธอแทบไม่เคยเล่าให้คูมิโกะฟังว่าพบกับพ่อได้อย่างไร แต่คูมิโกะต้องใช้การอนุมานจากนิทานว่าแม่แต่งงานกับพ่อเพราะต้องการเงินไปรักษาพี่และดูแลพ่อแม่

เทคโนโลยีเอื้ออำนวยให้อัตลักษณ์มีการเลื่อนไหลระหว่างสองพื้นที่ มนุษย์มีอัตลักษณ์ในโลกภายนอกและอัตลักษณ์ในไซเบอร์สเปซ เมื่อเผชิญตัวตนในโลกภายนอกของพาร์กาบอยเป็นครั้งแรก เธอมีอาจทราบได้ว่าชายคนนี้เป็นพาร์กาบอยจริงหรือไม่ จนกระทั่งเธอใช้ข้อมูลที่เคยแลกเปลี่ยนจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตตรวจสอบเขาจนเป็นที่พอใจ นอกจากนั้นการรู้สึกไม่สบายใจในการเรียกชื่อจริงของพาร์กาบอยคือปีเตอร์ กิลเบิร์ต (Peter Gilbert) เน้นย้ำการแยกปีเตอร์และพาร์กาบอยออกเป็นสองส่วน โดยเคซี นั่นคือสำหรับเคซี พาร์กาบอยมิใช่ปีเตอร์ กิลเบิร์ตที่เธอพบเห็นในโลกภายนอก ทั้งนี้เนื่องจากความสัมพันธ์ทั้งสองเกิดขึ้นในอินเทอร์เน็ตหัวข้อสนทนาในโลกภายนอกก็ยังคงเกี่ยวข้องกับเอฟเอฟเอฟ การแบ่งแยกพาร์กาบอย/ปีเตอร์เป็นสองส่วน แสดงให้เห็นสภาพไฮเปอร์เรียลของตัวตนในไซเบอร์สเปซ นั่นคือไม่อาจกล่าวได้ว่าส่วนใดกันแน่คือตัวตนที่แท้จริงของแต่ละบุคคล

การทำหน้าที่แทนเองจีของโมนาในตอนท้ายเรื่อง *โมนา ลิซา โอเวอร์ไดรฟ์* แสดงสภาพไฮเปอร์เรียลของสติมอันซับซ้อน กล่าวคือสติมนอกจากจะทำให้ผู้ชมเข้าใจคิดเกี่ยวกับข้อมูลของสติมว่าเป็นข้อมูลที่แท้จริงของต้นทางแล้ว ผู้ชมยังเข้าใจคิดว่ากำลังรับชมข้อมูลจากเองจีอีกด้วย เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทำให้เกิดสถานะอันยุ่งเหยิง โมนามีได้สวมบทบาทของตัวละครเช่นการเล่นภาพยนตร์อีกต่อไปแต่เป็นการสวมชีวิตของอีกคนคนหนึ่ง เป็นการทำซ้ำอัตลักษณ์เดิมที่มีอยู่ โดยการเอื้ออำนวยของเทคโนโลยี ทว่าการสร้างเองจีขึ้นมาใหม่ได้สำเร็จ แท้จริงอาจเป็นการทำลายตัวตนเองจี มิทเชลล์ โมนาจึงอาจแสดงสภาพไฮเปอร์เรียลที่โบคิริยาร์อธิบายว่าเป็น “[...] generation by models of a real without origin or reality.” นั่นคือภาพลักษณ์เองจีที่สวมอยู่กับโมนาอาจจะมีใช้ภาพลักษณ์เองจี แต่เป็นภาพที่ทีมงานเข้าใจว่าผู้คนทั่วไปรับรู้เองจีว่าเป็นอย่างไร แล้วจึงกำหนดให้โมนาเป็นเช่นนั้น โมนามีได้เป็นเองจี แต่โมนาเป็นเหมือนกับเองจีในความเข้าใจของทีมงาน

ภาวะไฮเปอร์เรียลอันเกิดจากเทคโนโลยีอาจจะสร้างความหวาดระแวงต่อการใช้งานเทคโนโลยีหรือเครื่องจักร ทว่าสภาพดังกล่าวอาจเป็นความจำเป็นที่มีอาจหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากเทคโนโลยีก็เอื้ออำนวยให้เกิดความสะดวกในการติดต่อสื่อสารเช่นอินเทอร์เน็ต หรือแม้แต่เป็นการรักษาชีวิตเช่นกรณีของเทอร์เนอร์ นอกจากนั้นการเกิดสภาพไฮเปอร์เรียลส่วนหนึ่งมีสาเหตุจากมนุษย์ที่เป็นผู้สมคบคิดให้เกิดความซับซ้อนเมื่อใช้งานเช่น การวางแผนให้โมนาเป็นตัวแทนของเองจี หรือการสับสนกับตัวตนเมื่อใช้งานไซเบอร์สเปซ ทางออกอาจเป็นการรู้เท่าทันกระบวนการสร้างภาพแทนเหล่านี้โดยไม่ยินยอมตกสู่หลุมพรางของการใช้งานเทคโนโลยี เช่นการตระหนักถึงอัตลักษณ์ในไซเบอร์สเปซว่าเปิดโอกาสให้เกิดการเข้าใจคิดและการหลอกลวงมากกว่าการติดต่อสื่อสารในแบบเดิม

4.5 ความแปลกแยก ความเป็นส่วนตัวและอัตลักษณ์

เทคโนโลยีไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงสภาพเมืองเช่นที่ได้อภิปรายในบทที่ 3 แต่ยังเปิดโอกาสให้จำลองสภาพธรรมชาติขึ้นใหม่แม้กระทั่งในวงโคจรรอบโลก ความพยายามดังกล่าวสร้างความแปลกแยกให้เกิดขึ้นกับมนุษย์เช่นเคสและโมนา เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของการสร้างธรรมชาติทำให้รู้สึกประหลาดเมื่อต้องพบกับสภาพดังกล่าว ความแปลกแยกยังอาจเกิดจากการต้องดำเนินชีวิตในสองพื้นที่อาจสร้างความยากลำบากในการดำเนินชีวิตหากแยกไม่ออกถึงขีดจำกัดของแต่ละพื้นที่ เช่นสถานการณ์ที่เกิดกับเคซี เธอขาดการติดต่อกับแม่และรู้สึกว่าเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตราวกับเป็นบ้านของเธอ แต่เมื่อต้องพบกับคนที่เธอคุ้นเคยเฉพาะในเว็บไซต์อันอาจเปรียบได้กับสมาชิกคนหนึ่งในบ้านเธอกลับไม่รู้แม้กระทั่งหน้าตาของเขา เทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยให้ประกอบสร้างอัตลักษณ์จนมีความแตกต่างกันในระหว่างสองพื้นที่ สร้างความสับสนในการใช้ชีวิตของมนุษย์และชี้ให้เห็นถึงจุดอ่อนของมนุษย์ในการรับรู้อัตลักษณ์ผู้อื่น ที่อาจกลายเป็นช่องทางในการแสวงหาผลประโยชน์ อาชญากรรมและการล่วงละเมิดสิทธิในสังคม ซึ่งอาจเป็นความซับซ้อนที่มนุษย์ยุคหลังสมัยใหม่ต้องแบกรับ

ในบันทึกคดีแนววิทยาศาสตร์กลุ่มไซเบอร์พังก์มีผู้ที่ตกอยู่ในภพหลวงที่เทคโนโลยีสร้างขึ้นหลายหลายรูปแบบ เช่น โมนาและกวมิโกะที่ได้รับอิทธิพลจากการใช้งานสติมทำให้เกิดความสับสน สติมมิได้มีความชัดเจนในการนำเสนอแต่ถูกคัดแปลง คัดต่อ ไม่แตกต่างจากการไหลเวียนของข่าวสารข้อมูลในสังคมยุคปัจจุบัน การรับทราบถึงเบื้องหลังของเทคโนโลยีดังกล่าวอาจลดอาการข้างเคียงจากการใช้งานได้ นอกจากนั้นการจำลองความสามารถของบุคคลที่เสียชีวิตไปแล้วขึ้นมาใหม่ในไซเบอร์สเปซแม้ว่าจะมีผลกระทบทางจิตใจเมื่อใช้งานเพราะทำให้เปรียบเทียบอัตลักษณ์เทียมในเมตริกซ์กับบุคคลที่เคยมีชีวิตอยู่ แต่ข้อดีจากการนำมาสร้างเป็นอุปกรณ์สำหรับช่วยเหลือมนุษย์คือช่วยให้เกิดความรวดเร็วและราบรื่นในการทำงาน นอกจากนั้นการพัฒนาของไซเบอร์สเปซยังเปิดโอกาสให้ผู้ป่วยโรคร้ายจนมีอาจพึ่งพาตัวเองเช่นวิเรก มีโอกาสในการใช้ชีวิตติดต่อกับผู้อื่นหรือแม้แต่หากความบันเทิงได้ ซึ่งอาจเป็นตัวอย่างของความคาดหวังต่อเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในงานไซเบอร์พังก์

อุปกรณ์เช่นไบโอซอฟต์ยังเป็นตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงความเป็นส่วนตัวของข้อมูล การบันทึกข้อมูลส่วนตัวทั้งหมดไว้ในที่เดียวรวมทั้งความสะดวกในการเชื่อมต่อเข้ากับสมองโดยตรง อาจเปรียบเทียบกับกับการแพร่หลายของข้อมูลในอินเทอร์เน็ตที่บางครั้งการค้นหาข้อมูลที่มีความอ่อนไหวของมนุษย์โดยเฉพาะกับบุคคลที่มีชื่อเสียง กลับทำได้ง่ายเพียงเข้าไปที่บางเว็บไซต์หรือเลือกใช้เครื่องมือค้นหา (Search Engine) ในอินเทอร์เน็ตที่มีฐานข้อมูลใหญ่โตและปรับเปลี่ยนทุกวินาที การล่วงล้ำความเป็นส่วนตัวในบันทึกคดีแนววิทยาศาสตร์ของวิลเลียม กิบสันจึงมี

หลากหลายรูปแบบทั้งโดยผู้สูญเสียยินยอมพร้อมใจและโดนละเมิดโดยไม่รู้ตัว ในบางกรณีการสูญเสียความเป็นส่วนตัวเป็นไปทั้งสองฝ่ายคือฝ่ายที่รับและส่งข้อมูลเช่นตัวอย่างจากมอลลีและเคส ทว่าเนื้อเรื่องยังเสนอทางออกไว้สำหรับรับมือกับความเป็นส่วนตัวที่เปลี่ยนไปโดยการตระหนักถึง จุดอ่อนของการใช้งานเทคโนโลยีแต่ละประเภทและแสวงหาวิธีรับมือกับผลข้างเคียงอันหลีกเลี่ยง มิได้

จากการศึกษามนุษย์ในบันเทิงคดีแนววิทยาศาสตร์ของวิลเลียม กิบสัน อาจกล่าวได้ว่า เมทริกซ์และอินเทอร์เนตทำให้มนุษย์มีทางเลือกในการ “ใช้” ชีวิต แต่มีอีกกล่าวได้ว่ามนุษย์ สามารถ “มี” ชีวิตในไซเบอร์สเปซได้โดยแยกออกจากร่างกายในโลกภายนอก เนื่องจากแม้ว่า มนุษย์เช่นวิเรกหรือเคาท์ ซีโร จะใช้ชีวิตในไซเบอร์สเปซเป็นส่วนใหญ่ แต่การมีชีวิตของทั้งสอง ยังคงต้องยึดติดกับการดำรงอยู่ในโลกภายนอก กล่าวคือส่วนเซลล์ที่มีชีวิตของวิเรกยังอยู่ในห้อง พยาบาลขนาดใหญ่ในกรุงสตอกโฮล์ม ส่วนร่างของเคาท์ ซีโรคือบ็อบบี้ที่อยู่ในสภาพหลับไหลเป็น เจ้าชายนิทราในโลกภายนอก

การใช้งานเมทริกซ์ของมนุษย์คนอื่นยังต้องเสียบ โทรดเชื่อมเครื่องจักรเข้ากับสมอง กล่าวคือส่วนร่างกายที่เชื่อมอยู่กับไซเบอร์สเปซเดคยังคงเป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการใช้งาน เมทริกซ์ ดังนั้นในที่นี้เมทริกซ์มิได้แตกต่างจากเทคโนโลยีอื่น อาทิ ใกด์พกพาของคูมิโกะ นั่นคือ เป็นเทคโนโลยีที่ถูกสร้างเพื่อการใช้งานโดยมนุษย์ เพียงแต่เมทริกซ์มีความซับซ้อนในการทำงาน และการแสดงผลอันก่อให้เกิดอาการข้างเคียงมากกว่าเทคโนโลยีอื่น หรือหากพิจารณาเทคโนโลยี ในปัจจุบัน มนุษย์มีอัตลักษณ์ในอินเทอร์เนตแต่การดำรงอัตลักษณ์ไว้มนุษย์จำเป็นต้องมีชีวิตในโลกภายนอกด้วย แม้ว่าอัตลักษณ์ในสองพื้นที่จะไม่สอดคล้องกันก็ตาม

อีกหลักฐานหนึ่งที่ยืนยันว่าการมีชีวิตของมนุษย์ในงานของกิบสันยังต้องพึ่งพาร่างกายในโลกภายนอกคือการดำรงอยู่เฉพาะในเมทริกซ์ของวินเทอร์มิวท์และโปรแกรมคิกซี่ ในเรื่องทั้งสอง ไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์หรือสิ่งมีชีวิต กล่าวคือวินเทอร์มิวท์เป็นปัญญาประดิษฐ์ ส่วน โปรแกรมคิกซี่ก็เป็นเพียงการจำลองความสามารถของผู้ที่เสียชีวิตไปแล้วขึ้นใหม่ และยังมีบท บรรยายที่เคสระบุว่าป็นรอมเช่นดังอภิปรายไว้ในหัวข้อ 4.3.3.2 หากใช้เหตุผลเช่นในย่อหน้าก่อน จะทำให้กล่าวได้ว่าวินเทอร์มิวท์และ โปรแกรมคิกซี่ไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นสิ่งมีชีวิตเพราะไม่มี ส่วนของร่างกายในโลกภายนอก น่าสนใจว่าตอนจบของ *โมนา ลิซา โอเวอร์ไดร์ฟ* แองจิมิโอกาสได้ อยู่ร่วมกับบ็อบบี้คนรักของเธออีกครั้งหนึ่งในไซเบอร์สเปซที่ถูกสร้างไว้ในสมองของเข่าที่ถูกได้ แปลงเป็น “เคาท์ ซีโร” ทว่าตัวบทได้อธิบายว่าไซเบอร์สเปซแห่งนี้จะดำรงอยู่ได้ต่อเมื่อได้รับ

พลังงานจากแบตเตอรี่และเซลล์แสงอาทิตย์เท่านั้น (Gibson, 1989: 301) จึงกล่าวได้ว่าการดำรงชีวิตของทั้งสองในไซเบอร์สเปซยังคงมีขีดจำกัดจากการต้องได้รับพลังงานจากโลกภายนอก

คั้งที่ได้อภิปรายมาข้างต้น “ความเป็นมนุษย์” ในบันทึกคดีแนววิทยาศาสตร์ที่ใช้ทำวิทยานิพนธ์จึงยึดติดกับการมีร่างกายในโลกภายนอก ทว่ามนุษย์ในงานของกิบสันยังมีความน่าสนใจ กล่าวคือเป็นมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงไปคั้งที่ได้อภิปรายในปลายบทที่ 3 และเป็นมนุษย์ที่การพัฒนาทางเทคโนโลยีทำให้ต้องเผชิญกับอาการแปลกแยกที่มีสาเหตุจากการใช้งานอุปกรณ์เทคโนโลยีหรือแม้แต่สาเหตุจากการหมกมุ่นในพื้นที่ไซเบอร์สเปซเช่นอาการของเคซี เทคโนโลยียังทำให้เกิดการสูญเสียความเป็นส่วนตัวของมาร์ลีรวมทั้งการแพร่หลายของข้อมูลส่วนตัวในอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้มนุษย์ยังต้องประสบกับผลข้างเคียงจากการมีหลายอัตลักษณ์ อาทิความผูกพันเมื่อใช้งานโปรแกรมในเมทริกซ์ของเคสหรืออาการสับสนจากอัตลักษณ์เพื่อใช้งานอินเทอร์เน็ตของมนุษย์ในปัจจุบัน